

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Σχολή Ανθρωπιστικών Σπουδών

Δημιουργική Γραφή

Κοινό Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών:

Δημιουργική Γραφή

Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία

Η σχέση ανθρώπου και τεχνολογίας στο σύγχρονο ελληνικό
science fiction

Θεοδώρα Μπέσσα

Επιβλέπων Καθηγητής: Ιορδάνης Κουμασίδης

Πάτρα, Ιανουάριος 2024

Η παρούσα εργασία αποτελεί πνευματική ιδιοκτησία του/της φοιτητή/φοιτήτριας («συγγραφέας/δημιουργός») που την εκπόνησε. Στο πλαίσιο της πολιτικής ανοικτής πρόσβασης ο/η συγγραφέας/δημιουργός εκχωρεί στο ΕΑΠ, μη αποκλειστική άδεια χρήσης του δικαιώματος αναπαραγωγής, προσαρμογής, δημόσιου δανεισμού, παρουσίασης στο κοινό και ψηφιακής διάχυσής τους διεθνώς, σε ηλεκτρονική μορφή και σε οποιοδήποτε μέσο, για διδακτικούς και ερευνητικούς σκοπούς, άνευ ανταλλάγματος και για όλο το χρόνο διάρκειας των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας. Η ανοικτή πρόσβαση στο πλήρες κείμενο για μελέτη και ανάγνωση δεν σημαίνει καθ' οιονδήποτε τρόπο παραχώρηση δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας του/της συγγραφέα/δημιουργού ούτε επιτρέπει την αναπαραγωγή, αναδημοσίευση, αντιγραφή, αποθήκευση, πώληση, εμπορική χρήση, μετάδοση, διανομή, έκδοση, εκτέλεση, «μεταφόρτωση» (downloading), «ανάρτηση» (uploading), μετάφραση, τροποποίηση με οποιονδήποτε τρόπο, τμηματικά ή περιληπτικά της εργασίας, χωρίς τη ρητή προηγούμενη έγγραφη συναίνεση του/της συγγραφέα/δημιουργού. Ο/Η συγγραφέας/δημιουργός διατηρεί το σύνολο των ηθικών και περιουσιακών του δικαιωμάτων.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Η σχέση ανθρώπου και τεχνολογίας στο σύγχρονο ελληνικό
science fiction

Μπέσσα Θεοδώρα

Επιτροπή Κρίσης

Επιβλέπων Καθηγητής:
Ιορδάνης Κουμασίδης
Μέλος ΣΕΠ ΕΑΠ

Συν-Επιβλέπουσα Καθηγήτρια:
Γεωργία Καλογήρου
ΠΤΔΕ ΕΚΠΑ

Πάτρα, Ιανουάριος 2024

Περίληψη

Η λογοτεχνία αποτελεί ένα κατεξοχήν πεδίο όπου οι άνθρωποι μέσω των γραπτών τους εκφράζουν τις φοβίες και τις ανησυχίες τους. Τα έργα επιστημονικής φαντασίας, των οποίων η τεχνολογία αποτελεί οργανικό κομμάτι της, απηχούν τη διττή σχέση του ανθρώπου και της τεχνολογίας. Η διττότητα εδράζεται αφενός στη δυνατότητα προσφοράς ποιοτικά ανώτερων συνθηκών ζωής μέσω της τεχνολογίας και αφετέρου στον φόβο για την καταστροφή του ανθρώπινου γένους. Όλη η αλληλεπίδραση της τεχνολογίας και του ανθρώπου έχει οδηγήσει στη μετανθρώπινη εποχή, στην εποχή που τα όρια μεταξύ φυσικού και τεχνητού είναι ασαφή. Η παρούσα εργασία εστιάζει στη σχέση του ανθρώπου και της τεχνολογίας έτσι όπως αυτή σκιαγραφείται μέσα από επιλεγμένα ελληνικά έργα επιστημονικής φαντασίας στα οποία περιγράφονται δυστοπικοί κόσμοι με απολυταρχικά καθεστώτα, κόσμοι που διαπλέκονται η πραγματικότητα με την επαυξημένη πραγματικότητα, κόσμοι που τα κέρδη των μεγάλων πολυεθνικών εταιριών υπερέχουν των πάντων, κόσμοι που η φύση είναι απειλητική. Υπάρχουν όμως και αισιόδοξοι κόσμοι στους οποίους οι άνθρωποι έχουν καταφέρει να ωφεληθούν από τα τεχνολογικά επιτεύγματα αξιοποιώντας τα για τη βελτίωση των ζωών τους. Η σχέση του ανθρώπου με την τεχνολογία ενίοτε τον συνθλίβει και τον οδηγεί σε επικίνδυνες καταστάσεις και άλλοτε αποτελεί το όχημα για το επόμενο στάδιο εξέλιξης και άνθισης του.

Λέξεις – Κλειδιά

science fiction, επιστημονική φαντασία, ελληνική πεζογραφία, τεχνολογία

Relations between human and technology in modern greek science fiction literature

Theodora Mpressa

Abstract

Literature has always been a way for people to express their phobias and anxieties through their writings. The science fiction literary works, whom technology is an organic part, manifest the dualism between human and technology relations. This dualism firstly indicates technology's ability to offer a better way of life for the humans but also exhibits the human fear about it's construction by technological advances. Posthumanism is the result between human and technology interaction, in which the limits between human and artificial are vague. This thesis focuses in relations between human and technology through modern greek science fiction literary works. In these literary works describe dystopic worlds with totalitarian regimes, confusing worlds between real and augmented reality, worlds who are dictated by corporate profits and worlds with hostile nature. Despite these, there also some worlds in which the technological achievements have driven to a better life. The human-technology relation sometimes crushes humans and other times is suitable for its growth and flourish.

Keywords

science fiction, greek literature, technology

Περιεχόμενα

Περίληψη.....	iv
Abstract	v
Περιεχόμενα	vi
1. Εισαγωγή.....	1
2. Η επιστημονική φαντασία ως ξεχωριστό λογοτεχνικό είδος	3
3. Το τρίπτυχο της σχέσης λογοτεχνίας-τεχνολογίας-ανθρώπου.....	7
3.1 Η τεχνολογία μέσα από τα έργα επιστημονικής φαντασίας.....	7
4. Η τεχνολογία μέσα από ελληνικά έργα επιστημονικής φαντασίας.....	13
4.1 Η αλλαγή της οπτικής απέναντι στην τεχνολογία.....	13
4.1.1 Αποκαθιστώντας την πραγματικότητα.....	13
4.1.2 Η επαναφορά της Κοινής Λογικής.....	15
4.1.3 Οι κατηγορίες των sapiens	16
4.2 Η επανάσταση των ρομπότ στο δυστοπικό «Αύριο».....	17
4.2.1 Προετοιμάζοντας τη δυστοπία	18
4.2.2 Η αυτονόμηση των ρομπότ	19
4.3. Όψεις από την Αθήνα του μέλλοντος	20
4.3.1 Το θεματικό πάρκο του υποθαλάσσιου Πειραιά.....	20
4.3.2 Κοινωνική Μηχανική.....	22
4.3.3 Ο κίνδυνος των μελισσοντρόνων	23
4.4 Ευφάνταστες ιστορίες επιστημονικής φαντασίας	24
4.4.1 Μονάδες Αέρα.....	24
4.4.2 Η μεταλλαγμένη φύση εναντίον του ανθρώπου	27
4.4.3 Οι γήινοι εξωγήινοι	28
4.5 Μηχανάνθρωπος, το επόμενο στάδιο εξέλιξης του homo sapiens.....	30
Συμπεράσματα	33
Δημιουργικό μέρος.....	35
Εισαγωγή.....	35
Ο Αλγόριθμος.....	36
Βιβλιογραφικές Αναφορές	63

1. Εισαγωγή

Οι αλματώδεις εξελίξεις της σύγχρονης εποχής στον επιστημονικό και τεχνολογικό κλάδο προμηνύουν ένα μέλλον ολοένα και περισσότερο εξαρτώμενο από την τεχνολογία. Μέσα σε αυτή τη δίνη των τεχνολογικών εξελίξεων οι άνθρωποι διερωτώνται για το μέλλον της ανθρωπότητας και την επιβίωση της σ' έναν πλανήτη που συνεχώς υποβαθμίζεται, για τη θέση της τεχνολογίας στις ζωές τους και τις επικείμενες αλλαγές που θα επιφέρουν οι ανακαλύψεις της όπως για παράδειγμα η Τεχνητή Νοημοσύνη και τα ανδροειδή, τα διαπλανητικά ταξίδια και τις πιθανότητες εποίκισμού άλλων πλανητών, ακόμη και την ύπαρξη εξωγήινης ζωής. Στο ίδιο πνεύμα κινούνται και οι σκέψεις γύρω από την εγκαθίδρυση ολοκληρωτικών καθεστώτων με το πρόσχημα παροχής προστασίας σε ανθρώπους σε έκτακτες καταστάσεις όπως πανδημιών, εξωγήινης απειλής, έλλειψης φυσικών πόρων, βιολογικού πολέμου κ.ά.

Οι παραπάνω σκέψεις εκφράζονται μέσα από τα έργα επιστημονικής φαντασίας (ε.φ. στο εξής) του κινηματογράφου, της τηλεόρασης και της λογοτεχνίας. Οι δημιουργοί θέτουν ερωτήματα που όπως φαίνεται και από την απήχηση που έχουν απασχολούν ένα μεγάλο σύνολο ανθρώπων. Οι μελλοντικές τεχνολογίες μοιάζουν πιθανές και οι μακρινές δυστοπίες του μέλλοντος μεταφέρουν σπαράγματα του σύγχρονου παρόντος που εξασφαλίζουν την εμπλοκή του εκάστοτε αναγνώστη/θεατή. Η επίδραση και η γοητεία των έργων ε.φ. στην ανθρώπινη κοινωνία εκδηλώνεται στη διεθνή ποπ κουλτούρα όπως γίνεται για παράδειγμα με την εκτεταμένη χρήση του όρου «ρομπότ» και τους νόμους λειτουργίας τους προερχόμενων από το έργο του Asimov και με τις αναφορές στον «Μεγάλο Αδελφό» του «1984» του Orwell.

Η διεθνής κουλτούρα δεν θα μπορούσε να μην επηρεάσει και την ελληνική, που παρόλη την καθυστερημένη ανταπόκριση της ελληνικής κοινωνίας στην τεχνολογική πρόοδο, η εξέλιξή της είναι εμφανής στην καθημερινότητα. Μέσα από την παρούσα εργασία αποπειράται να αποτυπωθεί η σχέση του ανθρώπου και της τεχνολογίας έτσι όπως αυτή σκιαγραφείται σε έργα της σύγχρονης ελληνικής επιστημονικής φαντασίας. Για την ανάλυση αυτή χρησιμοποιούνται κυρίως διηγήματα ανδρών και γυναικών συγγραφέων στα οποία η τεχνολογία έχει διατελέσει καθοριστικό ρόλο στην εξέλιξη της πλοκής τους. Πιο συγκεκριμένα, η επιλογή των διηγημάτων αντικατοπτρίζει την ποικιλομορφία της θεματικής των έργων της ε.φ. όπως για παράδειγμα το διάστημα, τα ρομπότ, η μόλυνση του

περιβάλλοντος κ.ά. Επίσης, με την επιλογή της ανάλυσης διηγημάτων παρέχεται η δυνατότητα της απεικόνισης της σχέσης τεχνολογίας και ανθρώπου στο μέλλον από την οπτική του/της πολλών και διαφορετικών συγγραφέων ταυτοχρόνως. Για την ανάλυση έχει επιλεγθεί και ένα μυθιστόρημα το οποίο αποτελεί ένα κατεξοχήν δείγμα της μετανθρώπινης θεματικής της ε.φ. Συνοψίζοντας, στο επόμενο κεφάλαιο ακολουθεί μια εισαγωγή στο λογοτεχνικό είδος της ε.φ., ο ορισμός του είδους και η απήχηση του στο κοινό. Στο τρίτο κεφάλαιο αναλύεται η αμφίδρομη σχέση της τεχνολογίας και της λογοτεχνίας και τα θεματικά πεδία των έργων της ε.φ. και στο τέταρτο κεφάλαιο αναλύονται τα επιλεγμένα έργα.

2. Η επιστημονική φαντασία ως ξεχωριστό λογοτεχνικό είδος

Το πρώτο έργο που οριοθετεί τις απαρχές του λογοτεχνικού είδους της ε.φ. είναι το πασίγνωστο πλέον έργο της Mary Shelley *Frankenstein or The Modern Prometheus* με έτος κυκλοφορίας το 1818. Η σημαντικότητα του έργου έγκειται στη θεματική του καθώς εισάγεται ο ρόλος της επιστήμης και της τεχνολογίας στα ανθρώπινα δημιουργήματα και στα ερωτήματα που θέτει γύρω από την ανθρώπινη φύση στον τεχνολογικό κόσμο (Schmeink, 2016). Ο επιστήμονας Βίκτορ Φρανκενστάιν συνενώνοντας μέλη ανθρώπινων πτωμάτων και με τη βοήθεια του ηλεκτρισμού καταφέρνει να δημιουργήσει ένα τέρας, τον Φρανκενστάιν, το οποίο όταν μετέπειτα εγκαταλείπεται από τον δημιουργό του, προσπαθεί να βρει τη θέση του στον ανθρώπινο κόσμο και τον λόγο ύπαρξής του. Βεβαία, αρκετοί μελετητές βρίσκουν ψήγματα των χαρακτηριστικών στοιχείων της ε.φ. και σε προγενέστερα βιβλία από αυτό της Shelley, όπως είναι τα έργα του Λουκιανού *Αληθινή Ιστορία* και *Ικαρομένιππος* του 2^{ου} μ.Χ. τα οποία αναφέρονται σε ταξίδια του αφηγητή με τους συντρόφους του στη Σελήνη, σε εξωγήινα τοπία ακόμη και σε εξωγήινη ζωή (Πανώριος, 1986).

Ο καθορισμός του όρου ε.φ. έχει υπάρξει αρκετά περίπλοκος και κατά καιρούς έχουν διατυπωθεί διάφοροι ορισμοί. Η προβληματική της σύνταξης μιας σαφούς ορολογίας σχετίζεται αφενός με την ποικιλομορφία των θεμάτων που υπάρχουν στα έργα της ε.φ., όπως αναφέρονται παρακάτω, και αφετέρου στην οριοθέτηση με τη Λογοτεχνία του Φανταστικού, της οποίας θεωρείται υποείδος. Ο όρος ε.φ., science fiction, αποδίδεται στον εκδότη του περιοδικού *Amazing Stories*, Hugo Gernsback, το 1926 και στην προσπάθεια του να καλλιεργήσει το ενδιαφέρον των νέων γύρω από την τεχνολογία μέσω των ιστοριών που κυκλοφορούσαν από το περιοδικό του. Ο όρος έγινε αρκετά δημοφιλής στη συνέχεια με την εκδοτική δραστηριότητα του John Campbell στο περιοδικό *Astounding Science Fiction*, δημοσιεύοντας ιστορίες που πραγματεύονταν τις επιδράσεις μιας τεχνολογικής εξέλιξης στην ανθρώπινη κοινωνία (Παστουρματζή, 2002).

Για τον Πανώριο (1986, 14) ε.φ. «είναι η τάση του ανθρώπου να ξεπεράσει τον εαυτό του, πραγματοποιώντας το απίθανο, το παράξενο, το θαυμαστό και το αδύνατο και πολύ περισσότερο βέβαια στο μέλλον». Για τον Λάζο (1986) η ε.φ. είναι ένας τρόπος που επιλέγει να αναπτύξει ο συγγραφέας τον μύθο της ιστορίας του χρησιμοποιώντας στοιχεία από τον χώρο της επιστήμης. Σύμφωνα με τον Hastings (2011, 202) στην ε.φ.: «τα περιγραφόμενα

φαινόμενα ή γεγονότα θεωρούνται πιθανά σύμφωνα με τους νόμους της φυσικής, παρόλο που προς το παρόν μπορεί να μην είναι πραγματοποιήσιμα». ¹ Η ε.φ. διερευνά τις πιθανότητες στο μέλλον κάποιων, όχι εντελώς απίθανων, γεγονότων και συνθηκών (Ghiglione, 2010). Επίσης, στον ορισμό του είδους σημαίνοντα ρόλο διατέλεσε η «γνωστική ανοικείωση» που διατυπώθηκε από Darko Suvin, σύμφωνα με τον οποίο ο αναγνώστης αντιλαμβάνεται ότι η αφήγηση αφορά μια διαφορετική κανονικότητα από αυτή που αντιλαμβάνεται και υπάρχει στην πραγματικότητά του (Hastings, 2011). Ωστόσο, θα πρέπει να τονιστεί, ότι η ανοικείωση δεν αφορά στην καθολική αλλαγή της πραγματικότητας έτσι όπως την αντιλαμβάνεται ο αναγνώστης, καθώς η αφήγηση, ακολουθεί τους ισχύοντες νόμους της φυσικής, όμως στηρίζεται σε πιθανές επιστημονικές και τεχνολογικές εξελίξεις. Για να καταστεί περισσότερο σαφές, η πραγματικότητα του αναγνώστη με την πραγματικότητα της αφήγησης πιθανότατα θα μοιράζονται κοινά έλλογα, γλωσσολογικά, φυσικά στοιχεία ωστόσο μπορεί να διαφέρουν στη χρονολογική σειρά και την ταξινόμια. Πρόκειται δηλαδή για πιθανούς κόσμους που μοιάζουν με τον πραγματικό, μοιράζονται τους ίδιους φυσικούς νόμους σε αντίθεση με τους κόσμους της λογοτεχνίας του φανταστικού όπου κυριαρχεί το υπερφυσικό και παραφυσικό στοιχείο (Bertetti, 2017). Τα ερωτήματα που θέτει η ε.φ. στον αναγνώστη έχουν να κάνουν με τις πιθανότητες, του «Τι θα γινόταν αν;» και της ανθρώπινης φύσης, τον καθορισμό του εαυτού (Hastings, 2011). Στον ιστότοπο της εγκυκλοπαίδειας Britannica (<https://www.britannica.com/art/science-fiction>) ο ορισμός που δίνεται στην ε.φ. συνοψίζεται στην επίδραση μιας πραγματικής ή φανταστικής επιστημονικής ανακάλυψης στην κοινωνία ή σε καθένα άτομο ξεχωριστά.

Τα έργα της ε.φ. αποτέλεσαν πόλο αρνητικών σχολίων στις πρώτες δεκαετίες της κυκλοφορίας τους: ειδικότερα, η διεθνής ακαδημαϊκή κοινότητα υπήρξε αρκετά επικριτική λόγω της θεματικής τους. Για τους περισσότερους ακαδημαϊκούς η ρευστότητα των πιθανοτήτων, οι ανοίκειοι κόσμοι με τις προχωρημένες τεχνολογικές εφευρέσεις αποτελούσαν ανατρεπτικά στοιχεία της αντιλαμβανόμενης πραγματικότητας έως και αποκημάτια παράλογων φαντασιώσεων. Επιπρόσθετα, έργα ε.φ. επικρίθηκαν για τη μη λογοτεχνικότητά τους, υποβιβάζοντας ολόκληρη την κατηγορία (Ghiglione, 2010) σε παραλογοτεχνία. Βέβαια, αποτελεί κοινή παραδοχή των κριτικών ότι στα πρώτα χρόνια της κυκλοφορίας των έργων στο περιοδικό *Amazing Stories* τα περισσότερα έργα ακολουθούσαν το δίπολο του καλού-κακού χωρίς περιθώρια ανάπτυξης και εξέλιξης ενός

χαρακτήρα όπως και επίσης της χαμηλής λογοτεχνικής αξίας τους χωρίς αυτό ωστόσο να σημαίνει ότι δεν υπήρξαν και αξιόλογα έργα (Κατσαβός, 2018-2019).

Ταυτόχρονα, πόλο αρνητικών σχολίων αποτέλεσαν τα έργα της ε.φ. και εξαιτίας της αντιμετώπισης τους ως μέσα για την πρόβλεψη μελλοντικών γεγονότων και εξελίξεων, αντίληψη που ενισχύθηκε και από τους εκδότες Hugo Gernsback και John Campbell που υποστήριζαν τη συγκεκριμένη θέση (Κατσαβός, 2018-2019). Σύμφωνα με την Ghiglione (2010) ο προφητικός χαρακτήρας που αποδίδεται στα έργα εντοπίζεται στις εξής τέσσερις κοινοτοπίες τους. Αρχικά, το πρώτο κοινό σημείο αποτελεί η προσπάθεια των συγγραφέων να εφευρίσκουν νέα μέσα επικοινωνίας και διαμοιρασμού ειδήσεων με στόχο την άμεση εμπλοκή του δέκτη με ψηφιακά μέσα όπως εμφυτεύματα. Αντίστοιχο παράδειγμα αναφέρεται στο κεφάλαιο 4.1.3 της παρούσας εργασίας με τον δέκτη να μπορεί να αισθανθεί όσα αισθάνεται ο πομπός της είδησης με τη βοήθεια της εικονικής πραγματικότητας. Δεύτερο κοινό σημείο αποτελεί η προσέγγιση του άλλου, του διαφορετικού από τον άνθρωπο, για παράδειγμα τα ρομπότ, η εξωγήινη ζωή και υβριδικοί άνθρωποι, που έχουν ενσωματώσει διάφορα τεχνολογικά μέσα. Ο τρόπος προσέγγισης του άλλου δίνει τη δυνατότητα της διερεύνησης του εαυτού, της διασάφησης των ορίων, του ανθρώπινου και τη θέση του ανθρώπου στο σύμπαν, χαρακτηριστικό παράδειγμα αναφέρεται στην ενότητα 4.4.3 της εργασίας. Η τρίτη κοινοτοπία αναφέρεται στην κατάργηση του επαγγέλματος του δημοσιογράφου, αφού με την εξέλιξη της τεχνολογίας δεν υπάρχει ο λόγος της ανακοίνωσης και ερμηνείας των ειδήσεων αφού το άτομο έχει άμεση πρόσβαση σε αυτές ανά πάσα ώρα και στιγμή, καθιστώντας το ικανό να μπορεί να σχηματίσει τη δική του άποψη. Το τελευταίο κοινό χαρακτηριστικό είναι η αναφορά των έργων σε ζητήματα παράλληλων διαστάσεων και του χρόνου (Ghiglione, 2010). Στα ελληνικά έργα η θεματική αυτή εντοπίζεται στο *Σχέδιο Φράκταλ*, μυθιστόρημα του Κώστα Χαρίτου, όπου η πραγματικότητα του ήρωα κινδυνεύει να καταρρεύσει και να απορροφηθεί από ένα παράλληλο σύμπαν, στο διήγημα *Όσο μπορείς καλύτερα* του Νεκτάριου Χρυσού, όπου ένας *Χρονοναύτης* εγκλωβισμένος σε μια χρονική λούπα προσπαθεί να ζήσει τη ζωή που του απομένει μέχρι την κατάρρευση και στο διήγημα *Δικαιοσύνη* του Σταμάτη Σταματόπουλου, όπου η μελλοντική γενιά των ανθρώπων ταξιδεύει πίσω στον χρόνο και ζητάει την αποκατάσταση της δικαιοσύνης από την προηγούμενη γενιά εξαιτίας της εκτεταμένης καταστροφής του περιβάλλοντος που την αναγκάζει την πρώτη να ζει σε

υπόγεια καταφύγια.² Επομένως, ο προφητικός χαρακτήρας των έργων πηγάζει από την προσπάθεια των συγγραφέων να εξελίξουν γεγονότα και καταστάσεις του παρόντος στο μέλλον και να αποτυπώσουν την αντίδραση της κοινωνίας σε αυτά, ενώ φυσικά, δεν αποκλείεται και η τυχαιότητα. Εξάλλου, σύμφωνα με τον συγγραφέα ε.φ. Frederik Pohl όπ. αναφέρεται στην Ghiglione (2010) η δυνατότητα πρόβλεψης του μέλλοντος μέσω της λογοτεχνίας αντιστοιχεί στην ακρίβεια ενός σπασμένου ρολογιού, το οποίο εκ των πραγμάτων δύο φορές τη μέρα θα δείξει τη σωστή ώρα.

---

² Και τα δύο διηγήματα έχουν δημοσιευτεί στη συλλογή διηγημάτων «Εφφάνταστες Ιστορίες».

3. Το τρίπτυχο της σχέσης λογοτεχνίας-τεχνολογίας-ανθρώπου

Η συμβολή της τεχνολογίας στη διάδοση της λογοτεχνίας υπήρξε καθοριστικής σημασίας για τη μετάβαση της λογοτεχνίας σ' ένα εντελώς νέο στάδιο διάδοσής της με ορόσημο την ανακάλυψη της Τυπογραφίας και τις αλυσιδωτές κοινωνικές, πολιτικές και οικονομικές εξελίξεις που μετέπειτα προκλήθηκαν. Η λογοτεχνική παραγωγή, αντί να αποτελεί αποκλειστικό προνόμιο ανθρώπων με οικονομική και κοινωνική επιφάνεια και την επακόλουθη αυτοαναφορικότητα της στις συγκεκριμένες κοινωνικές ομάδες, με την αρωγή των τεχνολογικών επιτευγμάτων σε διάφορους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας όπως η φαρμακευτική, η γεωργία, οι μεταφορές κ.ά. φέρνει στο επίκεντρο της τον άνθρωπο εν γένει (Poirier, 1982). Επίσης, σε συνδυασμό με την εστίαση του ενδιαφέροντος στον άνθρωπο υπό το πρίσμα της εποχής του Ανθρωπόκαινου,³ της εποχής της ανθρώπινης δραστηριότητας και παρουσίας, η λογοτεχνική παραγωγή μεταβάλλει τους συνήθεις μεταφυσικούς της κόσμους, σε κόσμους που απασχολεί η ανθρώπινη φύση (ανθρώπινο-μη ανθρώπινο) (Banerjee, 2020).⁴ Επομένως, ολοένα και περισσότεροι άνθρωποι βρίσκονται σε θέση να διαβάζουν αλλά και να παράγουν οι ίδιοι λογοτεχνικά έργα εκφράζοντας ανησυχίες του παρόντος τους, ενσωματώνοντας μέσα σε αυτές και τη θέση τους απέναντι στις εξελίξεις της τεχνολογίας και τις αλλαγές που επιφέρει στις ζωές τους.

3.1 Η τεχνολογία μέσα από τα έργα επιστημονικής φαντασίας

Με την αισιόδοξη ενατένιση της ανάπτυξης της τεχνολογίας και της επιστήμης στη λογοτεχνία και πιο συγκεκριμένα στην ε.φ. γράφονται ιστορίες γεμάτες προσμονή για το αισιόδοξο μέλλον της ανθρωπότητας. Κατά το πρώτο μισό του εικοστού αιώνα η παραγωγή έργων με αισιόδοξη θεματική αυξάνεται σε συνδυασμό με την κυκλοφορία περισσότερων περιοδικών που δημοσιεύουν ιστορίες ε.φ. εκφράζοντας την αντίληψη του «θαυμαστού» που επικρατούσε στην κοινωνία, θεωρώντας ότι όλα τα προβλήματα της ανθρωπότητάς θα

---

³ Για τον όρο Ανθρωπόκαινο από τον Αποστολόπουλο (2019) διατυπώνεται το εξής: «Εισήχθη για να υποδηλώσει το παρόν γεωλογικό χρονικό διάστημα κατά το οποίο πολλές συνθήκες και διεργασίες στη Γη μεταβάλλονται βαθιά από τον ανθρώπινο παράγοντα, που σε αρκετές περιπτώσεις ξεπερνά τον αντίστοιχο των φυσικών διαδικασιών (Crutzen 2006). Το Ανθρωπόκαινο, η έννοια δηλαδή ότι η Γη έχει μεταβεί σε μια νέα γεωλογική εποχή που χαρακτηρίζεται από την ανθρώπινη κυριαρχία του πλανητικού οικοσυστήματος, αποτελεί ένα όλο και πιο διαδεδομένο πλαίσιο συζήτησης και στον ακαδημαϊκό χώρο, αλλά και στο ευρύτερο πολιτιστικό και πολιτικό πνεύμα των καιρών (Malhi 2017)».

⁴ Στο πρωτότυπο χρησιμοποιούνται οι όροι: nonhuman, subhuman, inhuman, more-than-human.

επιλύονταν από την τεχνολογία, «οι άνθρωποι στέκονταν θαμπωμένοι, ανυπομονώντας για την έλευση αυτών των θαυμάτων» (Κατσαβός, 2023). Για την εξέλιξη της ε.φ. οι δεκαετίες αυτές που ονομάζονται και ως η Χρυσή Εποχή της ε.φ. για τις Η.Π.Α. αποτέλεσαν «την αρχική σπίθα που έστρεψε το ανθρώπινο βλέμμα ψηλά, στα άστρα». Επακόλουθα, την περίοδο εκείνη αναπτύσσεται το υποείδος της όπερας του διαστήματος/space opera της οποίας τα έργα αναφέρονται στην εξερεύνηση του διαστήματος, στην μετοίκηση νέων πλανητών, στα διαλαξιακά ταξίδια, στην εξωγήινη ζωή κ.ά. (Γερογιάννης, 2018-2019). Οι ουτοπίες επίσης, αποτελούν ένα προσφιλές θέμα έργων ε.φ. στα οποία μεταξύ άλλων και με τη βοήθεια της τεχνολογίας η ανθρωπότητα έχει επιλύσει μια πληθώρα προβλημάτων και μπορεί να ζήσει αρμονικά. Ωστόσο, δεν αποκλείεται η ιστορία μιας ουτοπικής και ιδανικής κοινωνίας να μετατραπεί σε δυστοπική, προερχόμενη κυρίως από την εγκαθίδρυση ολοκληρωτικών καθεστώτων (Greene, 2011). Στη θεματική των έργων που απεικονίζουν την τεχνολογία ως ένα μέσο επίλυσης των προβλημάτων της ανθρωπότητας ανήκει το *Έξι Δισεκατομμύρια Τρόποι Ζωής*, μία συλλογή διηγημάτων του Παναγιώτη Κούστα στο οποίο η ανθρωπότητα παρουσιάζεται ικανή να συνεργαστεί και να χρησιμοποιήσει τα τεχνολογικά επιτεύγματα της ενισχύοντας την άμεση Δημοκρατία, τη κοινωνική συνοχή, τη συμπεριληπτικότητα και την ειρηνική συμβίωση· μερικά παραδείγματα από τα διηγήματα αναλύονται στο επόμενο κεφάλαιο.

Βέβαια, στη σχέση λογοτεχνίας και τεχνολογίας έγκειται και η καχυποψία με την οποία αντιμετωπίζεται η δεύτερη από την πρώτη. Σύμφωνα με τον Poirier (1982) η τεχνολογία συνήθως απεικονίζεται στη λογοτεχνική παραγωγή ως ο απόλυτος κακός και υποστηρίζει ότι η λογοτεχνία διαθέτει ως εγγενές χαρακτηριστικό της τη νοσταλγία. Αντικείμενο της νοσταλγίας αυτής είναι η εποχή που άνθρωπος ζούσε ελεύθερα στη φύση, αγνός, χωρίς την πίεση και τον εκφυλισμό που του προκαλεί η τεχνολογία. Ο Poirier θεωρεί ότι αυτό συμβαίνει λόγω του παρόμοιου τρόπου λειτουργίας της λογοτεχνίας με την τεχνολογία, αφού και οι δύο αποτελούν αναπόσπαστα τμήματα της ανθρώπινης δραστηριότητας.

Ακόμη, αξίζει να προστεθεί, ότι η επιφυλακτικότητα γύρω από την τεχνολογία και η επακόλουθη απογοήτευση πηγάζει από τη ματαίωση των ονείρων σχετικά με την καλυτέρευση των συνθηκών ζωής και την επίλυση των προβλημάτων μέσω αυτής. Πιο αναλυτικά, μετά τη λήξη του Δεύτερου Παγκοσμίου Πολέμου, τις φρικαλεότητες, τον μεγάλο αριθμό των νεκρών και την τεχνολογική εξέλιξη που στόχευσε στον πολεμικό εξοπλισμό και την πυρηνική βόμβα, καθίσταται εμφανές ότι οι απρόσεκτοι χειρισμοί της

τεχνολογίας μπορούν να αποτελέσουν εμπόδιο για την ανθρωπότητα, ακόμη και να επιφέρουν τον αφανισμό της. Επομένως, το επίκεντρο αποτελεί ο άνθρωπος, που παρόλη την εξέλιξη του, η καταστροφική του φύση κυριαρχεί με ολέθριες συνέπειες, καταρρίπτοντας την πραγματικότητα έτσι όπως τη γνωρίζει με κυριαρχία θεματικών οι οποίες «άρχισαν να αμφισβητούν τη φύση της ίδιας της πραγματικότητας» και να υιοθετούν φιλοσοφικές προσλήψεις γύρω από την ανθρώπινη ύπαρξη (Κατσαβός, 2023). Εξάλλου, η λογοτεχνία παραδοσιακά ενασχολείται με την αποσπασματικότητα και τον κατακερματισμό του ατόμου στα πλαίσια της σύγχρονης του κοινωνίας (Poirier, 1982). Η τάση αυτή στην ε.φ. περιγράφηκε στις Η.Π.Α. ως η εποχή του Νέου Κύματος, εγκαινιάζοντας μια εποχή πειραματισμού, κυριαρχίας των αντιηρώων και του κατάφωρου κυνισμού απέναντι στην πραγματικότητα (Κατσαβός, 2023). Για τη Ραπατζίκου ο πειραματικός αυτός χαρακτήρας των έργων της ε.φ. αποτελεί και τον λόγο που ως λογοτεχνικό είδος συνεχίζει να εξελίσσεται καθώς αυτό «οφείλεται στην ύπαρξη ενός μηχανισμού ανατροπής και ανανέωσης, ο οποίος δικαιολογεί την αβεβαιότητα και ταυτόχρονα την οικειότητα που αισθάνονται οι αναγνώστες της ε.φ. όταν έρχονται αντιμέτωποι με άλλες άγνωστες αλλά παράλληλες διαστάσεις, φανταστικά ή άλλα γήινα πλάσματα» (Ραπατζίκου, 2002).

Όσον αφορά την ελληνική παραγωγή έργων ε.φ., σύμφωνα με τον Λάζο (1986), ακολούθησε, με τη διαφορά κάποιων ετών, με τη διεθνή κυκλοφορία, χαρακτηρίζοντας το έργο *Ο Κοσμοκράτωρ* του Ηρακλή Ζαχαριάδη ως το εναρκτήριο έργο «της καθαυτό γνήσιας ε.φ. για ενήλικες». Στη συνέχεια, η παραγωγή λογοτεχνικών έργων ε.φ. όπως φαίνεται και από το Χρονολόγιο που παραθέτει ο Λάζος συνεχίζεται αρχικά, με περιορισμένα στον αριθμό έργα, τα οποία όμως πυκνώνουν από τη δεκαετία του 1970 και εξής φτάνοντας ως το 1987. Η αυξητική αυτή τάση επιβεβαιώνεται και από την κυκλοφορία της τελευταίας εικοσαετίας έργων της λογοτεχνίας του φανταστικού γενικότερα αλλά και ε.φ. ειδικότερα (Καλαντζής, 2022).

Φτάνοντας στον εικοστό πρώτο αιώνα, η συνεχής πρόοδος της τεχνολογίας σε συνδυασμό με τις παρεμβάσεις της στο ανθρώπινο σώμα και νου οδηγεί σε μια πληθώρα ερωτημάτων σχετικά με την ανθρώπινη φύση, τα όρια του ανθρώπινου, πιο συγκεκριμένα, όπως αναφέρει και η Καρούζου (2011, 131), «στο σύγχρονο προβληματισμό για τη ρευστότητα κάθε ατομικής και συλλογικής ανθρώπινης ταυτότητας». Η συζήτηση αυτή γύρω από την ανθρώπινη ταυτότητα εκφράζεται ως μεταανθρώπινη ή posthumanism όπως αναφέρεται στη

διεθνή βιβλιογραφία και απαντά σε διάφορους τομείς της Φιλοσοφίας, των Κοινωνικών Επιστημών κ.ά. Στη λογοτεχνία και πιο συγκεκριμένα στην ε.φ. η διερώτηση γύρω από την ανθρώπινη ταυτότητα εκφράζεται με τη θεματική κυβερνοπάνκ/cyberpunk, η ουσία της οποίας σύμφωνα με τον Schmeink έγκειται στην «αποσταθεροποίηση των ορίων: μηχανή/άνθρωπος, φύση/πολιτισμός, αρσενικό/θηλυκό, υψηλή κουλτούρα/ κουλτούρα χαμηλής ποιότητας, σώμα/μυαλό». Η θεματική της κυβερνοπάνκ απεικονίζει ασταθείς κόσμους, στους οποίους κυριαρχεί η κοινωνική ανισότητα και εκμετάλλευση, η ιεραρχημένη δόμηση σε κλειστές ομάδες στις οποίες η κοινωνική κινητικότητα είναι περιορισμένη, με τις μεγάλες πολυεθνικές εταιρείες να επιδιώκουν με κάθε μέσο τα υπέρογκα κέρδη τους (Schmeink, 2016).

Η Τεχνητή Νοημοσύνη (εξής TN) που σήμερα έχει κάνει σαφώς αισθητή την παρουσία της στον καθημερινό κόσμο με την ύπαρξη πολυάριθμων εφαρμογών και ιστοσελίδων που παράγουν υλικό (φωτογραφίες, βίντεο, κείμενα κ.ά) δεν θα μπορούσε να μην αποτελεί ξεχωριστή θεματική της ε.φ. Η διείσδυση της TN στην καθημερινότητα είναι σε τέτοιο βαθμό διαδεδομένη που και σε έργα ε.φ. αποτελεί ένα καθιερωμένο τμήμα της πλοκής της ιστορίας. Μάλιστα, οι TN που εμφανίζονται στα έργα διαθέτουν μια καθολική ισχύ και δύναμη που ξεπερνάει κατά πολύ αυτή του ανθρώπου (Χρήστου, 2018-2019). Η υπολογιστική δύναμη των TN εγείρει συζητήσεις γύρω από τον σκοπό του προγραμματισμού και τα μοντέλα εκπαίδευσης που τους παρέχονται εστιάζοντας την προσοχή στον προγραμματιστή και τα δεδομένα που διατίθενται στις TN. Η Risam (2018) διατυπώνει την άποψη ότι σκοπός των TN είναι να αναπαράγουν τη γνωστική λειτουργία των ανθρώπων σε τέτοιο βαθμό που να μην είναι εμφανείς οι διαφορές. Ωστόσο, μέσα από εκπαίδευση των TN τους μεταφέρονται από τους προγραμματιστές τους και τα δεδομένα που χρησιμοποιούν προκαταλήψεις σχετικά με το φύλο, τη φυλετική καταγωγή και την ομορφιά λόγω της υποκειμενικότητας που εμπεριέχεται σε αυτά. Στο μυθιστόρημα του Μανωλιού *Το βιβλίο και η Περφόρμανς* η Κυβέλη είναι μια εξελιγμένη, σύγχρονη TN που έχει προγραμματιστεί με στόχο να προστατεύει την «Ε», ένα λογισμικό που εμφυτεύεται στον εγκέφαλο του ανθρώπου και αυξάνει το επίπεδο ενσυναίσθησής του. Εξαιτίας του ότι η Ε έχει πολλούς εχθρούς, αφού η δράση της στον εγκέφαλο είναι αναπόδραστη και τείνει να χρησιμοποιείται και ως όπλο, η TN Κυβέλη βρίσκεται πάντα σε επιφυλακή, χακάρει τους «Ενσωματωμένους Υπολογιστές» ανθρώπων και τους χρησιμοποιεί ως αναλώσιμα άβαρα προκειμένου να προστατέψει την Ε. Ομοίως, στο μυθιστόρημα του Κώστα Χαρίτου

Κόκκινο ο Κόρι είναι ένας προγραμματιστής που προσλαμβάνεται χωρίς να το γνωρίζει από τις μυστικές υπηρεσίες προκειμένου να προγραμματίσει ένα σύστημα ανίχνευσης ατόμων που παρουσιάζουν ή είναι πιθανό να παρουσιάσουν επαναστατικές τάσεις μέσω των έργων τέχνης τους, ωστόσο όταν ο Κόρι αντιλαμβάνεται την ταυτότητα του πραγματικού του εργοδότη και τον σκοπό του περνάει στο σύστημα ανίχνευσης ιό που οδηγεί βαθμηδόν στην κατάρρευση του καθεστώτος.

Κοινή θεματική στην ε.φ. είναι η συνύπαρξη ΤΝ με ανδροειδή, η προσέγγιση του θέματος ταλαντεύεται σε δύο άκρα. Από τη μία πλευρά τα ανδροειδή απεικονίζονται ως απαραίτητοι υπηρέτες-σύμμαχοι για την επιβίωση της ανθρωπότητας και από την άλλη πλευρά αποτελούν δυνητικό δυνάστη της ανθρωπότητας με τον φόβο της αυτονόμησης και της επανάστασής τους με σκοπό την εξαφάνιση του ανθρώπινου είδους. Ο όρος ρομπότ αποδίδεται στον Karel Čapek με το θεατρικό του *R.U.R* μεταφέροντας την εικόνα κατασκευασμένων εργατών-ρομπότ που στο τέλος επιτίθενται εναντίον των ανθρώπων. Εξαιρετικά δημοφιλής στην ε.φ. και όχι μόνο, γίνεται ο όρος ρομπότ, με τους τρεις νόμους του Asimov μέσα από το έργο του «Runaround»:

Το ρομπότ δεν θα κάνει κακό σε άνθρωπο, ούτε με την αδράνειά του θα επιτρέψει να βλαφτεί ανθρώπινο ον.

Το ρομπότ πρέπει να υπακούει τις διαταγές που του δίνουν οι άνθρωποι, εκτός αν αυτές οι διαταγές έρχονται σε αντίθεση με τον πρώτο νόμο.

Το ρομπότ οφείλει να προστατεύει την ύπαρξή του, εφόσον αυτό δεν συγκρούεται με τον πρώτο και τον δεύτερο νόμο.

Οι τρεις νόμοι γύρω από τη λειτουργία των ρομπότ προσπαθούν να καθησυχάσουν τις φοβίες των ανθρώπων σχετικά με τον αφανισμό τους από αυτά. (Geraci, 2007). Η αυτονόμηση των ρομπότ αποτελεί τη θεματική της συλλογής διηγημάτων *Αύριο* του Πανώριου και αναλύεται στο επόμενο κεφάλαιο.

Τα όρια της πραγματικότητας, του αληθινού και του τεχνητού επίσης αμφισβητούνται από τον κυβερνοχώρο/cyberspace, την εικονική και επαυξημένη πραγματικότητα.⁵ Η ενότητα του σώματος και του νου που έως τώρα θεωρούνταν δεδομένη, διαρρηγνύεται με τον

---

⁵ Η διαφορά αυτών των δύο όρων έγκειται εν συντομία ότι στην εικονική πραγματικότητα το εικονικό περιβάλλον με το οποίο υπάρχει διάδραση με τον χρήστη γίνεται αντιληπτό ως απομονωμένο από το φυσικό του περιβάλλον ενώ στην επαυξημένη πραγματικότητα το φυσικό περιβάλλον του χρήστη εμπλουτίζεται ψηφιακά γραφικά τα οποία διαπλέκουν το πραγματικό και εικονικό περιβάλλον (Καρυάτη 2020, 11-13).

άνθρωπο να μπορεί να ξεπεράσει τα εμπόδια του σώματος, να βιώσει νέες εμπειρίες και να ξεπεράσει τους ανθρώπινους περιορισμούς (King & Page, 2017).

Ο συγκερασμός της επιστήμης και της τεχνολογίας με την πρόοδο που έχει σημειωθεί στη βιολογία, απηχούν σε μια ξεχωριστή θεματική της ε.φ. Σ' αυτή την κατηγορία συνήθως συναντώνται γενετικές τροποποιήσεις ανθρώπων και ζώων με σκοπό τη βελτίωση της ποιότητας της ζωής τους ή απλώς για ψυχαγωγία, κλωνοποιήσεις, τακτικές ευγονικής, ακόμη και τροποποιήσεις ιών ή βακτηρίων (Κατσιαβού, 2018-2019). Για τον Schmeink (2016), η θεματική της κυβερνοπάνκ αναφορικά με την εξέλιξη της βιολογίας και της γενετικής οδηγεί σ' ένα ξεχωριστό είδος, το βιοπανκ/biorunk με βιοχάκερ να μεταφέρουν τους πειραματισμούς έξω από το εργαστήριο και εκτός των κυβερνητικών και εταιρικών ορίων τους. Μελετώντας τα μετανθρώπινα «κυβερνοσώματα» σε ελληνικά διηγήματα η Καρπούζου (2011) καταλήγει στη διττή κατάταξη τους σε βιονικά και εικονικά σώματα. Στα βιονικά σώματα γίνεται προσπάθεια να ξεπεραστούν οι φυσικοί περιορισμοί του νου και του σώματος με την προσθήκη τεχνολογικών μέσων όπως εμφυτευμάτων μνήμης, υπολογιστή, μέσων που ελέγχουν τη βιοχημεία του εγκεφάλου κ.ο.κ. Στα εικονικά σώματα ο νους απελευθερώνεται από το σώμα, το οποίο αποκτά αφηρημένη έννοια, και συνθήκες που είναι συνυφασμένες με το σώμα όπως η ηλικία, το φύλο ή κάποια σωματική αναπηρία καταργούνται ή μεταβάλλονται.

Έτσι, στις μελλοντικές κοινωνίες των έργων ε.φ. κυριαρχούν ολοκληρωτικά καθεστώτα ανθρώπων ή μηχανών που έχουν ως στόχο να εκμεταλλευτούν ή να συνθλίψουν τον άνθρωπο, οι συνέπειες της κλιματικής αλλαγής που είναι καθόλα ορατές και δημιουργούν ένα μη βιώσιμο ή οριακά βιώσιμο κλίμα, οι εύποροι εκμεταλλεύονται τους κοινωνικά ανίσχυρους, ενώ διαδίδονται θανατηφόρες μολυσματικές ασθένειες. Σε κάθε περίπτωση, οι κοινωνίες αυτές δρουν ασφυκτικά απέναντι στους πολίτες τους, πρόκειται για δυστοπικές κοινωνίες.

4. Η τεχνολογία μέσα από ελληνικά έργα επιστημονικής φαντασίας

Η σχέση του ανθρώπου και της τεχνολογίας στο μέλλον μέσα από τη ματιά των Ελλήνων συγγραφέων χαρακτηρίζεται από το κλίμα της μετανθρώπινης εποχής. Πρόκειται για την εποχή που για την Haraway στο «Cyborg Manifesto» χαρακτηρίζεται ως μια εποχή που τα όρια μεταξύ ανθρώπινου και μη ανθρώπινου, φυσικού και τεχνητού είναι πέρα από κάθε αμφιβολία ασαφή (όπ. αναφέρεται στον Schmeink, 2016).

4.1 Η αλλαγή της οπτικής απέναντι στην τεχνολογία

Όπως αναφέρεται στο ομώνυμο blog (<https://exidis.blogspot.com>) που έχει δημιουργηθεί αποκλειστικά για το βιβλίο του Κούστα: *Το Έξι Δισεκατομμύρια Τρόποι Ζωής* είναι ένα βιβλίο πολιτικής επιστημονικής φαντασίας που δεν επιδιώκει να δώσει θεωρητικές απαντήσεις. Ελπίζει όμως να συμβάλει σε μια αλλαγή της απαισιόδοξης οπτικής για τον κόσμο». ⁶ Άρα, πολλές ιστορίες άπτονται θεμάτων σχετικών με τη Δημοκρατία και τους κινδύνους, την κοινή λογική και την ιδιοκτησία. Πρόκειται για ένα φανταστικό χρονικό, με διαφορετικό κάθε φορά αφηγητή και ιστορικές αναφορές, που εξιστορεί τις κοινωνικό-πολιτικές αλλαγές που επήλθαν στην κοινωνία με την εξέλιξη της τεχνοεπιστήμης και με την αλλαγή της οπτικής που υιοθέτησαν οι άνθρωποι απέναντι της.

4.1.1 Αποκαθιστώντας την πραγματικότητα

Στο διήγημα «Η Εποχή των Θαυμάτων/ Σάπιος Τζόνι» (Κούστας, 2007) η χρήση της εικονικής πραγματικότητας αποτελεί ένα μέσο επικοινωνίας για ανθρώπους που στην πραγματικότητα δεν μπορούν να επικοινωνήσουν και είναι απομονωμένοι, πρόκειται για ανθρώπους που αισθάνονται φυλακισμένοι στο ίδιο τους το σώμα. Πιο συγκεκριμένα, η δράση λαμβάνει χώρα στον εικονικό κόσμο του e-floor που είναι ένας «Ψηφιοποιημένος χωροχρόνος που ο καθένας βιώνει όπως νομίζει. Σαν εικονικό περιβάλλον, σαν περιοδικό, σαν παιχνίδι, σαν κατοικία, ακόμα και σαν δεύτερη ζωή.» (Κούστας, 2007, 61). Σ' αυτό το εικονικό περιβάλλον, σε ένα από τα πολλά διαμερίσματα των 299 ορόφων, κατοικεί μόνιμα

---

⁶Στον ιστότοπο του βιβλίου υπάρχει επίσης η επιλογή του ελεύθερου κατεβάσματος του και σε αρχείο pdf <https://exidis.blogspot.com>

η Πένι μια κωφάλαλη κοπέλα με εκφυλιστική αρθρίτιδα αφού στην πραγματική της ζωή περιορίζεται από το σώμα και τους πόνους που της προκαλεί η ασθένεια της. Στη ζωή του e-floor δεν υπάρχει πόνος και υπότιτλοι εμφανίζονται όταν κάποιος μιλάει στην Πένι χωρίς να είναι αναγκασμένη να διαβάσει τα χείλη του όπως στην πραγματική ζωή. Το ίδιο ισχύει και για τον Πήτερ, ένα νεαρό αγόρι με βαρύ αυτισμό το οποίο δεν μπορεί να επικοινωνήσει με κανέναν στην πραγματική ζωή, αλλά μέσα από τον εικονικό κόσμο του e-floor μπόρεσε να διακριθεί η ευφυΐα του και η κλίση του στα μαθηματικά.

Το e-floor οπότε, δεν αποτελεί απλώς έναν εικονικό χώρο ψυχαγωγίας και διασκέδασης για πολλούς από τους κατοίκους του, αλλά πρόκειται για ένα μέσο που καλύπτει το κενό της ίδιας της πραγματικότητας. Οι άνθρωποι που αντιμετωπίζουν τις εκάστοτε δυσκολίες μπορούν να δράσουν αυτόνομα και ανεξάρτητα, να αλληλεπιδράσουν με άλλα όντα και όπως αναφέρει και η Πένι να ανήκουν ισότιμα στην ανθρωπότητα.

Ο συμπληρωματικός ρόλος της εικονικής πραγματικότητας έγκειται και σ' ένα ακόμη στοιχείο του διηγήματος. Η ιδιοκτήτρια του e-floor, Έλσα, λαμβάνει ένα κωδικοποιημένο μήνυμα που καταφέρνει ν' αποκωδικοποιήσει με τη βοήθεια της Πένι και το αναρτά στο e-floor. Το μήνυμα αυτό αναφέρεται στην Εποχή των Θαυμάτων και στη δράση του Σάπιου Τζόνι και της ομάδας του. Εν ολίγοις, ο Σάπιος Τζόνι καταφέρνει να δημιουργήσει προϊόντα εικονικής πραγματικότητας, τα κουτιά, και να τα πουλήσει σε θρησκευτικές οργανώσεις προκειμένου να επιτελούν θαύματα «Στην πρώτη φάση, βέβαια, έκανε ό,τι του παραγγέλνανε, το Άγιο Δισκοπότηρο, το Σπαθί του Ισλάμ, την Καιόμενη Βάτο και κλασικούρες, αυτά που γούσταρε ο Πελάτης» αυξάνοντας έτσι τον ανταγωνισμό μεταξύ των θρησκειών (Κούστας, 2007, 69-70). Στη συνέχεια, ο Σάπιος Τζόνι χρησιμοποίησε τα κουτιά αυτά για να τελειώσει απρόσμενα την Εποχή των Θαυμάτων: «Αυτό που τελείωσε για πάντα, μέσα σε μερικά λεπτά, ήταν το δικαίωμα της κάθε λογής ιερατειών να ισχυρίζονται πώς έχουν προνομιακή σχέση με τον θεό. Και η ανοησία των ανθρώπων να σκοτώνουν στο όνομά του». Εξαιτίας του μηνύματος αυτού η Έλσα δέχεται πολλαπλές μηνύσεις από θρησκευτικούς φορείς, αφού διακυβεύεται το νόημα της ύπαρξής τους. Έτσι, μέσω του e-floor η εικονική πραγματικότητα λειτουργεί ως ένα καταφύγιο προστασίας της ίδιας της πραγματικότητας, αποτελεί τον πυλώνα που διαχωρίζει το πραγματικό από το εικονικό, αλληλοσυμπληρώνοντας ομοιόμορφα τις ελλείψεις και των δύο πραγματικοτήτων, ανασυνθέτοντας μια νέα πολυδιάστατη πραγματικότητα.

4.1.2 Η επαναφορά της Κοινής Λογικής

Στο επόμενο διήγημα του Κούστα (2007) «Common Sensors/ Ακίρα Τακενάκα» οι άνθρωποι χρησιμοποιούν την τεχνολογία προκειμένου να εξελίξουν το σύστημα απονομής δικαιοσύνης. Οι μεγάλες πολυεθνικές εταιρείες καταπνίγουν τα πιο αδύναμα κράτη, όποια μέτρα κι αν θεσπίζονται εναντίον τους, αυτές είτε τα παραβιάζουν κατάφωρα είτε ελίσσονται γύρω τους με αποτέλεσμα την ατιμωρησία και την ανεξέλεγκτη ανάπτυξη τους εις βάρος των αδύναμων. Η κοινή λογική μοιάζει ανύπαρκτη μπροστά στις επιδιώξεις τους. Έτσι αναπτύσσεται η ανάγκη για τη δημιουργία ενός διαφορετικού τρόπου επιβολής της δικαιοσύνης που δε θα βρίσκει εμπόδια στη γραφειοκρατία και τους νόμους που έχουν ψηφιστεί υπέρ τους.

Το επάγγελμα του Common Sensor είναι η λύση και βασίζεται στη λειτουργία των ενόρκων, αντικαθιστώντας τα επαγγέλματα του εισαγγελέα και του δικηγόρου. Στην ιστορία, ο Ίγκυ, που εργάζεται ως Common Sensor, μόλις λαμβάνει ειδοποίηση για την ανάθεση υπόθεσης συνδέεται μέσω μηχανημάτων σε εικονικό περιβάλλον αφού πρώτα, με τη χρήση του κατάλληλου ορού, ρίξει το σώμα του σε χημικό κώμα. Έπειτα, ενημερώνεται πως η υπόθεση αφορά την πώληση μεταλλαγμένων σπόρων από εταιρεία βιοτεχνολογίας σε περιοχή της Ανατολικής Αφρικής. Στη συνέχεια, βουτάει στον ωκεανό Παγκόσμιων Δεδομένων ο οποίος αναπτύσσεται σε εικονικά παρακλάδια παρέχοντας αναλυτικές πληροφορίες για τους εμπλεκόμενους της υπόθεσης προκειμένου να σχηματίσει μια εντελώς υποκειμενική άποψη. Όταν ολοκληρώσει τη διερεύνηση των στοιχείων συνδέεται με τους υπόλοιπους Common Sensors που έχουν αναλάβει την υπόθεση προκειμένου να συνεδριάσουν και να αποφανθούν.

Η εικονική πραγματικότητα λειτουργεί και σ' αυτό το έργο του Κούστα συμπληρωματικά με την πραγματικότητα. Η ανωνυμία των Common Sensors, αφού στις συνεδριάσεις τους χρησιμοποιούν άβαταρ, η τυχαιότητα της επιλογή τους ανάλογα με την υπόθεση και η υποκειμενική εξέταση των γεγονότων ευνοούν την επαναφορά της Κοινής Λογικής στην ανθρώπινη κοινωνία. Τα όρια του ατομικού και του συλλογικού συμπλέκονται.

Επιπλέον, για τον Common Sensor υπάρχει σαφής διαχωρισμός σώματος και νου, με τον νου αποδεδειγμένο από τους περιορισμούς του σώματος, μπορεί να επιτελέσει την εργασία του απερίσπαστα και φερέγγυα καθώς δεν υπάρχει οποιοσδήποτε τρόπος να επηρεαστεί η απόφαση του και το σώμα με τη σειρά του εξακολουθεί να επιτελεί τις βασικές του

βιολογικές του διεργασίες. Ωστόσο, ο διαχωρισμός αυτός επιφέρει την αναγκαία αποσύνδεση από την πραγματικότητα. Τελειώνοντας την υπόθεση του, ο Ίγκυ, δεν γνωρίζει πόσες ημέρες μπορεί να πέρασε στην εικονική πραγματικότητα μέχρι να επιλυθεί η υπόθεση. Τέλος, μετά την επαναφορά στην πραγματικότητα το σώμα χρειάζεται χρόνο προκειμένου να επανέλθει στη φυσιολογική του λειτουργία, έναντι του νου που παραμένει σε ετοιμότητα.

Ένα ακόμη στοιχείο που συμβάλλει στην επιτυχία των Common Sensors έχει να κάνει με την οικουμενικότητα και την εγγύτητα. Για να γίνει κάποιος Common Sensor «οφείλει να είναι θανατηφόρα υποκειμενικός και απόλυτα παγκόσμιος. Ιδανικός υποψήφιος είναι κάποιος που δεν έχει σπίτι, που περνάει τη ζωή του ταξιδεύοντας κι αναγνωρίζοντας έκθαμβος πως, παρ' όλο τον βιασμό της, η Γη επιμένει να έχει τη δική της ζωή» (Κούστας, 2007, 132). Με τη συνεχή μετακίνηση και τα ταξίδια οι άνθρωποι αναπτύσσουν φιλικούς δεσμούς, γνωρίζουν νέα μέρη και τρόπους ζωής, μειώνοντας έτσι τον έμφυτο φόβο τους για το άλλο, το διαφορετικό. Ακόμη, η εξασφάλιση της ευημερίας της κοινωνίας αποτελεί σημαντικό παράγοντα για την επικράτηση της κοινής λογικής, ο ανταγωνισμός χωρών και εταιριών θα πρέπει να γίνεται σε λογικές οικονομικές βάσεις:

Το μυστικό του παραλογισμού βρίσκεται σε δύο λέξεις: Απόσταση και Κέρδος. Κανένας λογικός άνθρωπος δε θα τάζε καμένα ορυκτέλαια την αγελάδα που το επόμενο πρωί θα αρμέξει. Κανένας λογικός άνθρωπος δεν θα έθαβε ένα βαρέλι κλοφέν στην αυλή που παίζει το παιδί του. Κι όμως στις αρχές του εικοστού αιώνα ήταν ακόμα νομικό να φουντάρεις τα πυρηνικά σου απόβλητα στο πιο βαθύ σημείο του ωκεανού. (Κούστας, 2007, 135-136)

4.1.3 Οι κατηγορίες των sapiens

Στο Έξι Δισεκατομμύρια Τρόποι Ζωής η σχέση των ανθρώπων με την τεχνολογία γίνεται κριτήριο της κατάταξης τους στις τρεις διαφορετικές κατηγορίες ανθρώπων που εμφανίζονται σε διάφορα από τα διηγήματα, οι οποίες είναι: οι sapiens-sapiens, sapiens-transsapiens και οι sapiens-metasapiens.

Οι sapiens-sapiens ανήκουν στην κατηγορία των ανθρώπων που επιλέγουν «την αργή και παραδοσιακή φυσική εξέλιξη» που με την πάροδο του χρόνου αποτελούν και την «ελάχιστη μειοψηφία» του κοινωνικού συνόλου. Οι sapiens-sapiens δεν επιθυμούν τις τεχνολογικές επεμβάσεις στο σώμα τους, όπως οι άλλες δύο κατηγορίες, ούτε τις γενετικές

τροποποιήσεις. Έτσι, επιλέγουν να παρακολουθήσουν τα πρώτα βήματα του ανθρώπου στον Άρη μέσω ασύρματων και απαρχαιωμένων οθονών. Μάλιστα η Πένι, η κωφάλαλη κάτοικος του e-floor αναφέρει πως η άσχημη κατάσταση της υγείας της θα μπορούσε να αποφευχθεί με τη βοήθεια του προγεννητικού ελέγχου αν οι γονείς της δεν ήταν «[...] οι τελευταίοι οπισθοδρομικοί του πλανήτη. Φανατικοί sapiens-sapiens» (Κούστας 2007, 64).

Η δεύτερη κατηγορία είναι οι sapiens-transsapiens, που χρησιμοποιούν την τεχνολογία προκειμένου να εξελίξουν τη δυνατότητα επικοινωνίας τους μέσω εμφυτευμάτων. Επίσης, τα εμφυτεύματα πέρα από την επικοινωνία λαμβάνουν και βιομετρικά στοιχεία προκειμένου να ενημερώνουν τον χρήστη τους για σχετικές αλλαγές όταν είναι απαραίτητο, όπως το επίπεδο αζώτου στο αίμα εμφυτευμάτων. Αποτελούν το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού και επιλέγουν να παρακολουθήσουν τα βήματα στον Άρη μέσω της «Ψευδαισθητικής ΕΠ».

Η τρίτη κατηγορία αναφέρεται στους sapiens-metasapiens, σε όσους επιλέγουν τη γονιδιακή μετάλλαξη για την εξέλιξή τους ή για αισθητικούς και ψυχαγωγικούς λόγους, όπως για παράδειγμα την ανάπτυξη βραγχίων για τη διενέργεια αυτόνομων καταδύσεων χωρίς οξυγόνο στη θάλασσα. Οι metasapiens επίσης, είναι εκείνοι που είναι πρόθυμοι να ψηφίσουν μία ΤΝ για κυβερνήτη της χώρας θεωρώντας την αξιοπιστία και τη φερεγγυότητα της αδιαμφισβήτητη. Τέλος, οι metasapiens επιλέγουν να παρακολουθήσουν τα βήματα του ανθρώπου στον Άρη με «Πλήρη Αισθητηριακή Εικονική Πραγματικότητα» με αποτέλεσμα οι αισθήσεις του αστροναύτη που περπατάει στον Άρη να φτάνουν και σε εκείνους «Ο Ντάντε ένιωθε το βάρος της διαστημικής στολής στο σώμα του, έβλεπε μέσα από τα μάτια εκείνων που βάδιζαν αργά πάνω στην άμμο του Κόκκινου Πλανήτη, γευόταν τον αέρα της φιάλης που ανέπνεαν» (Κούστας, 2007, 7-8).

4.2 Η επανάσταση των ρομπότ στο δυστοπικό «Αύριο»

Ο Μάκης Πανώριος είναι ένας από τους πιο δημοφιλείς συγγραφείς έργων ε.φ. στην Ελλάδα. Το *Αύριο* αποτελείται από τη συλλογή επτά διηγημάτων, για τα οποία σημειώνει στο τέλος του βιβλίου: «διατηρούν το καθένα την αυτοτέλεια του, η κοινή θεματική τους, ωστόσο, σχεδιάζει την ιστορία ενός μελλοντικού κόσμου». Το σύνολο των διηγημάτων του έργου αναλύεται στις επόμενες δύο υποενότητες.

4.2.1 Προετοιμάζοντας τη δυστοπία

Με το πρώτο διήγημα *Η Αλλαγή* γίνεται η εισαγωγή στον δυστοπικό κόσμο της Πόλης. Εκεί όπου ο ανώνυμος αφηγητής μέσω της μαρτυρίας-γράμματος του, μοναχικά και με δόσεις απελπισίας, παρακολουθεί τον Εγκέφαλο της Πόλης και τα ρομπότ να εδραιώνουν την άνοδό τους στην εξουσία υποδόρια και βουβά:

Καινούργια οχήματα, νέος τύπος ρομπότ, πολεμικό όπλο; Άγνωστο. Κυκλοφόρησαν στους δρόμους, στις λεωφόρους, στις πλατείες, και στον ουρανό της πόλης, προκαλώντας θαυμασμό αλλά και δέος,, ίσως και ανησυχία. Δεν ξέρω, εμένα μου δημιούργησαν την αλλόκοτη εντύπωση ότι είναι η τρομάδης εισαγωγή στο κυρίως θέμα που καλλιεργείται ερήμην μας. Ή μήπως συμβάλλουμε κι εμείς σ' αυτή την καλλιέργεια χωρίς να έχουμε συναίσθηση ότι το κάνουμε; (Πανώριος, 1996, 14-15).

Τα ρομπότ τα οποία ολοένα και περισσότερο μοιάζουν με τους ανθρώπους, με αποτέλεσμα ο αφηγητής να μην είναι σίγουρος για την ταυτότητα του ανθρώπινου ή του μηχανικού όντος που έχει απέναντι του, φέρονται ως υπηρέτες και προστάτες τους. Ο Εγκέφαλος μεριμνά για την υγεία των πολιτών και ιδιαίτερα για εκείνη του αφηγητή που δεν εμφανίζει συμπεριφορά αρμόζουσα στο καθεστώς του, απαγορεύει τη νυχτερινή κυκλοφορία, όπως επίσης και την κινητικότητα στις παραμεθόριες περιοχές της πόλης, παρουσιάζεται ως ένας πόλος ασφάλειας για τους πολίτες.

Η πραγματικότητα της Πόλης αντικατοπτρίζει έναν κόσμο στον οποίο η τεχνολογική πρόοδος οδηγεί σταθερά στην υποδούλωση της ανθρωπότητας, μιας ανθρωπότητας που ακόμη κι όταν η υποδούλωση αυτή έχει ξεκινήσει αδυνατεί να αντιληφθεί τον κίνδυνο. Ο αφηγητής αντιλαμβάνεται μια πραγματικότητα ρευστή, όπως εξίσου ρευστή είναι και η ανθρώπινη ταυτότητα, με την αντικατάσταση ανθρώπων από πανομοιότυπα ρομπότ. Η τεχνολογία αλλοιώνει την πραγματικότητα του αφηγητή και την υπαγορεύει σύμφωνα με το σχέδιο της, καθώς ο Εγκέφαλος απαγορεύει τους «ατομικούς χρονοδείκτες» κι έτσι χάνεται παντελώς η αίσθηση του χρόνου και όταν ο αφηγητής μένει πιστός στην πραγματικότητα που αντιλαμβάνεται ο Εγκέφαλος καταλήγει ότι πρόκειται για παραισθήσεις.

4.2.2 Η αυτονόμηση των ρομπότ

Τα επόμενα τέσσερα διηγήματα του *Αύριο: Μπίο, Μέμπιους, Κούμι, Κίμπο*, οι τίτλοι των οποίων αποτελούν και τα ονόματα των ρομπότ της κάθε ιστορίας, παρουσιάζουν μια ακόμη μεγαλύτερη ομοιομορφία μεταξύ τους. Σε αυτά, τα ρομπότ υπηρέτες, που υπηρετούν τον εκάστοτε -ανυποψίαστο- κύριο τους τυφλά, αρχίζουν να διαφοροποιούν τη συμπεριφορά τους αποκτώντας ανθρώπινα χαρακτηριστικά. Ο Μπίο, με πρόσχημα τις ασαφείς εντολές του κυρίου του, κάνει ότι θελήσει και μεταξύ αυτών και πάρτι μαζί με άλλους φίλους του ρομπότ, όταν επιπλήττεται για τη συμπεριφορά του από τον κύριο του τον καταγγέλλει για «απρεπή συμπεριφορά, βάρβαρη μεταχείριση και περιύβριση κρατικού οργάνου». Το ρομπότ της επόμενης ιστορίας, ο Μέμπιους, είναι ερωτευμένος με την κυρία του, όταν συνειδητοποιεί ότι «[...] δεν είναι παρά μόνο ένα ρομπότ, καταδικασμένο να παραμείνει παντοτινά εκεί μέσα..», αυτοκτονεί πηδώντας από τη στέγη του σπιτιού. Στο διήγημα *Κούμι*, ο Λέον, ο κύριος του ρομπότ, ανακαλύπτει όταν είναι πια αργά τη διαφοροποίηση και αυτονόμηση του ρομπότ του «Υποκρίνεται τον φυσιολογικό. Και υποκρίνεται σαν άνθρωπος.», «Διότι πλάστηκαν κατ' εικόνα και ομοίωση», «Αυτό ήταν το μέγα λάθος». Στο *Κίμπο* το Κράτος ασκεί ασφυκτική πίεση και έλεγχο στους πολίτες του και τα ρομπότ υπηρέτες που τους διαθέτει λειτουργούν υποστηρικτικά στην άσκηση του ελέγχου. Ο Κίμπο έχει χακαριστεί από τον ιδιοκτήτη του, Μόζι, προκειμένου ο δεύτερος να διατηρεί τον αποκλειστικό έλεγχο ωστόσο, και σ' αυτή την περίπτωση, παρόλη την ψευδαίσθηση ελέγχου που διατηρεί, δεν προλαβαίνει να αντιδράσει καθώς η επανάσταση των ρομπότ έχει ήδη αρχίσει.

Στο προτελευταίο διήγημα *Νίφον*, ο Εγκεφάλος -που πλέον είναι Παγκόσμιος- χρησιμοποιώντας ως πρόσχημα την αποκάλυψη μιας συνωμοσίας που οργανώθηκε κατά της ύπαρξης του, στρέφεται εναντίον του ανθρώπινου γένους. Ο Νίφον, που είναι άνθρωπος και συνωμότης εναντίον της απόπειρας του Εγκεφάλου προσπαθεί να ξεφύγει από την Πόλη εν μέσω βάρβαρων εκτελέσεων ανθρώπων από ρομπότ. Σε όλη την προσπάθεια απόδρασης του από την Πόλη τον ακολουθεί ο μονόλογος του Εγκεφάλου, με τον οποίο υπογραμμίζει την αδυναμία του δημιουργού του, του ανθρώπου και την ανάγκη εξάλειψής του για την άθιση του είδους του, των ρομπότ.

Στο έβδομο διήγημα, ο Παγκόσμιος Εγκεφάλος βρίσκεται στην απόλυτη θέση ισχύος, με τους ανθρώπους να έχουν σχεδόν εκλείψει και μια ασταμάτητη παραγωγή εργοστασίων με υπαλλήλους ρομπότ να πειραματίζονται νυχθημερόν για καλύτερευση του είδους τους. Ο

Μπίου ένα από αυτά τα ρομπότ που όμως έχει καταφέρει να διαφοροποιηθεί από τον προγραμματισμό του έχοντας συνειδητοποιήσει τη διαφορετικότητά του από τους συντρόφους-ρομπότ αναζητά τον δικό του σκοπό, μεταφέροντας το διήγημα στα όρια μεταξύ επιστημονικής φαντασίας και λογοτεχνίας του φανταστικού.

Σ' αυτόν τον μελλοντικό κόσμο του *Αύριο* η εξέλιξη της τεχνολογίας έχει επιφέρει αλλαγές στην καθημερινότητα του ανθρώπου προς όφελος του, όπως για παράδειγμα, τα πεδία ύπνου, μέσα στα οποία οι χαρακτήρες απολαμβάνουν ανενόχλητοι τη βραδινή τους ξεκούραση, διαθέτουν ιπτάμενα αμάξια, τα σκαθάκια, τα οποία λειτουργούν με φωνητικές εντολές κυρίως και φυσικά, η χρήση των ρομπότ υπηρετών. Το φάσμα των καθημερινών λειτουργιών που εξυπηρετούν τα ρομπότ υπηρέτες είναι μεγάλο, αφού είναι υπεύθυνα για την αφύπνιση του κυρίου τους, την προετοιμασία του μπάνιου και του φαγητού τους, του σεβριρίσματος τους, του καθαρίσματος, της φροντίδας του κήπου, της επισκευής του σκαθαριού κοκ. Ωστόσο, παρόλη την εξέλιξη της, η τεχνολογική πρόοδος λειτουργεί ως το επισφράγισμα στην ανθρώπινη ύπαρξη, ως ένα αποπνικτικό δυστοπικό μέλλον, στο οποίο τα τεχνολογικά επιτεύγματα του ανθρώπου που είναι φτιαγμένα κατ' εικόνα του, τον ξεπερνούν και στρέφονται εναντίον του.

4.3. Όψεις από την Αθήνα του μέλλοντος

Το *α2525 Ιστορίες από την Αθήνα του μέλλοντος* αποτελεί μια ανθολογία δεκατριών διηγημάτων διαφορετικών συγγραφέων που το καθένα απεικονίζει μια διαφορετική μελλοντική Αθήνα και γράφτηκαν με σκοπό να συμμετάσχουν στο καλλιτεχνικό πρότζεκτ της Λίνας Θεοδώρας το 2017 με τίτλο «α2525, Athens in S.F.». Στα περισσότερα διηγήματα οι διαφορές των κοινωνικών τάξεων είναι αμβλείες, η πολυπολιτισμικότητα είναι δεδομένη, οι συνέπειες της κλιματικής αλλαγής έχουν ανασυνθέσει την πόλη και η εικονική πραγματικότητα παρέχει νέες δυνατότητες στους πολίτες της πόλης. Στην παρούσα εργασία έχουν επιλεγθεί για ανάλυση λόγω της θεματικής τους τα διηγήματα: «Ροδοφύκη», «Κοινωνική Μηχανική», και «Το πρόβλημα με τις μέλισσες».

4.3.1 Το θεματικό πάρκο του υποθαλάσσιου Πειραιά

Στο *Ροδοφύκη* της Χρήστου (2017) η εκτεταμένη χρήση της τεχνολογίας που μολύνει το περιβάλλον του ανθρώπου επιταχύνει την άνοδο της στάθμης της θάλασσας πάνω από έξι

μέτρα μέσα σε λιγότερο από μία δεκαετία, με αποτέλεσμα την καταβύθιση παράκτιων περιοχών όπως αυτή του Πειραιά στην Ελλάδα. Τα νερά των θαλασσών είναι μολυσμένα, με τη Μεσόγειο να έχει σχεδόν νεκρώσει και την εκθετική αύξηση των δηλητηριωδών μεταλλαγμένων φυκιών, τα ροδοφύκη, που αντί να επιτύχουν τον αρχικό τους σκοπό, το να τρέφονται με πετρέλαιο, εκείνα τρέφονται με τα λύματα που βρίσκονται στη θάλασσα. Σ' αυτή την Αθήνα του μέλλοντος οι οικονομικά δυσχερέστεροι που δεν έχουν πού αλλού να μείνουν, κατοικούν στα μισοβυθισμένα κτίρια του Πειραιά με χαμηλό βιοτικό επίπεδο, όπως είναι φυσικό, και με συνεχή έκθεση στους κινδύνους. Η Αθήνα δέχεται «κλιματικούς» πρόσφυγες και έχει μια πολυπολιτισμική σύνθεση η οποία προκαλεί ρατσιστικές κινήσεις.

Η Άλμπα, η ηρωίδα του διηγήματος, είναι πολιτικός μηχανικός εκπαιδευμένη στις καταδύσεις και εργάζεται σε εταιρεία που ασχολείται με την έκδοση πιστοποιητικών καταλληλότητας για τα βυθισμένα κτίρια. Κατά τη διάρκεια των καταδύσεων της βρίσκεται υπό τον συνεχή φόβο του σεισμού ή μιας βομβιστικής επίθεσης των ερειπίων από εξτρεμιστικές ομάδες. Όταν ανακαλύπτει την παραποίηση των πιστοποιητικών καταλληλότητας των κτιρίων προς κατώτερη βαθμίδα από προϊσταμένους της, μαθαίνει ότι αυτό γίνεται με στόχο την αξιοποίηση του καταβυθισμένου Πειραιά ως θεματικού ψυχαγωγικού πάρκου.

Οι άνθρωποι της συγκεκριμένης μελλοντικής Αθήνας ανήκουν στη μετανθρώπινη εποχή και στη κυβερνοπάνκ. Η Άλμπα διαθέτει εμφύτευμα συνδεδεμένο με τον ιστό των πληροφοριών το οποίο μέσω του αμφιβληστροειδή της και του ακουστικού της τυμπάνου την ενημερώνει για ειδήσεις και μηνύματα «Ενώ επέστρεφε στην είδηση, το κόκκινο φακελάκι με τα επείγοντα μηνύματα αναβόσβησε πάνω δεξιά κι άρχισε να μεγαλώνει, καλύπτοντας το μισό δεξί της μάτι». Η υποχρεωτική αποκοπή από τον ιστό κατά τη διάρκεια των καταδύσεων της προκαλεί ενόχληση που φτάνει στο σημείο εκδήλωσης στερητικών συμπτωμάτων. Η ατμόσφαιρα της κυβερνοπάνκ έγκειται στη δύναμη της μεγάλης εταιρείας που υποβαθμίζει εσκεμμένα μια περιοχή που ήδη βρίσκεται σε δεινή κατάσταση, υποβαθμίζοντας την καταλληλότητα των κτιρίων και κάνοντας προβοκατόρικους βομβαρδισμούς με στόχο την εξασφάλιση των κερδών της. Το θεματικό πάρκο του καταβυθισμένου Πειραιά έχει ως στόχο μία μικρή σε αριθμό αλλά εξαιρετικά εύπορη κοινωνική ομάδα που διψά να αποδράσει από την ανία της ασφάλειας της, προκειμένου νιώσει την αδρεναλίνη του κινδύνου μέσα στα μολυσμένα νερά της πειραιϊκής, «Το παιχνίδι

απευθυνόταν σ' αυτήν ακριβώς την ομάδα που τους είχε βουλιάξει μέσα στα φύκια και τα σκατά» (Χρήστου 2017, 26).

4.3.2 Κοινωνική Μηχανική

Στο *Κοινωνική Μηχανική* του Χαρίτου (2017) η δράση λαμβάνει χώρα σε μία καθόλα μετανθρώπινη Αθήνα. Η πραγματική πόλη, μετά από κύματα φυγής κατοίκων προς την επαρχία έχει μια ρημαγμένη όψη με πολλά άδεια διαμερίσματα και προβλήματα σχετικά με το πόσιμο νερό και το ηλεκτρικό ρεύμα. Η «φυσική» πόλη είναι χωρισμένη σε τομείς που αντιστοιχούν στους τομείς εκπομπής διαφημιστικών μηνυμάτων της επαυξημένης πραγματικότητας (εξής ΕΠ) διάφορων συντεχνιών, των οποίων τα μηνύματα είναι σε θέση να λαμβάνουν τα τρία εκατομμύρια των κατοίκων της μέσω των εμφυτευμάτων τους στο οπτικό και ακουστικό τους νεύρο. Εκπομπές ΕΠ μπορούν να κάνουν συντεχνίες διάφορων οργανισμών και φορέων όπως η Εκκλησία, ο Στρατός, επαγγελματιών όπως δικαστικών, καλλιτεχνών, εκπαιδευτικών, γιατρών ακόμη και μη κυβερνητικών οργανώσεων. Έτσι, η ΕΠ εισβάλλει στην καθημερινότητα των πολιτών με πλοηγούς, διαφημιστικά, ενημερωτικά μηνύματα και διαφοροποιημένες όψεις της πόλης. Για παράδειγμα όταν ο πρωταγωνιστής αποπειράται να κάνει μια βόλτα στην πόλη:

Φεύγω τρέχοντας από το Μετσόβιο όπου έκανα το λάθος να αναφωνήσω, τι δροσερό αεράκι, και ένας διαβήτης άρχισε να με κυνηγά για να μου εξηγήσει τις διαφορικές εξισώσεις ροής του αέρα. Καθώς πλησιάζω στο Πεντάγωνο, ένας καταδρομέας με στολή παραλλαγής με ενημερώνει ότι βρίσκομαι στην ασφαλή τοποθεσία του κέντρου στρατιωτικών επιχειρήσεων. Το οπτικό μου πεδίο γεμίζει με πληροφορίες για πιθανές οδούς διαφυγής, θέσεις ακροβολισμού και σημεία συγκεντρώσεως. (Χαρίτος, 2017, 48).

Στην Αθήνα λοιπόν, υπάρχουν ακόμη γκρίζες ζώνες για την εκπομπή ΕΠ τις οποίες διεκδικούν διάφορες συντεχνίες μέσω του δημοψηφίσματος που έχει ανακοινωθεί. Ο πρωταγωνιστής που απασχολείται ως «κοινωνικός μηχανικός» έχοντας σχεδόν αποφοιτήσει από τη σχολή, έχει προσληφθεί από τον εκπρόσωπο μίας εκ των συντεχνιών, που αργότερα αποκαλύπτεται ότι είναι η Εκκλησία, προκειμένου να βρει έναν τρόπο να επηρεάσει τους πολίτες της Αθήνας να ψηφίσουν υπέρ της συντεχνίας στο επικείμενο δημοψήφισμα. Η λύση στην οποία καταλήγει, η μεγιστοποίηση του σήματος ΕΠ της συντεχνίας που τον έχει

προσλάβει, προκαλεί την ταυτόχρονη αύξηση όλων των σημάτων των ΕΠ με αποτέλεσμα την κατάρρευση τους.

Η αθηναϊκή πόλη που σκιαγραφεί ο Χαρίτος στο συγκεκριμένο διήγημα επηρεάζει στον μέγιστο βαθμό τους πολίτες της, που βομβαρδίζονται από τα μηνύματα της ΕΠ ακόμη και στα σπίτια τους. Για τους Αθηναίους, η αντίληψη της πόλης γίνεται αποσπασματικά και υπό το πρίσμα της εκάστοτε συντεχνίας που εκπέμπει, για παράδειγμα, όταν ο ήρωας βρίσκεται στον τομέα επιρροής της Εκκλησίας βλέπει το ποτάμι που περνάει από το Καλλιμάρμαρο ως «πύρινο ποταμό», όταν βρίσκεται στη σφαίρα επιρροής της ΕΠ της Ακρόπολης το ίδιο ποτάμι το βλέπει μαύρο με τον Χάροντα να κωπηλατεί, όταν η ΕΠ καταρρέει και επιτέλους βλέπει την πραγματικότητα ως έχει, ανακαλύπτει πως δεν υπάρχει καν ποτάμι αλλά πρόκειται για «ένα τεράστιο φρεάτιο γεμάτο σκουπίδια και μάζα». Επακόλουθα, το χάσμα μεταξύ του εικονικού και του πραγματικού γιγαντώνεται και η τεχνολογία χρησιμοποιείται ως ένα ακόμη μέσο χειραγώγησης των πολιτών που δεν μπορούν να δουν την πραγματικότητα. Ο πρωταγωνιστής καταλήγει απευθυνόμενος στους συμπολίτες του «Η μόνη επαυξημένη που αξίζει είναι η φαντασία σας. Δεν λύνει τα προβλήματα, αλλά σας επιτρέπει να ζήσετε μαζί τους».

4.3.3 Ο κίνδυνος των μελισσοντρόνων

Στο διήγημα των Παπαδόπουλου και Σταματόπουλου (2017) *Το πρόβλημα με τις μέλισσες* οι σύγχρονες προβλέψεις σχετικά με την πιθανή εξαφάνιση των μελισσών λόγω της κλιματικής αλλαγής έχουν επιβεβαιωθεί και στον κόσμο του διηγήματος οι μέλισσες έχουν εκλείψει. Ωστόσο, αυτό δεν αποτελεί πρόβλημα, εφόσον έχουν δημιουργηθεί ντρόνοι που αντικαθιστούν τις εξαφανισμένες μέλισσες στο έργο της επικονίασης των φυτών.

Ο κόσμος του ήρωα, του Νικήτα, είναι ένα μείγμα πολυπολιτισμικότητας, γεγονός που τον ενοχλεί και θεωρεί πηγή δεινών, οργανωμένος σε συλλογικότητες όπως αυτή στην οποία διαμένει, του Αγίου Λουκά. Ο Νικήτας είναι πρώην αστυνομικός και καταζητούμενος λόγω της άρνησης του για τη συγκάλυψη συναδέλφων του σε υπόθεση δολοφονία ενός εξάχρονου παράτυπου μετανάστη. Η παραμονή του στη συλλογικότητα και η κάλυψη του εξασφαλίζεται από το γεγονός του ότι είναι ο μοναδικός που γνωρίζει να επισκευάζει τους χαλασμένους μελισσοντρόνους. Όμως, όταν ένα νέο μέλος της συλλογικότητας, ο Άκραμ, εμφανίζεται με δύο μελίτσια πραγματικών μελισσών αισθάνεται να απειλείται, αφού με την

επανεμφάνιση των μελισσών στη φύση αυτομάτως ακυρώνεται το επάγγελμα του και συνεπώς και ο λόγος κάλυψής του από τη συλλογικότητα. Βέβαια, η απειλή που αισθάνεται ο Νικήτας δεν έχει λογικές βάσεις καθώς η επανένταξη των μελισσών στον κύκλο της φύσης θεωρείται σχεδόν απίθανη και φαίνεται να γίνεται κυρίως για λόγους νοσταλγίας και φυσιολατρίας. Για να εξασφαλίσει την παραμονή του στον Άγιο Λουκά, μετά την παρακολούθηση των μελισσιών και τον εντοπισμό τους, τους βάζει φωτιά καίγοντας όμως μαζί με τα μελίτσια και δύο ανθρώπους, ο ένας από τους δύο είναι ο Άκραμ. Μέσα από τις τύψεις του αναλαμβάνει την «ευθύνη» της κόρης του Άκραμ, Ασίλ.

Στο συγκεκριμένο διήγημα η τεχνολογία επιτελεί έναν διττό ρόλο. Ο πρώτος έγκειται στη δυνατότητα της αντικατάστασης των μελισσών από τους μελισσοντρόνους, επιλύοντας έτσι ένα καίριο ζήτημα για την επιβίωση του ανθρώπου και του φυσικού του περιβάλλοντος, με την τεχνολογία επιλύει το πρόβλημα που έχει προκαλέσει η αλόγιστη της χρήση. Ο δεύτερος της ρόλος εντοπίζεται στην αντιστροφή του φόβου των ανθρώπων για την απώλεια της εργασίας τους από τις μηχανές. Ο Νικήτας που ειδικεύεται στην επισκευή των μελισσοντρόνων, των μηχανών δηλαδή, αισθάνεται ότι απειλείται από την παρουσία των πραγματικών μελισσών και τις καταστρέφει. Έτσι ο άνθρωπος υπερασπίζεται την τεχνολογία και στρέφεται εναντίον της φύσης εφόσον διακύβευμα αποτελεί το προσωπικό του συμφέρον.

4.4 Ευφάνταστες ιστορίες επιστημονικής φαντασίας

Τα επόμενα διηγήματα που θα αναλυθούν προέρχονται από την ανθολογία *Ευφάνταστες Ιστορίες* και πρόκειται για επιλεγμένα διηγήματα από τα Λογοτεχνικά Εργαστήρια της Αθηναϊκής Λέσχης Επιστημονικής Φαντασίας μεταξύ 2005-2012.

4.4.1 Μονάδες Αέρα

Στο διήγημα *Άνοιξη* της Καρακούδα (2013) η μόλυνση του πλανήτη έχει φτάσει σε τέτοιο βαθμό που πλέον δεν είναι δυνατή η επιβίωσή σε αυτόν χωρίς τη χρήση τεχνητού περιβάλλοντος. Οι μεγάλες πόλεις, στις οποίες έχουν συγκεντρωθεί οι άνθρωποι, έχουν αναπτύξει θόλους προκειμένου να υποστηρίξουν την ανθρώπινη ζωή. Η ατμόσφαιρα των θόλων είναι μουντή, μόνιμα γκρίζα και αναπτύσσονται σε αυτήν αερόβιοι ιοί που απειλούν

τους ανθρώπους. Επειδή πρόκειται για τεχνητό περιβάλλον δεν υπάρχει η εναλλαγή των εποχών και επακόλουθα των φυσικών φαινομένων.

Οι παραπάνω συνθήκες καθιστούν τον αέρα το πολυτιμότερο αγαθό και κατ' επέκταση εμπορεύσιμο ως «μονάδες Αέρα». Οι διαθέσιμες μονάδες Αέρα κάθε ανθρώπου πιστώνονται σε κάρτες, οι πλούσιοι που διαθέτουν μεγάλο αριθμό μονάδων μπορούν και συντηρούν εξοχικά θέρετρα με θόλους προκειμένου να κάνουν τις διακοπές τους, από αυτά τα θέρετρα μπορούν να απολαύσουν και την εναλλαγή των τεσσάρων εποχών. Οι λιγότερο προνομιούχοι διαμαρτύρονται μέσω διαδηλώσεων για την κατασπατάληση των πόρων από την πλευρά των πλουσίων και αιτούνται ίση μεταχείριση, γεγονός που προκαλεί τον υποκριτικό περιορισμό των ταξιδιών από τους εύπορους.

Η επιβίωση στους θόλους των πόλεων για τους οικονομικά ανίσχυρους αποτελεί πρόκληση. Αρχικά, το κάθε άτομο υπογράφει ένα «κοινωνικό συμβόλαιο» που περιέχει όρους και προϋποθέσεις που θα πρέπει να τηρούνται για να είναι δυνατή η διαβίωση του κάτω από τον θόλο. Όταν οι όροι αυτοί παραβιάζονται τότε επιβάλλονται υψηλά πρόστιμα σε μονάδες Αέρος, γεγονός που υπογραμμίζει τον υποβιβασμό της αξίας της ανθρώπινης ζωής και τον εκφυλισμό του μοντέλου του Ρουσσώ με το Κοινωνικό Συμβόλαιο. Επίσης, οι άνθρωποι, όπως και η πρωταγωνίστρια ζουν σε σφραγισμένα διαμερίσματα διαμέσου των οποίων μπορούν να επιβάλλονται οι ποινές και τιμωρίες. Πρόκειται, για μια αδηφάγα κοινωνία στην οποία συγκρούονται ιδέες όπως η προτεραιότητα των παιδιών με ανίατες ασθένειες στη χρήση των μονάδων τους σε ταξίδια σε θέρετρα, αφού δεν θα προλάβουν να τις ξοδέψουν αλλού, με την επέκταση του μέτρου της δήμευσης των περισσευόμενων μονάδων Αέρα πέρα από τους τρομοκράτες και τους φυλακισμένους και για τους ανίατα ασθενείς.

Σε αυτόν τον εξωπραγματικό κόσμο η πρωταγωνίστρια επιθυμεί διακαώς να βιώσει την εποχή της άνοιξης, την οποία δεν έχει ζήσει ποτέ, αφού έχει γεννηθεί εντός του τεχνητού περιβάλλοντος. Ο πολύ πλούσιος φίλος της, ο Ανδρέας, που έχει δει όλες τις εποχές, της έχει υποσχεθεί να την πάρει μαζί του στο θέρετρο του προκειμένου να δει την άνοιξη. Η επίσκεψη της στο θέρετρο στο μαζί του αποτελεί έναν τρόπο με τον οποίο ο Ανδρέας προσπαθεί να επανορθώσει λόγω της ταλαιπωρίας που πέρασε μαζί του, όταν βρέθηκαν τυχαία εν μέσω μιας διαδήλωσης και διέτρεξαν κίνδυνο. Επίσης, αφού βρεθήκαν στη διαδήλωση τιμωρήθηκαν με μείωση στις μονάδες Αέρα, γεγονός που ο Ανδρέας επίσης προσφέρθηκε να καλύψει με τις δικές του μονάδες. Το ταξίδι τους αναμένεται να γίνει σε δεκαπέντε ημέρες και η χαρούμενη και γεμάτη αδημονία πρωινή διάθεση της

πρωταγωνίστριας διαλύεται όταν λαμβάνει ειδοποίηση στον υπολογιστή της για την επιβολή προστίμων λόγω της συμμετοχής της στη διαδήλωση γεγονός που της αφήνει ελάχιστες μονάδες Αέρα που αντιστοιχούν σε τρεις ώρες περίπου. Προσπαθεί επανειλημμένα να επικοινωνήσει με τον Ανδρέα ωστόσο δεν τον βρίσκει, το ίδιο μάταια προσπαθεί να ανοίξει την πόρτα του σφραγισμένου διαμερίσματος της. Τις τελευταίες της στιγμές της περνάει μπροστά στον υπολογιστή της που βομβαρδίζεται με διαφημιστικά ηλεκτρονικά μηνύματα ιερών, δικηγόρων και ιδρυμάτων που την καλούν να τους επιλέξει για να πάει στον Παράδεισο, να τακτοποιήσουν τις υποθέσεις της και για να αφήσει τις υπόλοιπες δευτερεύουσες μονάδες της αντίστοιχα. Ομοίως, λαμβάνει διαφημιστικά μηνύματα από ειδικούς ψυχολόγους και γραφεία τελετών. Η πρωταγωνίστρια στο τέλος παρά τις προσπάθειες της, αφού όλες αποβαίνουν μάταιες, επιστρέφει το κρεβάτι της και περιμένει να τελειώσουν τα τρία λεπτά που της έχουν απομείνει.

Ο κόσμος με τις μονάδες Αέρα είναι ένας δυστοπικός κόσμος που συνθλίβει τους φτωχότερους κατοίκους του. Η δυσκολία της επιβίωσης δεν έχει να κάνει μόνο με τον μολυσμένο αέρα και την επιβλαβή ακτινοβολία, έχει να κάνει με την απολυταρχική άσκηση της εξουσίας που χρησιμοποιεί και τεχνολογικά μέσα για να επιβάλλεται. Τα πρόστιμα σε μονάδες Αέρα της πρωταγωνίστριας της επιβλήθηκαν απλά και μόνο επειδή βρέθηκε στο σημείο της διαδήλωσης, εξαιτίας της γεωγραφικής της εγγύτητας δηλαδή, επίσης, η ποινή της επιβλήθηκε ξαφνικά ενώ βρισκόταν μέσα στο σφραγισμένο σπίτι της στο οποίο δεν μπορεί ν' ανοίξει ούτε την πόρτα. Επιπρόσθετα, η απολυταρχικότητα της εξουσίας έχει να κάνει και με την επιλογή της επιβολής των προστίμων. Οι μονάδες Αέρα είναι ζωτικής σημασίας για όλους τους πολίτες, ωστόσο η εξουσία φαίνεται να τις χρησιμοποιεί ως μέσο αφανισμού τους, γεγονός που διαφαίνεται και από το ότι οι διαδηλωτές λαμβάνουν τα πρόστιμα για επίδειξη αντικοινωνικής συμπεριφοράς και εξαιτίας του ότι ανάγκασαν με αυτή την συμπεριφορά την εξουσία να χρησιμοποιήσει χημικά που μολύνουν την ήδη επιβαρυσμένη ατμόσφαιρα του τεχνητού περιβάλλοντος.

Η πρωταγωνίστρια ζει σε αυτόν τον κόσμο που τη συνθλίβει συνεχώς και δεν μπορεί να κάνει κάτι γι' αυτό, θεωρεί ότι το καλύτερο που μπορεί να κάνει να είναι προσεκτική. Η επιθυμία για να δει την άνοιξη πηγάζει από τον φόβο ή τη συνειδητοποίηση πως δεν θα ζήσει για πολύ καιρό ακόμα «Όμως εγώ θα έβλεπα την άνοιξη και θα την έβλεπα φέτος, όσο ήμουν ακόμη νέα και υγιής, πριν μολυνθώ από τη νέα ασθένεια του ανακυκλωμένου

αέρα, πριν το χρώμα μου αλλάξει, ώστε ν' αποτελώ αισθητικό και δυνάμει πραγματικό κίνδυνο για τους παραδείσους των προνομιούχων».

4.4.2 Η μεταλλαγμένη φύση εναντίον του ανθρώπου

Στο διήγημα *Η Γη της Επαγγελίας* των Κίντζιου και Πέτρου-Γκίνη (2013) όλη η ανθρωπότητα βρίσκεται υπό τον έλεγχο μεταλλαγμένων φυτών, των νυβριδίων. Η δημιουργία τους προήλθε από την ανάγκη για παραγωγή περισσότερης τροφής εξαιτίας των προβλημάτων που αντιμετώπιζε η ανθρωπότητα όπως ο υπερπληθυσμός και η εντατικοποίηση της γεωργίας με την χαμηλής ποιότητας και ποσότητας παραγωγή. Έτσι τα νυβρίδια, ένα εντελώς νέο είδος βασιλείου, φέρνουν την επανάσταση στη γεωργία αφού οι άνθρωποι μπορούν να προγραμματίζουν τον βιολογικό τους κύκλο χάρη στα ειδικά νανοτσίπ που χρησιμοποιούν στην άρδυσή τους, επομένως αυτό σημαίνει ότι η γεωργική παραγωγή και καλλιέργεια αποδεδεσμεύεται από τη μεταβλητότητα του καιρού.

Όμως, με αδιευκρίνιστο τρόπο, τα νυβρίδια αναπτύσσουν «μοχθηρή» νοημοσύνη και με τον έλεγχο των νανοτσίπ που πλέον έχουν περάσει στους ανθρώπους μέσω της διατροφής τους μπορούν να επιτίθενται και να τους σκοτώνουν με αποτέλεσμα την παράδοση των ανθρώπων και την τυφλή υπακοή τους σε αυτά. «Εκείνα», όπως αναφέρονται στο διήγημα, πρώτα εδραιώνουν την εξουσία τους στην αμερικανική ήπειρο και μέσα στην επόμενη δεκαετία κυριαρχούν και στην ευρωπαϊκή, στην οποία όμως υπάρχει η Γη της Επαγγελίας, το μοναδικό σημείο του πλανήτη όπου δεν έχουν καταφέρει να κυριαρχήσουν τα νυβρίδια. Με το καθεστώς τους εδραιωμένο εξαναγκάζουν τους ανθρώπους να δουλεύουν καθημερινά σε εργοστάσια παραγωγής χημικών τροφών και λιπασμάτων.

Ο πρωταγωνιστής του διηγήματος με τη σύζυγό του έχουν καταστρώσει ένα σχέδιο απόδρασης που θα τους οδηγήσει στη Γη της Επαγγελίας. Οι κίνδυνοι που θα πρέπει να αντιμετωπίσουν έχουν να κάνουν αρχικά με την αποκάλυψη του σχεδίου. Τα νυβρίδια, επειδή διαθέτουν φυτικά και νευρικά κύτταρα, μπορούν να ανιχνεύουν τους καρδιακούς παλμούς των ανθρώπων και από τις εκκρίσεις των ορμονών να καταλάβουν τα συναισθήματα τους, οπότε το ζευγάρι θα πρέπει να είναι ιδιαίτερα προσεκτικό να μην αφήσει να διαφανεί κάποιο συναίσθημα. Ένας ακόμη κίνδυνος, ίσως και πιο απρόβλεπτος είναι η αποκάλυψη των σχεδίων από τα παιδιά τους, επειδή εκείνα έχουν μεγαλώσει μέσα στο καθεστώς των μεταλλαγμένων φυτών, εκπαιδεύονται από μικρή ηλικία να τα

λατρεύουν, οπότε οποιαδήποτε κίνηση που μπορεί να βλάψει τα φυτά ή να τα απομακρύνει από κοντά τους, τούς προκαλεί πανικό και εντοπίζονται από τα νυβρίδια. Ο επόμενος κίνδυνος έχει να κάνει με την καθολική παρουσία των φυτών, αφού η βλάστηση κυριαρχεί σε κάθε γεωγραφικό σημείο, επομένως η οικογένεια παρακολουθείται συνέχεια. Ο τελευταίος κίνδυνος έχει να κάνει με τη δυνατότητα των φυτών να σκοτώνουν μέσα σε λίγα λεπτά οποιονδήποτε θεωρήσουν απειλή μέσω των νανοτσιπ που έχουν καταναλωθεί.

Η οικογένεια όμως μέσα από μία προσεκτικά προσχεδιασμένη απόδραση καταφέρνει να φθάσει σώα στη Γη της Επαγγελίας που δεν άλλη από την Ελλάδα. Οι λόγοι που το μοναδικό ασφαλές σημείο του πλανήτη από τα μεταλλαγμένα φυτά είναι η Ελλάδα οδηγούν την αφήγηση σε μία καυστική σάτιρα απέναντι στην άκρατη «τσιμεντοποίηση» και αυθαίρετη δόμηση που μαστίζει τη χώρα:

Στα πόδια μας απλώνεται η εξάισια θέα ενός άσπρου-γκρι ψηφιδωτού, που φτάνει σε όλες τις άκρες του ορίζοντα. Κανένα πράσινο στίγμα, καμία ένδειξη πράσινης βλάστησης δε μολύνει την οπτική αυτή πανδαισία. Και το κερασάκι στην τούρτα: έτσι είναι όλες οι πόλεις στην ευλογημένη αυτή χώρα. [...] Όταν ο υπόλοιπος κόσμος έβαζε νανοτσιπ σε φυτά, οι Έλληνες ανέπτυξαν το απόλυτο οικιστικό εργαλείο. Με τη βοήθεια των Ρώσων, δημιούργησαν αυταναπαραγόμενες νανομηχανές που κατασκεύαζαν σπίτια στη μέση του πουθενά. Μα έκαναν και κάτι άλλο: κατέστρεφαν ολοσχερώς όποια βλάστηση συναντούσαν μπροστά τους, αναδομώντας τα μόρια της χλωροφύλλης σε μπετόν-αρμέ (Κίντζιος & Πέτρου-Γκίνη, 2013, 96-97).

Εξαιρώντας την καυστική αυτή τροπή στο τέλος του διηγήματος, το «Η Γη της Επαγγελίας» σκιαγραφεί ένα απολυταρχικό καθεστώς προερχόμενο από τον συγκερασμό της φύσης και της τεχνολογίας. Η εξουσία ασκείται από έναν δυνάστη χωρίς ηθικούς φραγμούς, χωρίς δικαίωμα συνδιαλλαγής που απαιτεί την τυφλή υπάκουη, οι άνθρωποι βρίσκονται υπόδουλοι στα δημιουργήματα τους.

4.4.3 Οι γήινοι εξωγήινοι

Στο διήγημα «Τι είσαι;» της Μαλαπέτσα (2013) η τεχνολογική πρόοδος των ανθρώπων έχει προχωρήσει σε τέτοιο βαθμό που τα ταξίδια μεταξύ Γης και άλλων πλανητών γίνονται μόλις μέσα σε λίγες ώρες. Η επαφή των ανθρώπων με τον πλανήτη Κου και τους κατοίκους του, τους Κουανούς φέρνει στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος το τι θεωρείται ανθρώπινο, με ποια

χαρακτηριστικά αναγνωρίζεται και πώς η άγνοια μπορεί να οδηγήσει σε λάθος συμπεράσματα.

Η Μάνι, ηρωίδα του διηγήματος, που είναι διακεκριμένη ψυχίατρος-κοινωνιολόγος, έχει περάσει τα τελευταία τρία χρόνια στον πλανήτη Κου μελετώντας τους κατοίκους του. Από κοινού με τον βιολόγο συνεργάτη της Φρανκ συντάσσουν μια αναλυτική εργασία με τα πορίσματα των ερευνών τους και την υποβάλλουν στην επιτροπή του Υπουργείου Διαπλανητικών Επικοινωνιών. Ένα από τα πιο σημαντικά ζητήματα που φαίνεται ν' απασχολούν κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης της επιτροπής σχετικά με τους Κουανούς είναι η φύση τους, καθώς η εξωτερική τους εμφάνιση είναι πανομοιότυπη με αυτή των ανθρώπων ωστόσο παρουσιάζουν διαφορές στον γενετικό τους κώδικα και στη συμπεριφορά. Πιο αναλυτικά, η Μάνι έχει παρατηρήσει για τους Κουανούς ότι διαθέτουν ανεπτυγμένη ευφυΐα στα μαθηματικά γεγονός που δικαιολογεί την προχωρημένη μαθηματική τους ικανότητα, ωστόσο έχουν περιορισμένη συναισθηματική και κοινωνική ευφυΐα και αποφεύγουν τη σωματική επαφή μεταξύ τους, επιπρόσθετα είναι ιδιαίτερα καλοί στο ν' ακολουθούν πιστά εντολές. Ο Φρανκ έχοντας μελετήσει τη φυσιολογία, τον γενετικό κώδικα και τον τρόπο λειτουργίας του εγκεφάλου των Κουανών καταλήγει στο ότι παρόλο μοιάζουν αρκετά με τον ανθρώπινο, ο τρόπος λειτουργίας του εγκεφάλου τους διαφέρει. Όλα τα παραπάνω σε συνδυασμό με τον εντοπισμό των Κουανών σε έναν εξωγήινο πλανήτη εκατομμύρια έτη φωτός μακριά τους οδηγεί στο συμπέρασμα ότι δεν πρόκειται για ανθρώπινα όντα. Ωστόσο, υπάρχουν ενστάσεις αναφορικά με την έρευνα τους. Διάφορες πληθυσμιακές ομάδες όπως ακτιβιστές, θεωρούν ότι πρόκειται για ανθρώπινα όντα χωρίς ωστόσο να διαθέτουν τα επιστημονικά τεκμήρια των Μάνι και Φρανκ.

Λίγες ημέρες μετά τη συνέλευση της επιτροπής πρώτος ο Φρανκ και μετά η Μάνι ανακαλύπτουν ότι κάνουν λάθος και ότι οι Κουανοί είναι άνθρωποι, ωστόσο λόγω του ατυχήματος που προκλήθηκε στον Φρανκ από αγνώστους προκειμένου να κρατήσει τα συμπεράσματα του κρυφά και οι δύο αποφασίζουν να μη μιλήσουν για την ανθρώπινη φύση των Κουανών. Δεκαεπτά χρόνια μετά τα μέσα απασχολεί η ανακάλυψη των ίδιων των Κουανών, ότι είναι άνθρωποι στο φάσμα του αυτισμού.

Στον κόσμο του διηγήματος, λοιπόν, έχει συντελεστεί μια παγκόσμια συνωμοσία, άγνωστο από ποιους και πότε, που έχει μεταφέρει άτομα που ανήκουν στο φάσμα σ' έναν διαφορετικό πλανήτη με κίνητρα που δεν διασαφηνίζονται ευθέως, ωστόσο υπονοούνται. Ο λόγος που οι δύο επιστήμονες και γενικότερα η κοινωνία δεν αντιλήφθηκαν αμέσως την

αλήθεια γύρω από τη φύση των ατόμων εδράζεται στο ότι «Η ανθρώπινη ιστορία έδειχνε ότι ο αυτισμός είχε εκλείψει από μόνος του κάποια στιγμή στην εξελικτική μας πορεία, όπως τόσες άλλες μεταλλάξεις». Έτσι, αρχεία και μελέτες γύρω από τον αυτισμό δεν ήταν διαθέσιμα και η Μάνι μάλιστα αναφέρει πως πρόκειται για «αρχεία του αρχαιολογικού» στα οποία δεν της δινόταν πρόσβαση. Πιθανότατα οι λόγοι μεταφοράς τους να μπορούν να εντοπιστούν στην διεξαγωγή κοινωνικών και ψυχολογικών πειραμάτων και στην εκμετάλλευση της ευφυίας τους.

Στο «Τι είσαι;» το ερώτημα της ανθρώπινης φύσης τίθεται μέσω του δίπολου ανθρώπινη και εξωγήινη ζωή, παρόλο που στο τέλος αποκαλύπτεται ότι πρόκειται αποκλειστικά ανθρώπινη. Προκαλεί επίσης ιδιαίτερη εντύπωση το γεγονός ότι αρχικά οι δύο επιστήμονες με τα στοιχεία που διέθεταν έως τότε διατεινόταν για την εξωγήινη φύση των Κουανών γεγονός που υπογραμμίζει την αντίθεση ανάμεσα στη γνώση και την άγνοια και τη στοχευμένη προσπάθεια χειραγώγησης της επιστημονικής κοινότητας σε συμπεράσματα που εξυπηρετούν μία και μόνο ομάδα.

4.5 Μηχανάνθρωπος, το επόμενο στάδιο εξέλιξης του homo sapiens

Το μυθιστόρημα του Λαμπράκου «Αίμα Μηχανή»⁷ (2022)⁸ αποτελεί ένα κατεξοχήν δείγμα του μετανθρώπινου στοιχείου στη λογοτεχνία ε.φ. καθώς τόσο ο κόσμος όσο και οι χαρακτήρες αποτελούν εξέλιξη του ανθρώπινου. Οι συνεχείς πόλεμοι επιβάρυναν την ήδη μολυσμένη ατμόσφαιρα του πλανήτη με αποτέλεσμα την υπερθέρμανσή του, έτσι οι άνθρωποι κουρασμένοι από τις συνεχείς καταστροφικές συγκρούσεις αποφάσισαν «να διαχωριστούν από το προγενέστερο είδος και να γίνουν μηχανάνθρωποι, διατηρώντας και προάγοντας τους περισσότερους τομείς της τεχνοεπιστήμης των ανθρώπων, καθώς και το πιο άρτιο τμήμα της κουλτούρας τους, τη μουσική». Οι μηχανάνθρωποι λοιπόν, ως οι εξελιγμένοι απόγονοι των ανθρώπων, διαθέτουν από τη γέννηση τους ενσωματωμένη συσκευή επικοινωνίας το «χάντοπ», φορούν εκτυπωμένα τρισδιάστατα ρούχα, οδηγούν τα

---

⁷ Θα πρέπει να αναφερθεί ότι αποτελεί ένα έργο με μοντερνιστικά στοιχεία και με ιδιαίτερη αφηγηματική τεχνική. Το πρώτο στοιχείο του μοντερνισμού εντοπίζεται στον αφηγητή αφού απευθύνεται απευθείας στον αναγνώστη, σχολιάζει, επεξηγεί και προοικονομεί την πλοκή. Το δεύτερο έχει να κάνει με τα πέντε «στάσιμα», όπως ονομάζονται τα ερωτηματολόγια του συγγραφέα σχετικά με το περιεχόμενο του βιβλίου και τις προσδοκίες του αναγνώστη, που βρίσκονται ανάμεσα στα κεφάλαια του βιβλίου. Το τρίτο στοιχείο έχει να κάνει με την παράθεση διαφορετικών εκδοχών του τέλους χωρίς να επιλέγεται κάποιο.

⁸ Πρόκειται για τη δεύτερη έκδοση του βιβλίου, η πρώτη έγινε το 2019 με τον εκδοτικό οίκο Γαβριηλίδη.

«ηλιοκίνητα», χρησιμοποιούν ΤΝ για να ελέγχουν το οικιακό τους περιβάλλον, έχουν προσδόκιμο ζωής τα εκατόν δέκα έτη, λατρεύουν τη μουσική και την εξέλιξη των τεχνοεπιστημών, διαθέτουν μηχανόζωα, τρέφονται με ταμπλέτες και στα εγκλήματα υψίστης σημασίας επιβάλλουν ποινές θανάτου. Οι μηχανάνθρωποι κατοικούν στις «Μηχανές» τριακόσιες υπόγειες και αυτοδιοικούμενες πολιτείες, που προστατεύουν τους μηχανάνθρωπους από την μόνιμα υψηλή θερμοκρασία της Γης, από τις οποίες οι μηχανάνθρωποι δεν μπορούν να απομακρυνθούν λόγω της έλλειψης πόρων και του αφιλόξενου κλίματος. Η κοινωνική δομή της Μηχανής είναι αρκετά κλειστή και αυστηρή, δομημένη σε τάξεις, διοικείται από δύο «Μηχανοδηγούς» βάσει κληρονομικού δικαιώματος, οι «Μηχανόβιοι» είναι υπεύθυνοι για την τήρηση της τάξης, επόμενη τάξη είναι των «Βιομηχάνων» που ουσιαστικά ασκεί την εξουσία έναντι των Μηχανοδηγών και υπάρχει και η τάξη των «Μηχανικών» που είναι η πιο συνήθης και πολυπληθέστερη. Οι Μηχανές μεταξύ τους ανταλλάσσουν αγαθά, προϊόντα και υπηρεσίες. Έξω από τα τείχη των Μηχανών βρίσκεται η «Αμηχανία» περιοχές που ακόμα ζουν άνθρωποι σε συνθήκες απόλυτης εξαθλίωσης.

Ο Μηχανικός Ρεστ, είναι ένας νεαρός μηχανάνθρωπος που έχει έντονο υπαρξιακό άγχος, ασχολείται με τη φιλοσοφία, έχει ως κατοικίδιο έναν «γατούνελο», διασταύρωση γάτας και κουνελιού και εργάζεται σε εκδοτική εταιρεία. Είναι αρκετά μοναχικός, διαθέτει έναν φίλο τον Μηχανόβιο Πίλαρ, αισθάνεται αμηχανία απέναντι στο αντίθετο φύλο και συνεχώς αποτυγχάνει στις προσπάθειες προσέγγισης του. Ο Ρεστ περνάει τον χρόνο του αναμένοντας κάτι να του συμβεί, όταν λαμβάνει ένα email από τη μυστηριώδη Λ-60 η οποία είναι εγκλωβισμένη στο Ινστιτούτο Γενετικής της Μηχανής και αποτελεί τον πρώτο αυθεντικό μεταμηχανάνθρωπο, αποτέλεσμα πειραμάτων για την εξέλιξη του μηχανάνθρωπου. Μετά από μια σειρά γεγονότων και αποκαλύψεων ο Ρεστ μαθαίνει την πραγματική ταυτότητα του πατέρα του και ότι η Λεκ, το όνομα της Λ-60, είναι η δίδυμη αδερφή του. Καταφέρνει να τη σώσει και ερωτεύονται, καταφεύγουν στην Αμηχανία όπου της αποκαλύπτει την ταυτότητα του πατέρα τους και συναντιούνται με τον κλώνο της Λεκ, τη Μπάου. Έκτοτε, ανάλογα με την εκδοχή του τέλους αλλάζει και η πλοκή της ιστορίας σε ένα μεγάλο εύρος δυνατοτήτων.

Ο μηχανάνθρωπος κόσμος του Λαμπράκου προσπαθεί να ξεπεράσει τον ίδιο του τον πολιτισμό όπως έκαναν και οι άνθρωποι με τη δημιουργία των μηχανάνθρώπων. Οι μεταμηχανάνθρωποι, όπως η Λεκ, ονομάζονται και «Βιοάγγελου» από το όνομα του

πειράματος από το οποίο δημιουργήθηκαν, εκφράζουν την προσπάθεια των μηχανθρώπων να απωλέσουν τα κατάλοιπα των ανθρώπινων χαρακτηριστικών. Ουσιαστικά, με το νέο είδος των Βιοαγγέλων, προσπαθούν να επιτύχουν την ευδαιμονία, την απόλυτη ευτυχία της κοινωνίας του, επιθυμούν να απαλείψουν την υπαρξιακή ανησυχία που απασχολεί ακόμη και μερικούς μηχανθρώπους, την αλεξιθυμία και την τυχειότητα των ανθρώπινων συμπεριφορών.

Τα όρια μηχανικού και ανθρώπινου έχουν εκμηδενιστεί με τη συνενένωση και των δύο στο μηχανάνθρωπο, η πραγματικότητα των μηχανάνθρώπων δεν είναι απλώς ρευστή, είναι αποπνικτική, η κοινωνία διέπεται από νόρμες και κανόνες και μια ψευδαίσθηση ικανοποίησης και ολοκλήρωσης. Οι πειραματισμοί της γενετικής κλυδωνίζουν την αίσθηση της ταυτότητας τόσο για τους Βιοαγγέλους, που προγραμματίζονται και μεταχειρίζονται κατά το δοκούν των Βιομηχάνων, όσο και για τους κλώνους η ύπαρξη των οποίων θέτει ζητήματα βιοηθικής και αίσθησης του εαυτού, ακόμη και ο Ρεστ με τη Λεκ αποτελούν θύματα του πειραματισμού αφού χωρίστηκαν μόλις γεννηθήκαν προκειμένου να μελετηθεί η εξέλιξη τους μεγαλώνοντας σε εντελώς διαφορετικές συνθήκες.

Για τις τάξεις των μηχανάνθρώπων η εξέλιξη του είδους τους αναγάγεται σε αυτοσκοπό. Όταν η εξέλιξη απειλείται, η τιμωρία των παραβατών είναι παραδειγματική και φρικιαστική καθώς διαμελίζουν τον ζωντανό παραβάτη. Η δημιουργία των Βιοαγγέλων τους οδηγεί στη παραδοχή της κατωτερότητας τους απέναντι τους, ωστόσο και πάλι, παρόλη τη γενετική τροποποίηση καθίσταται αδύνατη η επίτευξη της αρμονίας, όπως αποζητούν.

Συμπεράσματα

Συνοψίζοντας, η εποχή του μεταανθρωπισμού χαρακτηρίζει τη σχέση της τεχνολογίας και του ανθρώπου μέσα από τα έργα της ε.φ. και εγείρει ερωτήματα γύρω από τον προσδιορισμό της ανθρώπινης φύσης. Η σχέση του ανθρώπου με τα τεχνολογικά μέσα έχει εξελιχθεί σε τέτοιο βαθμό που έχει καταστήσει δυσδιάκριτα τα όρια του ανθρώπινου-τεχνητού/μηχανικού. Ο υβριδικός άνθρωπος ενσωματώνει την τεχνολογία προκειμένου να αναπτύξει τις ικανότητές του, γεγονός που θα μπορούσε να σημαίνει την έλευση μιας καλύτερης ζωής. Ταυτόχρονα όμως, αυτή η σχέση πυροδοτεί μια σειρά από ανησυχίες σχετικά με το μέλλον της ανθρωπότητας ως είδος εν γένει, την ηθική της επιστήμης και νομικά ζητήματα (Schmeink, 2016). Για τον Geraci (2007) η σχέση του ανθρώπου με την τεχνολογία σε αρκετά έργα ε.φ. μπορεί να παραλληλιστεί με τη σχέση του ανθρώπου με το θείο. Εφόσον η τεχνολογία δυνητικά προσφέρει ποιοτικότερες συνθήκες διαβίωσης στον άνθρωπο, ακόμη και κάποια στιγμή να επιφέρει την αθανασία, συγχρόνως, τα τεχνολογικά της επιτεύγματα αντιμετωπίζονται με τον φόβο ότι θα υποδουλώσουν τους ανθρώπους, θεωρεί πως κατ' αυτόν τον τρόπο αντικατοπτρίζεται η σχέση ανθρώπου και Θεού.

Η σχέση του ανθρώπου και της τεχνολογίας έτσι όπως εκφράζεται στα έργα ε.φ. που αναλύθηκαν στο προηγούμενο κεφάλαιο εκφράζει τον διττό χαρακτήρα των προσδοκιών και των φόβων του από αυτή. Οι προσδοκίες μπορούν να εντοπιστούν στα διηγήματα του Κούστα, η τεχνολογία υπηρετεί τους ανθρώπους προς όφελός τους χωρίς να αποδεικνύεται επικίνδυνη, παρόλη την ενσωμάτωσή της στα ανθρώπινα σώματα. Ψύχραιμα και λογικά, καταφέρνουν να αλλάξουν οπτική και να επιλύσουν ειρηνικά και συλλογικά προβλήματα που μπορούν να επιφέρουν μία ουσιαστική βελτίωση στις ζωές τους. Αντιθέτως, οι φόβοι πηγάζουν από την τάση του ανθρώπου για τη δαιμονοποίηση της τεχνολογίας και την αλόγιστη χρήση της. Για τα διηγήματα του *Αύριο* τα δημιουργήματα των ανθρώπων αποδεικνύονται ανώτερα και αφανίζουν το ανθρώπινο γένος, στο *α2525 Ιστορίες από την Αθήνα του μέλλοντος* το μέλλον μοιάζει αρκετά δυσοίωνα με τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής και τη σύγχυση πραγματικότητας και εικονικού. Στο *Εφφάνταστες Ιστορίες* το δυσοίωνα μέλλον έχει εξελιχθεί σε δυστοπικό. Στο *Αίμα Μηχανή* ο άνθρωπος αποτελεί ένα είδος ανθρώπου που φυτοζωεί στις παρυφές των υπόγειων πόλεων των Μηχανθρώπων, υβριδικών ανθρώπων που με τη σειρά τους μοιάζουν να υστερούν έναντι των Βιοαγγέλων του επόμενου είδους των ανθρώπων. Η ε.φ. είναι το είδος της λογοτεχνίας σύμφωνα με την

Παστουρματζή (2002) που αποτελεί το πλέον πρόσφορο έδαφος για να εκφράσει ο άνθρωπος οτιδήποτε τον απασχολεί σχετικά με το μέλλον του, ανατρέποντας τον οικείο του κόσμο και τις πεποιθήσεις του.

Δημιουργικό μέρος

Εισαγωγή

Στο διήγημα *Ο Αλγόριθμος* αποπειράται η σκιαγράφηση ενός μέλλοντος που βρίσκεται στο μεταίχμιο της αλλαγής του ανθρώπινου σώματος. Ο κόσμος του διηγήματος αντικατοπτρίζει το κλίμα της μετάβασης αυτής από τη μία εποχή της ανθρωπότητας στην επόμενη. Η ενσωμάτωση της ΤΝ του Αλγόριθμου μέσω των βιοφακών στον ανθρώπινο νου δυσχεραίνει τα όρια του ανθρώπινου και τεχνητού παράλληλα όμως διευρύνει τις ικανότητες των χρηστών του. Ο Αλγόριθμος τα τελευταία χρόνια χρησιμοποιείται ως μία ψύχραιμη και λογική «φωνή» στον νου των χρηστών προκειμένου να παρθούν οι σωστές και περισσότερο συμφέρουσες αποφάσεις για τους ίδιους.

Η Κύρα, η πρωταγωνίστρια του διηγήματος, είναι μια νεαρή γυναίκα που ανήκει στη μικρή μερίδα των ανθρώπων που ακόμη δεν χρησιμοποιούν τον Αλγόριθμο για διαφορετικούς λόγους ο καθένας. Παρόλο που είναι μεγαλωμένη στους κόλπους της θρησκευτικής ομάδας του Πλάστη, μιας ομάδας αντίθετης στη χρήση του Αλγόριθμου, γοητευμένη από τον τρόπο λειτουργίας του και των δυνατοτήτων του επιλέγει να εργαστεί στην πολυεθνική εταιρεία στην οποία ανήκει. Η Κύρα παρατηρώντας την καθημερινότητα της και συγκρίνοντας τη με αυτή των υπολοίπων αμφιταλαντεύεται για τη χρήση του Αλγόριθμου εξαιτίας της ίδιας της φύσης της λειτουργίας του. Πρόκειται για ένα λογισμικό που ουσιαστικά αναιρεί έναν πυλώνα ιδιωτικότητας της ανθρώπινης ύπαρξης, τον ανθρώπινο νου. Η τελική απόφαση της Κύρας στη χρήση του Αλγόριθμου έρχεται ως αποτέλεσμα της προσαρμοστικότητας της στη σύγχρονη της εποχή, καθώς καθίσταται σαφές ότι πέρα από τις όποιες βιοηθικές προεκτάσεις προκαλεί η χρήση του Αλγόριθμου, δεν παύει να αποτελεί ένα τεχνολογικό μέσο που βελτιώνει τις ζωές των χρηστών του.

Ο Αλγόριθμος

ΚΥΡΙΑΚΗ

Η Κύρα άκουγε με προσποιητή προσοχή τον λόγο του Μεγάλου Πλάστη, κουνούσε ανεπαίσθητα το κεφάλι της σε ένδειξη συμφωνίας, όπως είχε συνηθίσει να κάνει άλλωστε τόσες και τόσες φορές. «Οι Πλάστες είμαστε η τελευταία ελπίδα του ανθρώπου για την ουράνια σωτηρία. Η ύβρις μας και λέω η ύβρις μας διότι κι εμείς ανεχτήκαμε την κατάσταση εν τη γενέσει της όταν θα έπρεπε να είχαμε αντιδράσει, συνάνθρωποι. Είμαστε πλασμένοι κατ' εικόνα και καθ' ομοίωσιν του ενός και μοναδικού Θεού που είναι χρέος μας να προστατέψουμε. Μπορεί να έχουμε μείνει λίγοι, μπορεί να μας πολεμάνε, να μας αποκλείουν με ύπουλα σχέδια μέχρι να υποκύψουμε» ο Μέγας Πλάστης σήκωσε τα χέρια του σε δύο γροθιές «Αλλά συνάνθρωποι! Είμαστε μαζί σε αυτή τη μάχη!», «Μαζί, μαζί» άρχισαν ν' αναφωνούν και τα πιτσιρίκια που καθόντουσαν στις μπροστινές θέσεις, η Κύρα υπολόγισε ότι ο μεγαλύτερος δεν θα ήταν πάνω από είκοσι χρονών. Ο Μέγας Πλάστης έχοντας μείνει ευχαριστημένος από τη συμμετοχή των νεαρών αγοριών τους έκανε νόημα με τα χέρια του να ησυχάσουν. «Συνάνθρωποι, μην αφήσετε τον Αλγόριθμο να καταδυναστεύσει τη ζωή σας, όσο και να σας πιέσουν να θυμόσαστε ότι ο Κύριος έδωσε στα πλάσματα του ελεύθερη βούληση, χρησιμοποιήστε τη λοιπόν!», τώρα μαζί με τα πιτσιρίκια και κόσμος από τις πιο πίσω σειρές ζητωκραύαζε το σύνθημα «Ελεύθερη βούληση, ελεύθερη βούληση!». Η Κύρα κοίταξε τον μικρότερο αδερφό της, Βασίλη, που φώναζε κι αυτός εκστασιασμένος, δίπλα της ο πατέρας της, ο Ανέστης, φώναζε κι αυτός αλλά πιο συγκρατημένα, η μητέρα της, Λένα, φαινόταν σαν να μην αντιλαμβανόταν τι συνέβαινε γύρω της, κάπου κάπου χαμογελούσε, η Κύρα δεν μπορούσε να δει απευθείας το βλέμμα της αλλά ήταν σίγουρη πως ήταν εστιασμένο στο πουθενά... *Μα φυσικά, φοράει βιοφακούς, τελικά δεν είμαι το μοναδικό μαύρο πρόβατο στην οικογένεια.*

Με το τέλος της ομιλίας του ο Μέγας Πλάστης χαιρέτισε τους πιστούς της θρησκευτικής του ομάδας, όπως συνήθιζε ν' αναφέρεται στην αίρεσή του, μοιράζοντας τους φρούτα και λουλούδια ως υπενθύμιση της θνητής τους φύσης κατά την έξοδο τους από το κτίριο. Η Κύρα πήρε στα χέρια της το καχεκτικό πορτοκάλι και το έφερε στη μύτη της, η μυρωδιά των παιδικών και εφηβικών χρόνων, η πρώτη φορά που είχε φάει φυσικό φρούτο, η πρώτη φορά που είχε μυρίσει φυσικό τριαντάφυλλο, ο Μέγας Πλάστης, πραγματικά μέγας στα

μάτια της τότε να μαινεται υπέρ της Πλάσης, τα σουβλάκια στο αγαπημένο της μαγαζί μετά την ομιλία, έπειτα λίγα χρόνια μετά κλάματα και θλίψη, η διάθεση της Κύρας άλλαξε και κοντοστάθηκε κοιτώντας τα παπούτσια της. Ο Βασίλης της φώναξε να περπατήσει πιο γρήγορα για να προλάβουν τους γονείς τους που είχαν ήδη φτάσει στο αμάξι.

Το σουβλατζίδικο ήταν γεμάτο από κόσμο, καθίσανε στο τελευταίο ελεύθερο τραπέζι. Οι γονείς της Κύρας είχαν πιάσει ψιλή κουβέντα μεταξύ τους κι εκείνη άκουγε τον Βασίλη να περιγράφει γεμάτος χαρά την καινούργια του κοπέλα. Ο σερβιτόρος του μαγαζιού τους πλησίασε:

- Είστε έτοιμοι; Τι να σας φέρω;
- Δύο πίτες γύρο απ' όλα τζατζίκι, έσπευσε να παραγγείλει πρώτος ο Βασίλης συνεχίζοντας μίας από τις παλιές παιδικές τους κόντρες.
- Το ίδιο κι εγώ, χαμογελώντας στον σερβιτόρο, α και μία μύρα.
- Σήμερα ειδικά, διαθέτουμε ζυμάρι πίτας από φυσικά υλικά μήπως θα θέλατε φυσική πίτα αντί συνθετικής;
- Όχι...
- Πόσο έχει η φυσική; Τη διέκοψε ο πατέρας της.
- Εκατόν πενήντα τρεις νομισματομονάδες ή τριανταπέντε αλγομονάδες αν είστε χρήστης.
- Όχι, όχι, άστο, φέρε άλλες τέσσερις πίτες, απάντησε συνοφρυωμένος ο πατέρας της Κύρας.
- Α, και τρεις κόλες, πετάχτηκε ο Βασίλης.

Ο σερβιτόρος τους ευχαρίστησε κι έφυγε, ο Ανέστης, έριξε μια λοξή ματιά προς τη γυναίκα του που χάζευε έξω τον κόσμο που περνούσε έξω από το μαγαζί και στη συνέχεια κοίταξε σκεπτικός προς τη μεριά του σερβιτόρου που απομακρυνόταν.

- Το καταλάβατε έτσι; Είπε ο Βασίλης κουνώντας το κεφάλι του προς τον σερβιτόρο. Η Λένα δεν έδωσε σημασία στον γιο της και άρχισε να κοιτάζει το κινητό της.
- Ποιο πράγμα; Ρώτησε η Κύρα.
- Ότι τους φοράει... Κούνησε τα χέρια του προς τα μάτια του.
- Α... βιοφακούς εννοείς; Ίσως.
- Ναι ντε, τον βλέπετε που δεν κρατάει τίποτα στα χέρια για τις παραγγελίες;

- Ναι, λογικά θα είναι συνδεδεμένος με τον εγκέφαλο της επιχείρησης και θα του τις στέλνει απευθείας.

- Και σου φαίνεται λογικό αυτό ρε Κύρα; Να περνάει τις παραγγελίες με το κεφάλι του;

Η Κύρα κράτησε έναν αναστεναγμό, προσπάθησε να μη δείξει την ενόχληση της που για άλλη μια φορά η κουβέντα περιστρεφόταν γύρω από το συγκεκριμένο θέμα. Πάντα κατέληγαν να τσακώνονται οικογενειακώς με εκείνη να καταλήγει να φεύγει με νεύρα και πικρία μέχρι να τους ξαναδεί στην επόμενη επίσκεψη της στο πατρικό της. Ήδη είχε αραιώσει κατά πολύ τα ταξίδια της, την κούραζε όλη η διαδρομή και τα ψέματα που αισθανόταν ότι κάθε φορά έπρεπε να πει.

- Θεωρώ, πως δεν είναι ώρα τώρα να συζητάμε για τέτοια, ακούσαμε και αρκετά γύρω από το θέμα κι από τον Μέγα Πλάστη, τόσο καιρό έχω να σας δω, απάντησε διπλωματικά η Κύρα.

- Ναι, αλλά ένα είναι σίγουρο, στο τέλος όσοι δεν θα τους φοράνε θα μείνουν στην απέξω, της απάντησε με νόημα ο Ανέστης. Σιγά σιγά θα εξαναγκαστούμε όλοι να τους φορέσουμε, ο Μέγας Πλάστης έχει δίκιο και θα υπακούμε τυφλά στον Μέγα Αλγόριθμο. Αλλά θεωρώ κι εγώ, πώς δεν χρειάζεται να χαλάμε τις καρδιές μας που έλεγε κι ο παππούς μου. Μπορούμε να συζητήσουμε γι' άλλα θέματα. Πώς πάει η δουλειά σου;

Η Κύρα χρειάστηκε λίγη ώρα για να συνέλθει από το σοκ της αναίμακτης τροπής της συζήτησης. Ξεροκατάπιε και προσπάθησε να διατηρήσει όσο περισσότερο ουδέτερη μπορούσε τη φωνή της.

- Καλά, μια χαρά, έχω μπόλικη δουλειά, αλλά τα καταφέρνω, ίσα ίσα μου αρέσει κιόλας.

- Έχεις κανέναν περίεργο ασθενή; Πειραγμένο; Ο Βασίλης ρωτούσε με μεγάλο ενδιαφέρον.

- Οι γενετικά τροποποιημένοι δεν χρειάζονται απαραίτητα ψυχοθεραπεία.

- Ωστόσο στο τέλος χρειάζονται αρκετές φορές, της ανταπάντησε ο Ανέστης.

Η Κύρα αναγκάστηκε να συμφωνήσει, δεν ήταν σίγουρη για την εγκυρότητα των όσων έλεγε, κάποτε στη σχολή είχε διαβάσει κάποια μελέτη σχετικά με την εμφάνιση ψυχικών διαταραχών σε γενετικά τροποποιημένους αλλά δεν είχε δώσει σημασία, εξάλλου δεν είχε

σκοπό ν' ασχοληθεί μ' αυτούς. Εκείνη την ενδιέφερε μόνο ο Αλγόριθμος και η εκπαίδευση του.

- Ίσως ναι, να εμφανίζονται πιο συχνά, ωστόσο τα αποτελέσματα αυτά δεν αποτελούν επίσημα επιστημονικά δεδομένα. Προς το παρόν επιβεβαιώνεται μια αυξητική τάση και τίποτα περισσότερο.
- Γι' αυτό σταματήσαν και τις κλωνοποιήσεις;
- Τι να σου πω πατέρα, για αυτόν τον κλάδο δεν γνωρίζω πολλά. Απ' όσα έχω μάθει η αλληλεπίδραση μεταξύ των ανθρώπων και των κλώνων τους μετά από κάποιο χρονικό διάστημα προκαλεί πέρα από προστριβές και διαταραχές προσωπικότητας, κρίσεις ταυτότητας και ένα σωρό άλλα. Δεν γνωρίζω αν τις σταμάτησαν γι' αυτόν τον λόγο αλλά δε θα μου έκανε και εντύπωση αν πράγματι συνέβαινε.
- Θα μας αντικαταστήσουν με τα ρομπότ, είτε με μεγάλη σιγουριά ο Βασίλης και ο Ανέστης τον χτύπησε ελαφρά στον σβέρκο και η Κύρα γέλασε δυνατά.
- Σου έχω πει χίλιες φορές να μην επαναλαμβάνεις τις χαζομάρες που ακούς από τους φίλους σου και που βλέπεις όλη μέρα στο κινητό, του είπε ο Ανέστης.
- Ναι, αλλά ήδη έχει απολυθεί κόσμος από πολλά εργοστάσια!
- Βρε, ξέρεις πόσα χρόνια τ' ακούω αυτά που μου λες; Κάθε φορά το ίδιο τροπάρι, τόσα χρόνια έχουν περάσει κι ακόμη εδώ δεν είμαστε;
- Ναι, ρε Βασίλη, άκουσε τον μπαμπά. Αν ήταν να μας αντικαταστήσουν, τι κάνουμε εμείς εδώ μετά από τόσα χρόνια κυκλοφορίας των πρώτων ρομπότ;
- Καλαααα, δε λέω άλλα, αλλά να μου το θυμηθείτε.
- Ναι, ναι, θα το κάνουμε τσιτάτο, Κύρα κορίτσι μου κατά τ' άλλα πώς τα περνάς;
- Πολύ καλά, ο πατέρας της παρατήρησε τον ψεύτικο ενθουσιασμό στη φωνή της.
- Ξέρεις, όποτε θέλεις, το σπίτι μας είναι ανοιχτό για σένα. Πάντα θα είναι. Άμα σου έρθουν δύσκολα γύρνα πίσω.
- Το ξέρω μπαμπά, αλλά αλήθεια περνάω μια χαρά. Έχω τη δουλειά μου, τις παρέες μου, τα χόμπι μου, έχω γεμάτη καθημερινότητα.
- Ευτυχώς, γιατί εγώ δωμάτιο μαζί σου δεν μοιράζομαι ξανά, αναφώνησε με ανακούφιση ο Βασίλης.
- Θα έρθεις το επόμενο σαββατοκύριακο; Θυμάσαι τι είναι ε; Τη ρώτησε γεμάτος προσμονή ο Ανέστης.
- Θα δούμε μπαμπά, έχω πολλά να κάνω...

Ο Ανέστης της χαμογέλασε συγκαταβατικά και η κουβέντα γύρισε σε διάφορα νέα από τους συγγενείς. Η Λένα μιλούσε ελάχιστα, μόνο όταν της απηύθυναν τον λόγο. Κατά διαστήματα οι τρεις τους της έριχναν κλεφτές ματιές και κοιταζόντουσαν συνωμοτικά αλλά δεν σχολίασε τίποτα κανένας τους. Έτσι κι αλλιώς το είχαν συνηθίσει.

ΔΕΥΤΕΡΑ

Δεν ήξερε που βρισκόταν, ένιωθε να κρυώνει και περιτριγυριζόταν από ανθρώπους που τα πρόσωπα τους τα έκρυβε μία μαύρη μουντζούρα. Κοίταξε προς τα πόδια της, πατούσε ξυπόλητη πάνω στο γκρι κρύο τσιμέντο.

Η Κύρα ξύπνησε απότομα ουρλιάζοντας «άνοιξε» και καθώς πήγε να πεταχτεί από το κρεβάτι χτύπησε με δύναμη στον θόλο της κάψουλας και έπεσε ξανά στο στρώμα του κρεβατιού. *Πόσο ηλίθια είμαι...* Είχε ξεχάσει ότι είχε απενεργοποιήσει τη φωνητική λειτουργία της πριν δυο εβδομάδες. Συχνά τα βράδια παραμιλούσε στον ύπνο της, το έκανε από μικρή, το αποκορύφωμα έφθασε πριν δύο εβδομάδες όταν και ονειρευόταν ότι βρισκόταν σε ένα παγωμένο δωμάτιο και φώναζε στον εγκέφαλο του *Ανέβασε τη θερμοκρασία, κι άλλο, κι άλλο* χωρίς ωστόσο να μπορέσει να ζεσταθεί. Ο εγκέφαλος του σπιτιού θεώρησε ότι ήθελε περισσότερη ζέστη στην κάψουλα του ύπνου της με αποτέλεσμα να ξυπνήσει στα όρια της λιποθυμίας μέσα σε ένα ποτάμι ιδρώτα. Δεν έπρεπε να είχε επέμβει στις ρυθμίσεις ασφαλείας, αλλά σε τέτοιες προκλήσεις δεν μπορούσε ν' αντισταθεί. Σήκωσε το χέρι της και γύρισε τη χειροκίνητη λαβή, πονούσε τόσο πολύ το κεφάλι της από το χτύπημα που δεν μπορούσε να συγκεντρωθεί στο μικροσκοπικό πλαίσιο ελέγχου. Η κάψουλα άνοιξε τρίζοντας. Βγήκε από μέσα ανακουφισμένη, το κρεβάτι ήταν μούσκεμα από τον ιδρώτα, μύρισε τη μπλούζα της, βρωμούσε, από την οθόνη του ηλεκτρονικού ρολογιού που φορούσε στο δεξί της χέρι επέλεξε το κουμπί Πρωινή Ρουτίνα και κατευθύνθηκε προς το μπάνιο. Σήκωσε τη φράντζα της και κοίταξε το χτύπημα, είχε ένα μικρό κοκκίνισμα, γέλασε με τον εαυτό της και κοίταξε τη μοναδική λευκή τρίχα στα μαλλιά της, ανασήκωσε τους ώμους και μπήκε στο ντους. Σε όλο το σπίτι ακουγόταν τα πρωινά νέα μέσα από τα ηχεία που ήταν ενσωματωμένα στους τοίχους.

Ετοιμάστηκε στα γρήγορα, φόρεσε ένα μαύρο υφασμάτινο παντελόνι με μαύρο πουλόβερ, πέρασε δύο γρήγορες βουρτσιές τα ίσια καστανά μαλλιά της, άρπαξε από τον καλόγερο ένα χοντρό μπουφάν και έτρεξε να προλάβει το μετρό, πριν βγει από το σπίτι επέλεξε στο ρολόι της το κουμπί Αποχώρηση και τα ηχεία σίγασαν με μιας. Επικύρωσε την κάρτα της στο μηχάνημα της εισόδου μετά από πολλές προσπάθειες, το ρολόι της συνέχιζε τις περιοδικές δυσλειτουργίες σχετικά με τις πληρωμές και τις μεταφορές των εντολών στον εγκέφαλο του σπιτιού. *Θα πρέπει να το αλλάξω, εκτός κι αν τελικά δε μου χρειαστεί ποτέ ξανά.* Δίπλα της την προσπερνούσαν άνθρωποι περπατώντας χαλαρά που δεν σταματούσαν για επικύρωση,

δεν μείωναν καν τον ρυθμό των βημάτων τους. *Μήπως είναι ευκαιρία; Είμαι μία από τους τελευταίους στη δουλειά που δεν τους χρησιμοποιεί, βέβαια, αν δεν φορούσε κανένας στη δουλειά μου θα ήταν το λιγότερο περίεργο.*

Μπήκε στο γραφείο, στη μέση βρισκόταν ένα σκούρο ξύλινο κυκλικό τραπέζι συσκέψεων με έξι υπολογιστές σε ίσες αποστάσεις μεταξύ τους. Πήγε στον πίνακα ελέγχου και άναψε τα φώτα, ανοίγοντας λίγο και τα ηλεκτρικά στόρια και ενεργοποίησε την καφετιέρα. *Αν είχε φτάσει πρώτη η Μάνια ή κάποια άλλη, πριν καν ανοίξουν την πόρτα όλα θα τις περίμεναν ορθάνοιχτα και αναμμένα με το που θα επικύρωναν στα στοιχεία τους στην είσοδο.* Ανασήκωσε τους ώμους και κρέμασε το μπουφάν στο έπιπλο της είσοδο του δωματίου. Έφτιαξε τον καφέ της στην μπλε της κούπα, δώρο του πατέρα της όταν πέρασε στη σχολή. Άνοιξε τον υπολογιστή και άρχισε να ελέγχει για σφάλματα ή μεγάλες ανακρίβειες τα προφίλ των ατόμων που περίμεναν να εγκριθούν για τη χρήση του Αλγόριθμου και να τους βάζει τις κατάλληλες ετικέτες. Βρήκε το πρώτο, από τη φωτογραφία κραύγαζε το αυτάρεσκο του βλέμμα, *σουφρώνει και τα χείλη, Μέγα Πλάστη θα τρελαθώ, σηκωμένο φρυδάκι... ε φυσικά...* ο ίδιος είχε γράψει στην αίτηση του ότι ο λόγος που ήθελε να χρησιμοποιήσει τον Αλγόριθμο ήταν για να εδραιώσει την ήδη επιτυχημένη ζωή του και να έρθει σε επαφή με ανθρώπους που αφήνουν χώρο στους άλλους για να επιτύχουν. Η Κύρα του έβαλε κατευθείαν την ετικέτα *Πιθανά ναρκισσιστικά στοιχεία προσωπικότητας*. Κοίταξε το ρολόι. *Έχουν αργήσει όλοι... Μα είναι δυνατό; Όλοι;* Κοίταξε το εργασιακό ημερολόγιο στον υπολογιστή της, το είχαν παρακάνει τελευταία με τις αποκλειστικές εκδηλώσεις για τους εργαζόμενους-χρήστες. Για άλλη μια φορά το είχαν ανακοινώσει τελευταία στιγμή στο ημερολόγιο. Είχε την ημέρα της ελεύθερη, αλλά δεν είχε ιδέα τι μπορούσε να κάνει, δεν είχε και πολλούς φίλους εκτός γραφείου, όχι ότι και στο γραφείο είχε πολλούς βέβαια. *Θα βγάλω δουλειά, σκέφτηκε, ευκαιρία ν' ανεβάσω και τους δείκτες απόδοσης μου. Πιθανότατα να ανέβω κι όροφο αν συνεχίσω έτσι.*

ΤΡΙΤΗ

Όλη την ημέρα η Κύρα δούλευε ασταμάτητα, η Μάνια έλειπε συνεχώς σε διαφορετικές εργασίες στους πάνω ορόφους. Λίγο πριν την ώρα να σχολάσουν η Μάνια κάθισε επιτέλους στη διπλανή θέση του γραφείου και η Κύρα δεν έχασε ευκαιρία.

- Λοιπόν, λέγε, πώς ήταν εχθές, ρώτησε τη Μάνια κολλώντας την καρτέλα της στη δική της.
- Φα-ντα-στι-κά. Ο κόσμος, η ενέργεια, η εμπειρία, τι να σου λέω...
- Δηλαδή, τι εννοείς η ενέργεια, ρώτησε η Κύρα.
- Χμ... πώς μπορώ να σου το περιγράψω... Είναι σα να... Δε θα καταλάβεις, είναι που δεν είσαι χρήστης, δεν στο λέω για κάποιον άλλο λόγο.
- Ναι, καταλαβαίνω μην ανησυχείς.

Η Κύρα κατέβασε το κεφάλι, απομάκρυνε την καρτέλα της και συγκεντρώθηκε στον υπολογιστή της. Η Μάνια την κοίταξε μετανιωμένη, με τη βοήθεια του Αλγόριθμου πήρε την απόφαση της αφού τη μαρτύρησε το κενό της βλέμμα και πλησίασε εκείνη την Κύρα.

- Κάτι πήρε το αντί μου για τον τριακοστό όροφο.
- Τι έμαθες; Η Κύρα τσίμπησε αμέσως, δεν μπόρεσε να αντισταθεί, ο τριακοστός όροφος ήταν στους στόχους της.
- Ότι θα συνταξιοδοτηθεί η Παπακώστα και ψάχνουν αντικαταστάτρια.
- Ναι, ε... Τα μάτια της Κύρας έλαμψαν.
- Δεν έμαθα περισσότερα γιατί δεν ήθελα να φανώ περίεργη ή ότι ενδιαφέρομαι.

Από τον υπολογιστή της Κύρας ακούστηκε ειδοποίηση. Η Μάνια έριξε μια κλεφτή ματιά.

- Τι μπορεί να σε θέλει ο Ντελής;
- Δεν έχω ιδέα. Λες να είναι για καλό;
- Ναι, μα για τι άλλο να είναι; Πήγαινε και θα μάθουμε.

Η Κύρα χτύπησε την πόρτα, ο Ντελής της απάντησε αμέσως. Είχε περάσει αρκετός καιρός από τότε που είχε μπει σ' εκείνο γραφείο, ήταν ένα ή δύο χρόνια πριν, δεν μπορούσε να θυμηθεί. Βρήκε τη θέα μοναδική, όπως και την τελευταία φορά, εκατοντάδες μέτρα μακριά έβλεπε την Ακρόπολη. Το υπόλοιπο γραφείο της φάνηκε ίδιο και απaráλλαχτο, απ' όσο του είχε δώσει σημασία, λίγο πολύ σ' αυτή την εταιρεία όλοι είχαν την ίδια διαρρύθμιση

και παρόμοια χρώματα στα γραφεία τους, δεν μπορούσε κάποιος να τα ξεχωρίσει και πολύ εύκολα.

- Κυρία Κυριαζή, παρακαλώ καθίστε.

Ο Ντελής ήταν καθόταν ανέκφραστος, η Κύρα δεν μπορούσε να αποκωδικοποιήσει τη στάση του, όσες φορές είχαν συναντηθεί στο ασανσέρ είχαν χαιρετηθεί εντελώς τυπικά, δεν ήταν σίγουρη αν τη θυμόταν καν, αλλά κάπου στον Αλγόριθμο του θα ήταν καταχωρημένη η φάτσα της. Η Κύρα ένευσε καταφατικά και κάθισε στην καρέκλα χαμογελώντας του συγκρατημένα. Τον κοίταξε στα μάτια και περίμενε ν' ακούσει.

- Θα ήθελα να σας ενημερώσω εγώ ο ίδιος προσωπικά για τις επικείμενες αλλαγές στον χώρο εργασίας σας.
- Μάλιστα, σε ποιες αλλαγές αναφέρεστε;

Έχε γούστο να μου το πει τώρα, πάω στον τριακοστό; Ας συγκρατηθώ.

- Λοιπόν, σύντομα ένα μέλος από την ομάδα σας θα προαχθεί, είναι ζήτημα ωρών να ανακοινωθεί η απόφαση.
- Μάλιστα. Θύμωσε με τον εαυτό της, έπρεπε να πει κάτι άλλο όχι απλώς να παπαγαλίζει το μάλιστα, σα μαθητριούλα.
- Θα ήθελα να αναθέσω σ' εσάς την εκπαίδευση του νέου αυτού ατόμου.
- Μάλιστα, αυτό το μάλιστα της ξέφυγε, μαζί με την απογοήτευσή της.
- Καταλαβαίνω ότι με τον φόρτο εργασίας σας και τις άριστες επιδόσεις σας θα σας είναι δύσκολο να αναλάβετε την εκπαίδευση ενός ατόμου. Αλλά το HR επέμενε ότι αποτελείτε την καλύτερη επιλογή γι' αυτή τη θέση, ένεκα της εγγύτητας στο νέο άτομο.
- Τι εννοείτε;
- Βλέπετε, και το νέο άτομο, όπως και εσείς είναι μη χρήστης του Αλγόριθμου. Το μη χρήστης το τόνισε ιδιαίτερος.
- Ναι, κατάλαβα, βεβαίως, πότε αρχίζει;
- Την επόμενη Δευτέρα. Ήμουν σίγουρος ότι θα συνεργαζόσασταν άψογα. Οι δείκτες σας είναι ενδεικτικοί του εργασιακού σας ήθους.
- Όχι, αρκετά απ' όσο φαίνεται όμως.
- Τι εννοείτε κα. Κυριαζή;

- Το εργασιακό μου ήθος είναι αρκετό για να εκπαιδέσω τη νέα προσθήκη στην ομάδα μας, αλλά όχι αρκετό για να προαχθώ. Σωστά;
- Μα, ο Ντελής έμεινε ανέκφραστος για λίγα δευτερόλεπτα, νόμιζα ότι είχατε λάβει γνώση, έχετε φτάσει στο ανώτερο στάδιο που μπορείτε λόγω της μη χρήσης του Αλγόριθμου. Όλες οι επόμενες θέσεις εργασίες στους επόμενους ορόφους πάνω από τον δικό μας θέτουν ως υποχρεωτικό προσόν τη χρήση του.
- Α... μάλιστα, όχι, δεν το ήξερα.
- Κατά τη σύσκεψη, τέθηκε η βραχεία υποψηφιότητα σας για τη θέση, ωστόσο, δυστυχώς πληρούσατε όλες τις προϋποθέσεις εκτός από μία. Τη βασικότερη. Όπως είναι εύλογο, δεν γίνεται να απασχολείστε σε ανώτατη θέση στην Algo και να μη είστε χρήστης του ίδιου του προϊόντος της.
- Και γιατί προσλαμβάνετε άτομα που δεν είναι χρήστες; Όπως εγώ, το καινούργιο άτομο και κάποια άτομα από τον πέμπτο; *Πολύ παραπονεϊκό ακούστηκε αυτό. Μα φυσικά. Τι ρωτάω.* Εξαιτίας του νόμου κατά της διάκρισης των μη χρηστών;
- Και γι' αυτό τον λόγο κα. Κυριαζή.

ΤΕΤΑΡΤΗ

Η Κύρα καθόταν δίπλα στη Μάνια και απέναντι τους δύο από τις συναδέλφους τους στην υπαίθρια αυλή ενός εστιατορίου. Μόλις είχαν σχολάσει και η Μάνια προσφέρθηκε να τις βγάλει για φαγητό λόγω της ανακοίνωσης της προαγωγής της.

- Πάντως είσαι πολύ ανώτερος άνθρωπος, είτε η Μάνια κοιτώντας την Κύρα κατάματα.
- Χαχ, πήρες την προαγωγή αντί για εμένα. Δεν μου έκανες και κάποιο κακό, ας χαλαρώσουμε και να περάσουμε καλά.
- Αλήθεια, το εννοώ, αν αντιστρεφόντουσαν οι θέσεις μας θα ήμουν έξαλλη μαζί σου!
- Κι εγώ, στη θέση σου θα ήμουν πολύ νευριασμένη, συμφώνησε και η Καίτη.
- Μα γιατί; Η Μάνια είχε παραπάνω προσόντα, είναι απλή λογική.
- Ναι, δεν λέω, αλλά χάρη σε αυτό το προσόν και μόνο την πήρα εγώ, οι δείκτες σου είναι παραπάνω από τους δικούς μου, λίγο παραπάνω, αλλά και πάλι...
- Δεν έχει σημασία, δεν αφαιρείς το κομμάτι που σε συμφέρει, πρόκειται για ένα από τα εκατοντάδες παραρτήματα μιας εκ των μεγαλύτερων πολυεθνικών. Υπάρχουν προκαθορισμένες προϋποθέσεις, δε θα εξεταστεί η κάθε περίπτωση ξεχωριστά.
- Τι λέτε να παραγγείλουμε επιτέλους; Η Ρένα προσπάθησε να αλλάξει θέμα συζήτησης, το είχαν εξαντλήσει το θέμα ήδη από το γραφείο. Τα δεδομένα ήταν απλά, γιατί το συζητούσαν ακόμη.
- Ναι, ας τα αφήσουμε αυτά τώρα. Ωραίο μαγαζί. Πώς το... ο Αλγόριθμος να υποθέσω;
- Ναι, απάντησε περήφανη η Μάνια, μου το πρότεινε ως ιδανικό μέρος για φαγητό μετά τη δουλειά με χαλαρή ατμόσφαιρά. Το ογκόντα πέντε τοις εκατό των χρηστών του το προτείνει.

Σήκωσαν όλες από ένα μενού που ήταν ακουμπισμένα στο τραπέζι, τα τελευταία χρόνια θεωρούνταν μόδα η επιστροφή των εκτυπωμένων μενού στα καλά εστιατόρια.

- Τι λέτε να πάρετε; Ρώτησε η Κύρα κοιτώντας το μενού της. Δεν πήρε καμία απάντηση.

Παραξενεμένη κοίταξε τις γυναίκες δίπλα της, όλες τους είχαν παγώσει μπροστά στα μενού τους, αναγνώρισε ότι αυτή τη στιγμή ο Αλγόριθμος τους έκανε προτάσεις

ανάλογα με τα πιάτα. Της προκαλούσε αμηχανία αυτή η εικόνα. Δεν ήταν σαν τους δικούς της, τουλάχιστον τον πατέρα και τον αδερφό της, η μάνα της ήταν ξεχωριστή περίπτωση. *Πολύ ξεχωριστή.* Είχε μεγαλώσει μέσα στην εκκλησία του Μεγάλου Πλάστη, αλλά δεν πίστευε στη δαιμονοποίηση του Αλγόριθμου. Όχι, δεν ήταν άλλη μια προσωποποίηση του Σατανά. Απλά ο κόσμος άλλαζε, όπως έκανε πάντα και η τεχνολογία έδινε το έναυσμα. Καμιά φορά μετάνιωνε που το βασικό της πτυχίο δεν ήταν στην Πληροφορική αλλά στην Ψυχολογία. Όταν συνειδητοποίησε ότι με το κατάλληλο μεταπτυχιακό μπορούσε να απασχοληθεί στον κλάδο που την ενδιέφερε δεν έχασε στιγμή, διάβαζε μανιωδώς και μετά από αρκετό ξενύχτι και διάβασμα τα κατάφερε. Η δουλειά στην Algo ήταν η δουλειά των ονείρων της, αντικείμενο που την ενδιέφερε, ωραίο κλίμα, πολύ καλός μισθός, είχε όλα τα θετικά. *Θα μπορούσαν να γίνουν και θετικότερα. Αν το έκανα. Αλλά.... μ' αρέσει η ησυχία στο κεφάλι μου.*

- Διάλεξες; Η Κύρα πετάχτηκε τρομαγμένη.
- Συγγνώμη, δεν ήθελα να σε τρομάξω, απολογήθηκε η Ρένα.
- Ναι, το ξέρω μην ανησυχείς. Όχι, δεν διάλεξα ακόμη, αλλά σκέφτομαι για το κοτόπουλο με πουρέ κάστανο, ακούγεται ωραίο το κάστανο. Εσείς; Και οι τρεις τους κούνησαν αρνητικά το κεφάλι.
- Δε θα στο πρότεινα, απάντησε η Καίτη, ο Αλγόριθμος με ενημέρωσε ότι τα κάστανα με τη δεύτερη κρίση των τροφίμων εξάλειψαν σταδιακά από όλη την ανθρωπότητα.
- Κι έτσι κανένα συνθετικό δεν μπορεί να μιμηθεί τη γεύση τους επαρκώς, συμπλήρωσε η Ρένα.
- Α δεν το ήξερα, αν είχα τον Αλγόριθμο όμως θα το ήξερα, αλλά αν δεν το παραγγείλω δε θα ξέρω τι γεύση έχει έστω το συνθετικό κάστανο. Λοιπόν, παρόλη τη γνώση που παρέχει ο Αλγόριθμος... Θα το παραγγείλω να δω τη γεύση τους. Την κοίταξαν και οι τρεις έκπληκτες.
- Θα το παραγγείλεις; Η Μάνια πάγωσε και πάλι, η Κύρα σκέφτηκε ότι χάλασε και κρατήθηκε να μη γελάσει.
- Περίεργο πάντως, παρατήρησε η Ρένα. Συνήθως οι προτάσεις του Αλγόριθμου παίρνονται συνήθως σοβαρά υπόψη, αφού πρόκειται για λογικές και τεκμηριωμένες προτάσεις.
- Ναι, το γνωρίζω, απλά μου αρέσει να δοκιμάζω διάφορα πράγματα.
- Αλλά αν κάνεις λάθος επιλογή;

- Και τι έγινε βρε Μάνια, αν επιλέξω πιάτο που δεν είναι γευστικό; Την επόμενη φορά θα πάρω κάτι άλλο.
- Έτσι χάνεις τον χρόνο σου όμως, όχι μόνο στο φαγητό, στα πάντα. Αναλώνεσαι σε πράγματα που τελικά μπορεί να μη σε ενδιαφέρουν και μην αποδώσουν, της ανταπάντησε η Μάνια.
- Δε θεωρώ ότι... Όχι, δε θεωρώ ότι χάνω τον χρόνο μου. Απλά κάνω τις επιλογές μου οι οποίες εξελίσσονται ανάλογα.
- Επιλογή σου ήταν και ο Γιώργος και μετά από τρία χρόνια σηκώθηκε και έφυγε από το σπίτι γιατί το σκέφτηκε καλύτερα. Αν είχατε και οι δύο από έναν Σύντροφο από την ημέρα που γνωριστήκατε θα ξέρατε ότι δεν ήσασταν συμβατοί και θα συνέχιζε ο καθένας σας την πορεία του χωρίς χωρισμούς και μελοδράματα. Το σχόλιο της Ρένας πείραξε την Κύρα, γιατί το είχε σκεφτεί πολλές φορές, είχε κάνει αρκετές λάθος επιλογές στη ζωή της.

ΠΕΜΠΤΗ

Δεν ήξερε πού βρισκόταν, ένιωθε να κρυώνει και περιτριγυριζόταν από ανθρώπους που τα πρόσωπα τους τα έκρυβε μία μαύρη μουντζούρα. Ήταν γυμνή, προσπάθησε να καλυφθεί με τα χέρια της, άνοιξε το στόμα της για να φωνάξει, αλλά δεν ακούστηκε φωνή. Τα πρόσωπα σκιές την κοίταζαν, της μιλούσαν μέσα στο κεφάλι της, αλλά δεν μπορούσε να καταλάβει τι της έλεγαν. Ένιωθε μόνη.

Πετάχτηκε και πάλι, αυτή τη φορά ίσα που πρόλαβε να σταματήσει πριν χτυπήσει στον θόλο. Κοίταξε το ρολόι της, είχε αργήσει ήδη μία ώρα στη δουλειά. *Μα καμία από τα κορίτσια δε με αναζήτησε, ούτε καν ο προϊστάμενος; Σηκώθηκε και κάλεσε τη Μάνια.*

- Καλημέρα, της απάντησε κεφάτη.
- Καμία σας δεν ανησύχησε;
- Σχετικά με τι;
- Που δεν ήρθα στη δουλειά, δε με πήρε καμία σας, μπράβο αλληλεγγύη.
- Α.. για τη δουλειά εννοείς, δεν είδες το ημερολόγιο σήμερα το πρωί;
- Ε.. όχι, με πήρε ο ύπνος γι' αυτό έχω αργήσει, ντύνομαι και σε λίγο θα είμαι στο γραφείο. Αν με αναζητήσει κανείς.
- Κύρια επέστρεφε στο κρεβάτι σου, σήμερα εσύ δε δουλεύεις, καλά ούτε κι εμείς...
- Μη μου πεις ότι πάλι έχετε εκδήλωση.
- Ω ναι, πάλι και για άλλη μια φορά είναι φα-ντα-στι-κά.
- Μα πότε το ανακοίνωσαν; Χθες το πρωί δεν έλεγε κάτι στο ημερολόγιο, το διπλοτσέκαρα!
- Χθες το βράδυ που ήμασταν για φαγητό μας ήρθε ειδοποίηση και ξέχασα να σε ενημερώσω.
- Μάλιστα, κατάλαβα.
- Λοιπόν σε αφήνω γιατί είμαι με κόσμο, καλά να περάσεις.
- Επίς....

Δεν πρόλαβε να ολοκληρώσει, η Μάνια της το είχε ήδη κλείσει. Δεν ήξερε τι να κάνει, οι απρόοπτες αλλαγές στο πρόγραμμα της δεν της άρεσαν ποτέ, ειδικά όταν δεν προέρχονταν από εκείνη. *Βέβαια, δε δουλεύω, έχω μία μέρα δική μου, ας μην παραπονιέμαι.* Πιο πολύ την πείραζε που σιγά σιγά πολλοί φίλοι της είχαν εξαφανιστεί, μερικοί μετακόμισαν σε μικρότερες πόλεις καθώς το κόστος διαβίωσης στην πόλη είχε φτάσει σε δυσθεώρητα ύψη.

Καμιά φορά ένιωθε ενοχές που πληρωνόταν τόσο καλά από τη δουλειά της, τη στιγμή που πολλοί έμεναν με πέντε και έξι άτομα ταυτοχρόνως προκειμένου να μπορέσουν ν' ανταπεξέλθουν στα έξοδα. Έπειτα, άλλοι φίλοι που είχαν γίνει χρήστες, αξιοποιούσαν τον χρόνο τους σε δραστηριότητες που ήταν κοντά στους στόχους τους ή με ανθρώπους που είχαν παρόμοιους στόχους, κανείς δεν ήθελε πια να αράξουν στον καναπέ και να παρακολουθήσουν καμιά ταινία ή να παίξουν κάποιο ηλεκτρονικό παιχνίδι.

Ο Αλγόριθμος είχε κάνει την εμφάνιση του χρόνια πριν, χρησιμοποιούσε TN για την ανάλυση δεδομένων και την εξαγωγή συμπερασμάτων, κάτι που από μόνο του δεν αποτελούσε ιδιαίτερο τεχνολογικό νέο, όταν λίγο πολύ οι TN χρησιμοποιούνταν ήδη σε όλες τις μεγάλες επιχειρήσεις και το διαδίκτυο, ακόμη και για συμβουλευτική και διασκέδαση. Η μεγάλη αλλαγή ήρθε με την πολυεθνική για την οποία δούλευε η Κύρα την Algo όταν άρχισε να χρησιμοποιεί την τεχνολογία αυτή σε μικρές φορητές συσκευές, προωθώντας τις ως *Συντρόφους Ζωής*. Οι αγοραστές τους το μόνο που είχαν να κάνουν ήταν να συμπληρώσουν ένα εκτενές ερωτηματολόγιο εκατό ερωτήσεων σχετικά με προσωπικές κρίσεις, αδυναμίες και όνειρα που είχαν, έπειτα μεταφόρτωναν το ερωτηματολόγιο στο λογισμικό των συσκευών οι οποίες στη συνέχεια με βάση τα δεδομένα των χρηστών και τα δεδομένα που τους παρείχε η εταιρεία μπορούσαν να συμβουλευούν τους αγοραστές τους για την καλύτερη και περισσότερο συμφέρουσα επιλογή που μπορούσαν να κάνουν όταν βρισκόντουσαν σε θέση που έπρεπε να αποφασίσουν. Αρχικά, οι περισσότεροι τις αντιμετώπιζαν σαν παιχνίδι, δεν έπαιρναν στα σοβαρά υπόψη τους τις απαντήσεις. Ωστόσο, μετά από λίγα χρόνια κυκλοφορίας η καθαρή υπολογιστική δύναμη των μηχανημάτων χωρίς τους συναισθηματισμούς και τους φόβους των ανθρώπων μπόρεσε να αναδειχθεί σε υπολογίσιμη βοήθεια στις ζωές τους. Πρώτα, οι αρχικές και σχετικά αθώες ερωτήσεις των χρηστών επικεντρωνόντουσαν από το καταλληλότερο φαγητό που μπορούσαν να διαλέξουν μέχρι το σε ποια ταινία θα παρακολουθούσαν, στην πορεία όμως οι ερωτήσεις των χρηστών άρχισαν να λαμβάνουν ξεχωριστή βαρύτητα. Πλέον οι χρήστες ρωτούσαν τις συσκευές Algo σχετικά με το επαγγελματικό τους μέλλον, τις φιλίες τους, τα ταξίδια, τους συντρόφους τους, ακόμη και για το αν ήταν η κατάλληλη στιγμή για να αποκτήσουν παιδί.

Με το πέρασμα των χρόνων η διάδοση των Algo ξεπέρασε κάθε αισιόδοξη προσδοκία. Το μεγαλύτερο ποσοστό του πληθυσμού χρησιμοποιούσε μια συσκευή Algo που τον γνώριζε καλύτερα από κάθε άλλον άνθρωπο. Το επιτυχημένο μάρκετινγκ της εταιρείας συνέβαλε σε

αυτό προβάλλοντας συνεχώς τις ιστορίες επιτυχίας ανθρώπων που με τη χρήση της Algo κατάφεραν να κάνουν σωστές επενδύσεις, τις σωστές επαγγελματικές αποφάσεις, να βρουν τον κατάλληλο γι' αυτούς άνθρωπο για να κάνουν δική τους οικογένεια. Η Algo τους άκουγε προσεκτικά, ζύγιζε τις επιλογές και έτσι δεν γινόταν σχεδόν ποτέ λάθος. Πριν δύο χρόνια η εταιρεία προχώρησε σε μία ριζική αλλαγή των συσκευών Algo, που εκτόξευσε την ήδη επιτυχημένη πορεία της. Απέσυρε τις φορητές συσκευές και στη θέση τους κυκλοφόρησε τους βιοφακούς. Οι βιοφακοί κυκλοφορούσαν σε διάφορα χρώματα και συνδέονταν με τους νευρώνες του ατόμου μετά από μια μικρή επέμβαση σε κάποιο από τα πολυάριθμα καταστήματα της Algo. Πλέον, η διεπαφή με τον Αλγόριθμο γινόταν άμεσα χωρίς να χρειάζεται η φόρτιση της συσκευής, ο χρήστης σε πραγματικό χρόνο έβλεπε μπροστά στα μάτια του τις επακόλουθες συνέπειες μιας απόφασης που λάμβανε και κινούνταν ανάλογα με το αποτέλεσμα. Για παράδειγμα, ένας χρήστης που είχε διαλέξει ως έναν από τους στόχους του την απώλεια βάρους όταν κοίταζε ένα φαγητό ο Αλγόριθμος του υπολόγιζε τις θερμίδες του, αν ήταν πολλές του έδειχνε εικόνες του εαυτού του με αυξημένο βάρος και με προβλήματα υγείας κι έτσι ο χρήστης έκανε μια πιο υγιεινή επιλογή και ανταμειβόταν με εικόνες ευεξίας και υγείας.

Οι βιοφακοί παρείχαν κι άλλες δυνατότητες που οι πρώτες συσκευές Algo δεν μπορούσαν να παρέχουν. Οι χρήστες είχαν δημιουργήσει επιμέρους κοινότητες ανάλογα με τα ενδιαφέροντα τους, επίσης, ακόμη και όταν δύο χρήστες που ο Αλγόριθμος έκρινε ότι μοιραζόντουσαν κοινά στοιχεία βρισκόνηταν κοντά ο ένας στον άλλο και οι δύο λάμβαναν από μία ειδοποίηση με αποτέλεσμα πολλές σχέσεις και φιλίες να έχουν ξεκινήσει χάρη στον Αλγόριθμο. Οι άνθρωποι που ήταν χρήστες του Αλγόριθμου άρχισαν σιγά σιγά να περιοθωριοποιούν όσους δεν τον χρησιμοποιούσαν έμμεσα με τη δημιουργία δικού τους νομίσματος μέσω του Αλγόριθμου και τη δημιουργία κλειστών εκδηλώσεων που λάμβαναν μεγάλη κοινωνική προβολή από τα μέσα ενημέρωσης.

Αλλά και οι αντίθετοι προς τον Αλγόριθμο άνθρωποι συσπειρώνονταν απέναντι τους. Οι πιο ψύχραιμες φωνές είχαν ηθικούς ενδοιασμούς κυρίως σχετικά με την ορθότητα των αποφάσεων του Αλγόριθμου και κατά ποσό οι ενέργειες που πρότεινε στους χρήστες ήταν πράγματι οι κατάλληλες. Είχαν υπάρξει κάποια περιστατικά ανθρώπων που κατήγγειλαν μια σειρά λανθασμένων επενδυτικών προτάσεων του Αλγόριθμου που τους οδήγησε στη χρεοκοπία, γεγονός που πυροδοτούσε συζητήσεις γύρω από την προσωπική κρίση και τη λήψη αποφάσεων και την ελεύθερη βούληση ειδικότερα. Οι λιγότερο σκεπτικοί αλλά

περισσότερο φανατισμένοι θεωρούσαν τον Αλγόριθμο άλλο ένα πρόσωπο του Διαβόλου που είχε έρθει στη Γη προκειμένου να κολάσει τους πιστούς. Οι σκεπτικιστές και οι φανατικοί εναντίον του Αλγόριθμου συσπειρώθηκαν στις εκκλησίες του Μεγάλου Πλάστη, ενός από τους πρώτους πολέμιους του Αλγόριθμου. Τα πρώτα χρόνια κυκλοφορίας δε σημειώθηκαν ιδιαίτερες αντιδράσεις καθώς οι συσκευές των Συντρόφων Ζωής θεωρήθηκαν ένα είδος παιχνιδιδοκονσόλας σε ασύρματη συσκευή. Ωστόσο, με την πάροδο των χρόνων και με την ολοένα αυξανόμενη διείσδυση του Αλγόριθμου στην καθημερινότητα, άρχισαν να σημειώνονται αντιδράσεις και να ασκούνται πιέσεις από διάφορες οργανώσεις σε κυβερνητικούς εκπροσώπους για τον περιορισμό της δράσης των συσκευών. Με την ενσωμάτωση της τεχνολογίας στους βιοφακούς οι αντιδράσεις κορυφώθηκαν με τη διενέργεια μαζικών κινητοποιήσεων υπέρ των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και τις πιέσεις λήψης νομοθετικών ρυθμίσεων προστασίας τους. Βέβαια, οι άνθρωποι που δεν ήταν χρήστες πλέον ήταν πολύ λιγότεροι σε αριθμό από την αρχή των κινητοποιήσεων και ειδικότερα στα μεγάλα αστικά κέντρα αποτελούσαν τη μειοψηφία του πληθυσμού.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

Μετά από ένα απαιτητικό οκτάωρο η Μάνια βγήκε από το κτίριο που δούλευε νιώθοντας τις ακτίνες του ήλιου στο πρόσωπο της. Της άρεσε πολύ αυτή η αίσθηση, ήταν και μοναδικό πράγμα που της έλειπε τόσο πολύ όταν δούλευε στο γραφείο, αποφάσισε να περπατήσει μέχρι το σπίτι, ήταν σαράντα λεπτά απόσταση αλλά ήθελε να το ευχαριστηθεί όσο περισσότερο μπορούσε. Μετά από ένα τέταρτο σταμάτησε και κάθισε σ' ένα παγκάκι για να ξεκουραστεί, δεν είχε συνηθίσει να περπατάει για τόση ώρα.

Αν είχα τον Αλγόριθμο, σίγουρα θα με συμβούλευε να αθλούμαι περισσότερο προκειμένου να έχω καλύτερη φυσική κατάσταση, συμβουλή για την οποία δεν χρειάζομαι τα ογκώδη δεδομένα της βάσης δεδομένων του. Βέβαια, θα βοηθούσε στη καθημερινότητα μου, θα έσωζε το κεφάλι μου από τα σποραδικά χτυπήματα στον θόλο. Θα είχα προχωρήσει τη ζωή μου, παρέα με σωστούς ανθρώπους, δε θα έχανα τον χρόνο μου με τον ανεκδιήγητο... Όχι δεν έχασα τον χρόνο μου, ανθρώπινη εμπειρία λέγεται, τώρα δε θα έκανα ζανά το ίδιο λάθος, και είχα και δείγματα τότε, τέλος πάντων. Θα είχα παρέες, ουσιαστικές, θα είχα προαχθεί... Θα είχα και παραπάνω μονάδες μέσα από τον Αλγόριθμο... Θα μπορούσα να βοηθήσω τους γονείς μου, την οικογένεια μου. Αλλά αν το μάθαιναν... θα με συγχωρούσαν ο πατέρας κι ο αδερφός μου; Πιθανότατα όχι... Βέβαια, από την άλλη...

Η σκέψη της Κύρας διακόπηκε απότομα από έναν άγνωστο που κάθισε δίπλα της στο παγκάκι. Ο άγνωστος άνδρας φορούσε ένα μπλε φούτερ με κουκούλα που κάλυπτε το πρόσωπο του και από πάνω ένα σκούρο μπουφάν, είχε μια βαθιά ουλή το μάγουλο και και φαινόταν χαμένος στις σκέψεις του. Η Κύρα, αν και μάλωσε τον εαυτό της για την καχυποψία της, μαζεύτηκε και κράτησε την ανάσα της. Ο άνδρας είχε τατουάζ το σύμβολο του Μεγάλου Πλάστη, έναν ανθρώπινο εγκέφαλο ανάμεσα στον αντίχειρα και τον δείκτη του δεξιού του χεριού. *Θα καταλήξει κι ο αδερφός μου έτσι άραγε;* Σκέφτηκε ότι θα ήταν καλύτερα να φύγει, αλλά το θεώρησε αγένεια να σηκωθεί αμέσως μόλις κάθισε ο άλλος, εξάλλου, είχε τόσο ωραία μέρα, δεν έπρεπε να είναι προκατειλημμένη. Ανακάθισε, ίσιωσε την πλάτη της και κοίταξε στο κατάστημα απ' όπου καθόταν, ήταν ένα υποκατάστημα της Αlgo, είχε ξεχάσει ότι είχαν ανοίξει και σ' αυτό το σημείο. Παρατηρούσε τη γυναίκα με την άσπρη ρόμπα που στεκόταν πίσω από τη τζαμαρία όταν ο άνδρας δίπλα της μετακινήθηκε αστραπιαία κοντά της και αισθάνθηκε κάτι αιχμηρό στον μηρό της.

- Μην κουνηθείς εκατοστό, της είπε ο άνδρας μέσα από τα δόντια του, πιέζοντας απειλητικά το μαχαίρι λίγο παραπάνω. Η Κύρα κούνησε το κεφάλι της καταφατικά, ένωσε να τη πλημμυρίζει οργή για την απερισκεψία της.
- Ότι θέλεις, του απάντησε ψύχραιμα. Γύρισε αργά-αργά και κοίταξε με στα μάτια. Αργά-αργά. Η Κύρα έκανε ότι της είπε. Πες μου τώρα, θες να με πληρώσεις σε νομισματομονάδες ή αλγομονάδες;
- Ε; Η Κύρα δεν μπόρεσε να συγκρατήσει την έκπληξη της από την απρόσμενη ερώτησή του.
- Καλά το σκέφτηκα, δεν έχεις τον Αλγόριθμο.
- Όχι.
- Καλώς για μένα, κακώς για εσένα, κάνε μεταφορά όσες νομισματομονάδες έχεις τώρα, είπε δείχνοντας επιτακτικά τα ρολόγια και των δύο τους.

Η Κύρα δεν έφερε αντιστάσεις, του έκανε τη μεταφορά όσο πιο γρήγορα μπόρεσε, ευτυχώς που το ρολόι της δεν κόλλησε την πιο κρίσιμη στιγμή. Μόλις του μετέφερε τα χρήματα ο άνδρας εξαφανίστηκε και η Κύρα παρέμεινε καθισμένη στο παγκάκι. Προσπαθούσε να σκεφτεί αν θα μπορούσε να το είχε προβλέψει, όχι, δε θα μπορούσε, καθόταν σε κεντρικότατο σημείο, όχι ότι πλέον αυτό είχε σημασία όπως στην εποχή του πατέρα της, πλέον όλα τα σημεία των πόλεων ήταν λίγο πολύ σχετικά ασφαλή λόγω της μείωσης της εγκληματικότητας. Αλλά έπρεπε να ήταν περισσότερο προνοητική, δεν ήταν το ζήτημα των χρημάτων, εξάλλου του είχε μεταφέρει όσες νομισματομονάδες είχε σ' έναν ξεχασμένο λογαριασμό όταν είχε ξεκινήσει κάποιες προσπάθειες αποταμίευσης. *Αν είχα τον Αλγόριθμο... Ναι, μόλις θα με ακουμπούσε με το μαχαίρι θα ειδοποιούνταν οι Αρχές και όσοι είναι χρήστες σε ακτίνα δεκάδων μέτρων. Αν... δε θα έκανα καινούργια λάθη, οι δυνατότητες μου...* Κοίταξε πάλι τη γυναίκα μέσα από τη τζαμαρία της Αlgo, *θα μου λείψει η ησυχία μέσα στο κεφάλι μου.*

ΣΑΒΒΑΤΟ

Ξύπνησε με έναν ανυπόφορο πονοκέφαλο. Σηκώθηκε από το κρεβάτι της με κόπο και στάθηκε όρθια, ψηλάφησε την ουλή στον δεξί της κρόταφο, προχώρησε προς τον καθρέφτη του δωματίου της, ίσα που ξεχώριζε μια πολύ λεπτή κάθετη γραμμή μερικών εκατοστών. Παρέμεινε μπροστά στον καθρέφτη, *πόση ώρα μπορεί να πάρει;* Ανάλογα με τον κάθε άνθρωπο, η ενεργοποίηση του Αλγόριθμου μπορούσε να φτάσει έως και τις εβδομήντα δύο ώρες. Κοίταξε το ρολοί της, πήγε να βγάλει από το χέρι της, αλλά το σκέφτηκε ξανά, βημάτισε πάνω κάτω στο δωμάτιο της. Τη βασάνιζαν οι σκέψεις της, στο τέλος παραιτήθηκε, έβγαλε τις πιτζάμες της και φόρεσε ένα μπλε τζιν μα ένα πολύχρωμο πουλόβερ, πήρε ένα σακίδιο από την ντουλάπα της, έβαλε μια αλλαξιά ρούχα και κατευθύνθηκε προς τον σταθμό του τρένου.

Η Κύρα κατέβηκε τελευταία από το βαγόνι της έχοντας ξυπνήσει απότομα. Ο Ανέστης της καθόταν στο ίδιο παγκάκι που την περίμενε κάθε φορά που ερχόταν να την παραλάβει από τον Σταθμό. Αγκαλιάστηκαν με τρυφερότητα, η Κύρα κράτησε τον πατέρα της για λίγο παραπάνω στην αγκαλιά της γιατί φοβόταν ότι δε θα μπορούσε να το κάνει ξανά. *Σταμάτα να είσαι τόσο δραματική, οκ θα τον πειράξει, αλλά θα το ξεπεράσει στο τέλος.* Μπήκαν στο αμάξι και η Κύρα φόρεσε τη ζώνη της, μετά από παρατήρησή της την φόρεσε και ο Ανέστης. Η διαδρομή στο αμάξι ήταν σύντομη, η Κύρα παρατηρούσε τη θέα και ο Ανέστης ήταν χαμένος στις σκέψεις του.

Το βράδυ καθίσαν και οι τέσσερις στο τραπέζι της κουζίνας για να φάνε. Ο Ανέστης με τον Βασίλη είχαν φτιάξει τηγανιά και η Κύρα είχε αναλάβει τη σαλάτα και τις πατάτες, η κουζίνα έμοιαζε το λιγότερο βομβαρδισμένη αλλά είχαν περάσει πολύ ωραία, η Λένα μόλις είχε σηκωθεί από τον απογευματινό της ύπνο και κοίταζε ανέκφραστη τα φαγητά μπροστά της.

- Στο είπα, ήθελε παραπάνω βράσιμο, ακόμα και το συνθετικό ρε πατέρα πάλι σκληρό το κάνεις, παρατήρησε ο Βασίλης.
- Μια χαρά είναι, απάντησε ο Ανέστης γελώντας πονηρά, ήταν πράγματι σκληρό το κρέας αλλά δεν ήθελε να το παραδεχτεί στον μικρό του γιο. Βάλε λεμόνι, του ταιριάζει πολύ.

Ο Ανέστης σήκωσε το μικρό μπουκαλάκι και το έδωσε τον Βασίλη που με τη σειρά του το κούνησε μπροστά από τα μάτια της μητέρας του αλλά δεν πήρε απάντηση και ο πατέρας του έκανε νόημα να την αγνοήσει. Η Κύρα παρατηρούσε απορροφημένη την μητέρα της, όταν ο Βασίλης της πρότεινε το μπουκαλάκι κι εκείνη πάγωσε.

- Ε... δε θες λεμόνι; Κύρα;

Η Κύρα άκουγε τον αδερφό της σα να βρισκόταν κάτω από νερό, μπροστά στα μάτια της υπήρχαν τρεις επιλογές, στην πρώτη το ναι, από κάτω αναγραφόντουσαν τα θετικά της σχετικά με την καλύτερη γεύση του γεύματος, την ευκολότερη χώνευσή του κ.ά, στη δεύτερη επιλογή το όχι, οι πληροφορίες που της παρέχονταν εστίαζαν χαμηλή γευστική ποιότητα του γεύματος χωρίς λεμόνι, ο Αλγόριθμος της παρείχε και μία τρίτη επιλογή αυτή του αργότερα. Αν και ήξερε τον τρόπο που θα της εμφανιζόντουσαν οι διαθέσιμες επιλογές και γενικότερα, γνώριζε όλο σχεδόν το περιβάλλον αλληλεπίδρασης του Αλγόριθμου με τον χρήστη του δεν μπόρεσε παρά να μη νιώσει σοκ.

- Κύρα; Τώρα τη φώναζε ο πατέρας της ανήσυχος, και αυτός και ο Βασίλης την κοίταζαν κατάματα.

Ο Βασίλης την σκούντησε ελαφρά στον ώμο και η Κύρα επέλεξε γρήγορα το ναι και γύρισε προς τον αδερφό της.

- Καλά είμαι, κάτι σκεφτόμουν για τη δουλειά και αφαιρέθηκα.
- Άντε βρε κορίτσι μου αναστέναξε, ο πατέρας της, μας τρόμαξες, κοίταξε για λίγο τη Λένα και έπειτα ξανά την Κύρα.

Η Κύρα ένιωθε τα χέρια της να τρέμουν από την ταραχή που αισθανόταν, σιγά σιγά οι λειτουργίες του Αλγόριθμου ενεργοποιούνταν βλέποντας τα αντίστοιχα εικονίδια στο οπτικό της πεδίο. Προφανώς και θα συνέβαινε την πλέον ακατάλληλη στιγμή. Λευκά εικονίδια, ελαφρώς χρωματισμένα, ξεπηδούσαν σε κάθε σημείο που κοιτούσε, ζαλίστηκε και έκλεισε τα μάτια της, θυμήθηκε τότε που είχε φορέσει για μια και μοναδική φορά τα χοντρά γυαλιά του παππού της. Παρέμεινε ψύχραιμη, κοίταζε τον Ανέστη με τον Βασίλη που συνέχιζαν να διαφωνούν για τον σωστό χρόνο μαγειρέματος. Κοίταξε προς τη Λένα, αυτόματα στο οπτικό της πεδίο της εμφανίστηκε το προφίλ της μητέρα της, ο Αλγόριθμος τους έβρισκε επίπεδο συμβατότητας τριάντα πέντε τοις εκατό και η Κύρα δεν μπόρεσε να μη σκεφτεί ότι ήταν σχεδόν γενναιόδωρος υπολογισμός. Η Λένα κοίταξε την Κύρα και της χαμογέλασε θλιμμένα, ίσως και να ήταν μία από τις ελάχιστες φορές που να την κοίταζε η

μητέρα της τα τελευταία χρόνια. Η Κύρα νευρίασε με το γεγονός ότι μετά από τόσα χρόνια η πρώτη φορά που κέρδισε ένα βλέμμα από τη μάνα της είναι όταν αλληλεπίδρασαν μεταξύ τους ως χρήστες του Αλγόριθμου.

Μόλις τελείωσαν όλοι το φαγητό τους ο Ανέστης καθάρισε τον λαιμό του και ίσιωσε την πλάτη του στην καρέκλα.

- Λοιπόν, αυτή η ημέρα για το σπίτι μας, την οικογένεια μας, είναι μια ιδιαίτερη ημέρα. Τα παιδιά κούνησαν το κεφάλι σε συμφωνία. Θεωρώ λοιπόν, ότι είναι μια καλή στιγμή, να φέρουμε στο μυαλό μας ξανά τις χαρούμενες αναμνήσεις από τη Ζωή και να πει ο καθένας με τη σειρά του αυτό που θα έχει να θυμάται από αυτήν που τώρα βρίσκεται στην αγκαλιά του Μεγάλου Πλάστη.

Αυτή ήταν και η αιτία που η Κύρα ήθελε να αποφύγει το συγκεκριμένο ταξίδι, αλλά για άλλη μια φορά ο παρορμητισμός της κυριάρχησε. Η συζήτηση γύρω από την νεκρή δίδυμη της πάντα της έφερνε αμηχανία και ξυπνούσε παλιές πληγές ανασφάλειας και πόνου.

- Θα ξεκινήσω πρώτος εγώ, συνέχισε ο Ανέστης με βουρκωμένα μάτια. Η Ζωή αν και έφυγε από κοντά μας πολύ νωρίς, μόλις στα δεκαπέντε της, ήταν ένα χαρούμενο κορίτσι, γεμάτο ζωντάνια και χαρά, όπως δήλωνε και το όνομά της... Η πρώτη λέξη που είπε ποτέ ήταν μπαμπά, αντίθετα με εσάς τους δύο που όλο φωνάζατε μαμά, είχε άπειρο κουράγιο και επιμονή για να πετύχει τον στόχο της. Σ' αυτό μοιάζετε Κύρα με την αδερφή σου. Ακόμη κι όταν ήσασταν δώδεκα και δεν είχαμε τα χρήματα για να σας αγοράσουμε τα ποδήλατα που θέλατε, η Ζωή βρήκε τρόπο να πείσει τον ιδιοκτήτη του καταστήματος να μας τα δώσει με δόσεις. Δεν μου είπε ποτέ πώς τον έπεισε, ούτε κι εκείνος, το μόνο που μου είχε πει είναι ότι έχω ένα πολύ καλό παιδί και να το προσέχω. Η φωνή του Ανέστη έσπασε και ο Βασίλης κοίταξε ανήσυχος την Κύρα.
- Εγώ δεν έχω να πω πολλά για τη Ζωή, τη θυμάμαι λιγότερο από εσάς, θυμάμαι ότι γελούσε πολύ, θυμάμαι ότι έπαιζε μαζί μου με τα παιχνίδια μου κι ότι καμιά φορά μου έδινε βιβλία της για να χαζεύω τις εικόνες τους, δεν θυμάμαι πολλά, αλλά θυμάμαι ότι ήταν μια καλή μεγάλη αδερφή, είπε με μια ανάσα ο Βασίλης.

Οι δύο άνδρες κοίταξαν την Κύρα, ήταν η σειρά της αλλά δεν ήταν καθόλου προετοιμασμένη, δεν ήξερε τι μπορούσε να πει, τι ήθελαν να ακούσουν, ήταν εκεί όταν πέθαινε, την είδε με τα μάτια της, *τι άλλο θα μπορούσα να κρατήσω περισσότερο στη*

μνήμη μου ρε πατέρα πέρα από τον θάνατο της; Προσπάθησε να ξεκινήσει και άρχισαν να ανεβαίνουν οι παλμοί της, ο Αλγόριθμος της εμφάνισε μήνυμα αν αποδέχεται να της κάνει κάποιες προτάσεις με βάση τα δεδομένα της, δέχτηκε.

- Με τη Ζωή περάσαμε τα πρώτα δεκαπέντε χρόνια της ζωής μας μαζί. Σχεδόν την κάθε στιγμή όλων αυτών των χρόνων την περάσαμε μαζί από τη γέννηση μας, το παιχνίδι μας, τον ύπνο μας, το σχολείο... σε όλα ήμασταν μαζί, όπως και στον θ... Η Κύρα ψέλλισε δε θεωρούσε σωστό ν' αναφερθεί σ' αυτές τις στιγμές, ο Αλγόριθμος ας πρότεινε ότι ήθελε. Τη Ζωή λοιπόν, έχω να πω, πως πάντα θα τη κουβαλάω μαζί μου είναι ένα αναπόσπαστο κομμάτι του εαυτού μου. Ας μας πει όμως και λίγα λόγια η μαμά.

Ο Ανέστης και ο Βασίλης την κοίταξαν σοκαρισμένοι εξαιτίας της αναφορά της στη Λένα, λίγο-πολύ ήταν ένας άτυπος κανόνας της οικογένειας μετά τον θάνατο της Ζωής να μην απευθύνονται στη Λένα χωρίς να υπάρχει άμεση ανάγκη ή χωρίς να τους απευθύνει η ίδια τον λόγο πρώτη. Στο σπίτι ζούσαν οι τρεις τους με το φάντασμα της Ζωής στο μυαλό τους και της Λένας στην καθημερινότητά τους. Ο Αλγόριθμος προειδοποίησε την Κύρα ότι δεν ήταν καλή επιλογή αλλά αγνόησε το μήνυμα.

- Ε μαμά; Δε θα μας πεις δυο λόγια κι εσύ για τη Ζωή;

Η Λένα την κοίταξε αρχικά σαστισμένη και στη συνέχεια φάνηκε έτοιμη να κλάψει. Η Κύρα ήδη το είχε μετανιώσει αλλά ήταν πολύ αργά για να το πάρει πίσω, της ανταπέδωσε το βλέμμα όταν ο Αλγόριθμος την προειδοποίησε για άλλη μια φορά, παρέχοντας ωστόσο περισσότερες πληροφορίες, ότι ωθεί καταθλιπτικό άτομο με αυτοκτονικές τάσεις σε συζήτηση που πυροδοτεί ευαίσθητα θέματα. Η Κύρα έβαλε τα κλάματα και οι δύο άνδρες την κοίταξαν συμπονετικά. Η Λένα και πάλι της χαμογέλασε θλιμμένα.

- Θέλω να κοιμηθώ, είπε κλαίγοντας η Κύρα και ανέβηκε στο δωμάτιο.

ΚΥΡΙΑΚΗ

Η Κύρα σηκώθηκε νωρίς και κατέβηκε στην κουζίνα, βρήκε τον Ανέστη να πίνει τον καφέ του και να χαζεύει τις πρωινές ειδήσεις. Εκείνος μόλις την είδε της χαμογέλασε, την προσκάλεσε να καθίσει δίπλα του και σηκώθηκε να της βάλει μια κούπα καφέ. Κάθισε ξανά δίπλα της και την χάιδεψε στο κεφάλι.

- Το ξέρεις ότι η μαμά έχει αυτοκτονικές τάσεις, τον ρώτησε ψιθυριστά.
- Το ξέρω.
- Και γιατί δε μου είπες τίποτα τόσο καιρό; Θα μπορούσα να την έχω βοηθήσει.
- Δε θα μπορούσες και το ξέρεις.
- Έστω, θα βρίσκαμε έναν καλό επαγγελματία να την αναλάβει. Γιατί μου το κρατήσατε κρυφό;
- Δεν το ξέρει ούτε ο Βασίλης, και να παραμείνει έτσι. Πέρασαν πολλά χρόνια, μετά την πρώτη απόπειρα τρόμαξα πολύ, τι να σας έλεγα και στους δυο σας.
- Πρώτη;
- Ναι, δηλαδή... ο Ανέστης άρχισε να μπερδεύει τα λόγια του προσπαθώντας ανεπιτυχώς να διορθώσει τα λεγόμενά του.
- Μπαμπά, μην προσπαθείς να το καλύψεις. Ο Αλγόριθμος της πρότεινε να το συζητήσει κι άλλο μαζί του. Μα γιατί να κάνει απόπειρες; Ούτε που μπορώ να φανταστώ τον πόνο της που έχασε ένα παιδί, αλλά εμείς μείναμε πίσω, ο Βασίλης και εγώ, κι εσύ έχασες τη Ζωή αλλά δεν ξέχασες εμάς.
- Είναι διαφορετικό με τη μάνα σου.
- Γιατί;
- Άστα αυτά τώρα, πάνε είναι περασμένα, ό,τι γράφτηκε, γράφτηκε, πίσω δε γυρίζει. Τα μάτια του Ανέστη ήταν ήδη υγρά.
- Όχι, δεν το αφήνω. Έχουν περάσει τόσα χρόνια χωρίς να έχουμε συζητήσει το θέμα. Πες μου, τι είναι διαφορετικό;
- Αισθάνεται τύψεις για τον θάνατο της Ζωής.
- Μα γιατί; Η Ζωή πέθανε σε ατύχημα.
- Ναι, κοίταξε πιστεύω ότι δε φταίει αλλά ότι και να της πω δεν της αλλάζω γνώμη. Όταν ήταν να πάτε σ' εκείνη τη σχολική εκδρομή κι εσύ αρρώστησες, της είπα να μη στείλουμε ούτε τη Ζωή μη τυχόν έχει κολλήσει κι αυτή και τη γυρίσουν άρον

άρων. Όμως η Λένα επέμενε να την αφήσουμε να πάει, θεωρούσε ότι μια εκδρομή στο Τεχνολογικό Ερευνητικό Κέντρο μπορεί να της έδινε κίνητρο να ασχοληθεί πιο σοβαρά με τα μαθήματα της προκειμένου να κάνει κάτι ουσιαστικό στο μέλλον.

- Ναι, η Ζωή δεν ήταν ποτέ καλή μαθήτρια αλλά ήταν πολύ αγαπητή.
- Έτσι, όπως καθόμασταν και το συζητάγαμε οι δύο μας το πρωί της εκδρομής που εσύ ήσουν με πυρετό η Ζωή κρυφάκουγε τη κουβέντα μας. Όταν μάλιστα, άκουσε πώς η μάνα σου ήταν αυτή που επέμενε να πάει, φανερώθηκε και άρχισε να τη φιλάει και της λέει ευχαριστώ μαμά μου, για αυτό σε εμπιστεύομαι κι άλλες τέτοιες γαλιφιές.

Η Κύρα κατέβασε το κεφάλι και προσπάθησε να επεξεργαστεί όλα όσα είχε ακούσει. *Οι ενοχές της μαμάς, απόπειρες αυτοκτονίας, πόσες έχει κάνει αλήθεια; Την πρόλαβε τελευταία στιγμή; Ο Αλγόριθμος τη συμβούλεψε αντί οι σκέψεις της να περιστρέφονται γύρω από τα γεγονότα να προσπαθήσει να βρει κάποια λύση, υπάρχει κάποια που μου διαφεύγει; Ρώτησε ειρωνικά τον Αλγόριθμο χωρίς να περιμένει απάντηση.*

- Πρέπει κάτι να κάνουμε όμως. Είναι συνέχεια έτσι και αν έχει κάνει παραπάνω από μια φορές απόπειρα σίγουρα θα την επαναλάβει.
- Κάνε υπομονή Κύρα, θεώρησα ότι μ' αυτό το μαραφέτι στο κεφάλι της θα υπάρξει διαφορά και ήδη υπάρχει κάποια μικρή βελτίωση.
- Ξέρεις ότι είναι χρήστης; Η Κύρα ένιωσε ότι το κεφάλι της θα εκρηγνυόταν από όλες τις πληροφορίες που είχε δεχτεί σε λιγότερο από είκοσι τέσσερις ώρες. Ο πατέρας της ήξερε για τον Αλγόριθμο; Και δεν είχε πρόβλημα; Και κάθε Κυριακή πήγαιναν οικογενειακώς και άκουγαν τον Μεγάλο Πλάστη; Δεν είχε καμία λογική. Ο Αλγόριθμος τη συμβούλεψε να κάνει υπομονή.
- Φυσικά και το ξέρω παιδί μου. Εγώ ο ίδιος την πήγα στο κατάστημα της Algo.
- Μα γιατί; Θέλω να πω, εσύ; Γιατί;
- Δεν ήξερα τι άλλο να κάνω, δοκίμασα πολλούς τρόπους να τη συνεφέρω αλλά δεν μπόρεσα, Στο τέλος συμβουλευτήκα και τον Μεγάλο Πλάστη. Αυτός ήταν που μου πρότεινε να σκεφτούμε τον Αλγόριθμο.
- Ο Μέγας Πλάστης; Αυτός; Σου-πρότεινε-τον-Αλγόριθμο;
- Ναι, κι όμως. Η μάνα σου είναι ιδιαίτερη περίπτωση. Αυτό μου είπε και ο Πλάστης. Πρέπει να χρησιμοποιήσουμε κάθε μέσο που μπορούμε για να τη σώσουμε.

- Μα έτσι δεν προδίδετε την ελεύθερη βούληση και όλα αυτά που αναφέρει ο Πλάστης; Δεν παραδίνεστε τον εχθρό;

Ο Ανέστης χαμογέλασε κουρασμένα, έτριψε τα μάτια του με τις γροθιές του. Ήπιε μια γουλιά από τον καφέ του και τον μιμήθηκε και η Κύρα που με την κουβέντα είχε ξεχάσει πώς είχε καφέ μπροστά της.

- Όταν πρέπει να σωθεί ένας άνθρωπος που είναι φυλακισμένος στο μυαλό του, που χρειάζεται βοήθεια με τις σκέψεις του που δεν ξέρει τι να πιστέψει και τι να κάνει τότε ο Αλγόριθμος είναι μια καλή βοήθεια. Η Κύρα εξακολουθούσε να τον κοιτάζει με ορθάνοιχτα μάτια. Εξάλλου, άνθρωποι σα τη μάνα σου, με κατάθλιψη και ιδεασμούς χρειάζονται ένα καθαρό μυαλό.
- Ναι, σ' αυτό δε διαφωνώ, ο Αλγόριθμος λειτουργεί ως ένα καθαρό μυαλό απαλλαγμένο από τα αρνητικά του ανθρώπινου.
- Πρόσεξε όμως, είναι απαραίτητο μόνο σε λίγους, όχι σε όλο τον κόσμο.
- Δε χρειάζονται όλοι ένα καθαρό μυαλό;
- Όχι, μόνο αυτοί που δεν μπορούν να διαχειριστούν το δικό τους και βάζουν σε κίνδυνο τη ζωή τους.

Οι ελπίδες της Κύρας εξανεμίστηκαν, από την κουβέντα είχε αρχίσει να διατηρεί κάποιες απατηλές ελπίδες για τη στάση του πατέρα της. Είχε κουραστεί με τα ψέματα που έλεγε τόσα χρόνια για τη δουλειά της και τα ψέματα που θα έπρεπε να πει για τον συγκάτοικο του μυαλού της. Ο Αλγόριθμος τη συμβούλεψε να του πει την αλήθεια. Αν ήταν μια οποιαδήποτε άλλη ημέρα δε θα το σκεφτόταν καν, εξάλλου δεν ήθελε να τον απογοητεύσει, αλλά μετά τις σημερινές αποκαλύψεις ήθελε να τελειώνει μ' αυτά. Μια και κάτω θα το έλεγε χωρίς τους προλόγους που πρότεινε ο Αλγόριθμος.

- Κι εγώ είμαι χρήστης.

Ο Ανέστης την κοίταξε διερευνητικά στα μάτια και για λίγο επικράτησε σιωπή.

- Γιατί; Από τι θέλεις να αποδράσεις εσύ;
- Από τίποτα, ίσα-ίσα μ' άρεσε η ησυχία στο κεφάλι μου και ν' ακούγεται μόνο η δική μου φωνή.
- Τότε;
- Είναι πιο εύκολη η ζωή έτσι, κι αυτό είναι αλήθεια και το ξέρεις. Δεν χρειάζεται να θέλεις να ξεφύγεις από κάπου για να είσαι χρήστης του Αλγόριθμου, απλά με αυτόν

έχεις πιο πολλές ευκαιρίες, γνωρίζεις πιο πολύ κόσμο. Γενικά, ζεις πιο εύκολα, αυτό δεν είναι το νόημα;

Βιβλιογραφικές Αναφορές

Ακολουθούν οι βιβλιογραφικές αναφορές (πηγές) της Εργασίας.

Banerjee, A. (2020). Fiction. In C. Howe & A. Pandian (Eds.), *Anthropocene Unseen* (pp. 185-189). Punctum Books.

Bertetti, P. (2017), World Building. In M. Boni (Ed.), *Building Science Fiction Worlds* (pp.47-61). Amsterdam University Press.

Geraci, R. (2007). Robots and the sacred in science and science fiction: theological implications of artificial intelligence. *Zygon*, Vol 42(4), 969-974.

Ghiglione L. (2010). Does science fiction – yes, science fiction – suggest future for news? *Daedalus*, Vol 139(2), 138-150. Ανακτήθηκε 18 Δεκεμβρίου 2023, από <http://www.jstor.org/stable/20749832>.

Greene, V. (2011). Utopia/Dystopia. *American Art*, 25(2), pp. 2–7. doi: [10.1086/661960](https://doi.org/10.1086/661960)

Hastings, A. (2011). Science Fiction. In P. Nel & L. Paul (Ed.), *Keywords for Children's Literature* (pp. 202-207). New York University Press.

King, E. & Page J. (2017). Posthumanism and the Graphic Novel in Latin America. In *(Post)humanism and the Technocapitalist Modernity* (p.p.23-44). UCL Press.

Poirier, R. (1982). Literature, Technology, People, *Daedalus*, Vol 111(4), 61–74. Ανακτήθηκε 18 Δεκεμβρίου 2023, από <http://www.jstor.org/stable/20024817>.

Risam, R. (2018). What Passes for Human? Undermining the Universal Subject in Digital Humanities Praxis. In E. Losh & J. Wernimont (Eds.) *Bodies of Information* (p.p. 39-56). University of Minnesota Press.

Schmeink, L. (2016). *Biopunk Dystopias*. Liverpool University Press.

Sterling, B. (2023). Science fiction literature and performance. Ανακτήθηκε 2 Δεκεμβρίου, 2023, από <https://www.britannica.com/art/science-fiction>

Αποστολόπουλος, Ε. (2019). Ανθρωπόκαινο: η σημασία και η έννοια του όρου σε επιστημονικό και κοινωνικό επίπεδο, *Scientific Journal Articles Παιδαγωγικής και Εκπαίδευσης*, Ανακτήθηκε 5 Δεκεμβρίου, 2023, από <https://scientific-journal-articles.org/greek/free-online-journals/education/education-articles/apostolopoulos->

eustathios/anthropokaino-simasia-ennoia-orou-se-epistimoniko-koinoniko-epipedo-
apostolopoulos-eustathios.htm#_Toc23942657

Γερογιάννης, Κ. (2018-2019). Η Χρυσή Εποχή της Επιστημονικής Φαντασίας. *Φανταστικά Χρονικά*, (28), 52-55.

Καλαντζής Σπ. (2022). *Η Ελληνική Λογοτεχνία του Φανταστικού κατά την πρώτη εικοσαετία του 21^{ου} αιώνα: επισκόπηση των εκδοτικών τάσεων και των δημιουργών* (Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία). Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Πάτρα.

Καρακούδα, Χ.Μ. (2013). Ανοιξη. Στο Δ. Φύσσας (Επιμ.) *Εφφάνταστες Ιστορίες* (σ.σ.75-84). Αθηναϊκή Λέσχη Επιστημονικής Φαντασίας.

Καρπούζου, Π. (2011). Μορφές μετα-ανθρώπινης σωματοποίησης στο ελληνικό διήγημα επιστημονικής φαντασίας. Στο Γ. Πασχαλίδης, Ε. Χοντολίδου, Ι. Βαμβακίδου (Επιμ.) *Σύνορα, Περιφέρειες, Διασπορές* (σ.σ. 131-149). University Studio Press.

Καρυάτη, Ε. (2020). *Επαυξημένη πραγματικότητα στο πλαίσιο της ψηφιακής αφήγησης* (Διπλωματική Εργασία). Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Πάτρα.

Κατσαβός, Γ. (2023). Το Νέο Κύμα στην Επιστημονική Φαντασία. *Φανταστικά Χρονικά*, (36), 53-61.

Κατσαβού, Α. (2018-2019). Γενετική και Επιστημονική Φαντασία στη Λογοτεχνία και στον Κινηματογράφο. *Φανταστικά Χρονικά*, (28), 56-60

Κίντζιος, Σ. και Πέτρου-Γκίνη, Α.Α. (2013). Η Γη της Επαγγελίας. Στο Δ. Φύσσας (Επιμ.) *Εφφάνταστες Ιστορίες* (σ.σ. 85-98). Αθηναϊκή Λέσχη Επιστημονικής Φαντασίας.

Κούστας, Π. (2007). *Έξι Δισεκατομμύρια Τρόποι Ζωής*. Τρίτων.

Λάζος, Χ. (1986). Η ελληνική λογοτεχνία της επιστημονικής φαντασίας: μία σύντομη επισκόπηση, *Διαβάζω* (220), 23-36). Ανακτήθηκε 3 Δεκεμβρίου, 2023, από <https://diavazo.gr/periodiko/τεύχος-220/>

Λαμπράκος, Γ. (2022). *Αίμα Μηχανή*. Οκτώ.

Μαλαπέτσα, Χ. (2013). Τι είσαι; Στο Δ. Φύσσας (Επιμ.) *Εφφάνταστες Ιστορίες* (σ.σ.141-164). Αθηναϊκή Λέσχη Επιστημονικής Φαντασίας.

Πανώριος, Μ. (1996). *Αύριο*. Εκδόσεις Αίολος

- Πανώριος, Μ. (1986). Μικρό Ιστορικό Επιστημονικής Φαντασίας, *Διαβάζω* (220), 14-19. Ανακτήθηκε 3 Δεκεμβρίου, 2023, από <https://diavazo.gr/periodiko/τεύχος-220/>
- Παπαδόπουλος, Γ. και Σταματόπουλος, Στ. (2017). Το πρόβλημα με τις μέλισσες. Στο Δ. Αρβανίτης (Επιμ.) *α2525 Ιστορίες από την Αθήνα του μέλλοντος* (σ.σ. 73-92). Αθηναϊκή Λέσχη Επιστημονικής Φαντασίας.
- Παστουρματζή, Δ. (2002). Επιστημονική Φαντασία: Η λογοτεχνία της αλλαγής, *Διαβάζω* (432), 98-100. Ανακτήθηκε 3 Δεκεμβρίου, 2023, από <https://diavazo.gr/periodiko/τεύχος-432/>
- Ραπατζίκου Τ. (2002). Τα πολλαπλά προσωπεία της Επιστημονικής Φαντασίας, *Διαβάζω* (432), (96-97). Ανακτήθηκε 3 Δεκεμβρίου, 2023, από <https://diavazo.gr/periodiko/τεύχος-432/>
- Χαρίτος, Κ. (2017). Κοινωνική Μηχανική. Στο Δ. Αρβανίτης (Επιμ.) *α2525 Ιστορίες από την Αθήνα του μέλλοντος* (σ.σ. 35-54). Αθηναϊκή Λέσχη Επιστημονικής Φαντασίας.
- Χρήστου, Β. (2018-2019). Τεχνητή Νοημοσύνη και Επιστημονική Φαντασία. *Φανταστικά Χρονικά*, (28), 28-32.
- Χρήστου, Β. (2017). Ροδοφύκη. Στο Δ. Αρβανίτης (Επιμ.) *α2525 Ιστορίες από την Αθήνα του μέλλοντος* (σ.σ. 9-27). Αθηναϊκή Λέσχη Επιστημονικής Φαντασίας.

Υπεύθυνη Δήλωση Συγγραφέα:

Δηλώνω ρητά ότι, σύμφωνα με το άρθρο 8 του Ν.1599/1986, η παρούσα εργασία αποτελεί αποκλειστικά προϊόν προσωπικής μου εργασίας, δεν προσβάλλει κάθε μορφής δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας, προσωπικότητας και προσωπικών δεδομένων τρίτων, δεν περιέχει έργα/εισφορές τρίτων για τα οποία απαιτείται άδεια των δημιουργών/δικαιούχων και δεν είναι προϊόν μερικής ή ολικής αντιγραφής, οι πηγές δε που χρησιμοποιήθηκαν περιορίζονται στις βιβλιογραφικές αναφορές και μόνον και πληρούν τους κανόνες της επιστημονικής παράθεσης.